

Sektorinndeling innen næringsområdene P, Q og R

P. Undervisning

Q. Helse- og sosialtjenester

R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter

TALL

SOM FORTELLER

Trude Nygård Evensen og Øyvind Woxmyhr Bersaas

NOTATER / DOCUMENTS

2023/36

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 14. august 2023

ISBN 978-82-587-1783-3 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

En ny forordning for europeisk næringsstatistikk (*European Business Statistics*) krever at Statistisk sentralbyrå utvider utarbeiding og rapportering av økonomisk næringsstatistikk (strukturstatistikk) til også å dekke næringshovedområdene P. Undervisning, Q. Helse- og sosialstatistikk, samt R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter. Statistikken skal dekke markedsrettet aktivitet, som har sammenheng med sektor. Inndelingen i sektorer baseres på internasjonale definisjoner og prinsipper. Nye internasjonale føringer knyttet til sektorinndeling ble innarbeidet i nasjonalregnskapet i 2014 og er beskrevet i *Tangen (2012)*, *Evensen og Hedum (2010)* og *Evensen og Hedum (2012)*. Statistisk sentralbyrå har foretatt en oppdatert gjennomgang av sektorinndelingen innen næringshovedområdene P, Q og R, som et ledd i kvalitetssikring av populasjonen statistikken bygger på.

Det er verdt å merke seg at prinsipper og definisjoner er ment å oppfylle statistiske behov, og tar ikke hensyn til mulig administrativ bruk eller annen bruk av begrepene.

Seksjon for næringslivets strukturer har ansvaret for utarbeiding og rapportering av strukturstatistikk, og dermed for detaljerte gjennomganger for å sikre kvalitet i statistikken. Seksjon for nasjonalregnskap har hatt ansvar for notatet og prosessen med å komme frem til felles avklaringer. Fagpersoner fra Seksjon for helsestatistikk, Seksjon for utdannings- og kulturstatistikk, Seksjon for offentlige forvaltning og Seksjon for regnskapsstatistikk og VoF har også vært involvert i arbeidet. Notatet med konklusjoner er behandlet og godkjent av Statistisk sentralbyrås Sektorforum.

Statistisk sentralbyrå, 03.07.2023

Irene Arnesen

Sammendrag

I nasjonalregnskapet er fordelingen av økonomien på sektorer basert på definisjoner og prinsipper i et internasjonalt regelverk, der Norge er pålagt å følge den europeiske versjonen, *European System of Accounts 2010 (ESA 2010)* som en del av EØS-avtalen. Hovedsektorene i økonomien er finansielle og ikke-finansielle foretak, offentlig forvaltning, ideelle organisasjoner, husholdninger og utlandet. Nasjonalregnskapstall utarbeides på bakgrunn av annen økonomisk statistikk fra Statistisk sentralbyrå og andre kilder. Et helhetlig statistikkssystem som skal sikre konsistens i nasjonalregnskapet må ivareta de samme inndelingene i registeret og i statistikken som utgjør nasjonalregnskapets kildegrunnlag.

Nye krav fra Eurostat gjennom forordningen for *European Business Statistics (EBS-forordningen)* innebærer at Norge fremover må utarbeide og rapportere strukturstatistikk også på enkelte næringsområder som ikke er dekket med slik statistikk i dag:

P. Undervisning (SN2007 85),

Q. Helse- og sosialtjenester (SN2007 86-88) og

R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter (SN2007 90-93).

Strukturstatistikk (NØKU¹) skal dekke alle statistiske enheter (foretak/virksomheter) med markedsrettet aktivitet. Definisjonen av markedsrettet aktivitet henger sammen med sektor. En gjennomgang av avgrensningen mellom sektorer ble gjennomført i forkant av innføring av oppdaterte internasjonale retningslinjer i nasjonalregnskapet i 2014. Prinsippene er de samme nå som i 2014, men organiseringen av økonomien kan ha endret seg siden da. Som et ledd i kvalitetssikring av populasjonen ny statistikk skal bygge på har Statistisk sentralbyrå gått gjennom sektorinndelingen innen disse næringshovedområdene på nytt. Praktisk forvaltning av registeret og statistikken kan ikke baseres på prinsipielle manuelle vurderinger for hver eneste statistiske enhet i registeret. For det første er det ikke tilstrekkelige ressurser til det, dessuten må ulik skjønsmessig vurdering av prinsipper unngås. Det er derfor et mål å komme frem til generelle pragmatiske regler basert på prinsippene som kan håndteres basert på tilgjengelige ressurser og informasjonsgrunnlag og som sikrer ensartet og dokumenterbar klassifisering av sammenlignbare enheter.

Gjennomgangen innebar kun mindre endringer i de eksisterende sektoravgrensningene. Sektoren finansielle foretak er ikke berørt, siden den kun omfatter finansielle næringer. Avgrensningen av hovedsektorene offentlig forvaltning og husholdningssektoren er som tidligere, selv om det tilkjennegis at det kan stilles spørsmål om avgrensningen i enkelte tilfeller.

For næringshovedområdene P, Q og R har det vært mest krevende å bestemme korrekt sektor i tilfeller der tjenestene produseres av privat eide foretak, men der kostnadene ved produksjon av tjenestene helt eller i stor grad fullfinansieres av offentlig forvaltning. For å kunne inngå i sektoren ideelle organisasjoner, er det en betingelse at den statistiske enheten ikke kan være en kilde til profitt for eiere eller stiftere gjennom for eksempel utbytte, men dette er ikke en tilstrekkelig betingelse. Det har også vært nødvendig å se nærmere på hvordan aktivitetene er organisert; kan betalingene de private selskapene mottar fra det offentlige anses som offentlig kjøp av tjenester, der det forekommer muligheter for markedstilpasning der kjøper kan velge mellom tilbydere?

---

¹ Navn på statistikk ved nasjonal publisering: [Næringsenes økonomiske utvikling](#) (NØKU)

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1 Bakgrunn	6
2 Prinsipper for sektorfordeling	8
2.1 Beslutning om sektor	8
2.2 Kriterier for markedsrettet produksjon	11
2.3 Kontroll.....	12
2.4 Litt om institusjonell enhet – herav foretak	13
2.5 Sammenhengene mellom juridiske organisasjonsformer, skatteregler og sektor	15
3 Næringsområde P. Undervisning	21
3.1 Oversikt	21
3.2 Tidligere vedtak.....	21
3.3 Undervisning i grunnskole og videregående skole	22
3.4 Undervisning i høyere utdanning	26
3.5 Annen undervisning	35
3.6 Tjenester tilknyttet undervisning.....	40
3.7 Annen undervisning ikke omtalt nærmere	40
4 Næringshovedområde Q. Helse og sosialtjenester	41
4.1 Oversikt	41
4.2 Sykehus tjenester	42
4.3 Lege- og tannlegetjenester	47
4.4 Andre helsetjenester	49
4.5 Pleie og omsorgstjenester i institusjon	51
4.6 Sosiale omsorgstjenester uten botilbud	54
5 Næringsområde R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	59
5.1 Oversikt	59
5.2 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (næring 90).....	59
5.3 Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet (næring 91).....	62
5.4 Lotteri og totalisatorspill (SN2007 92).....	63
5.5 Sport- og fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablissemeter (93)	63
6 Konklusjoner	67
6.1 Generelle konklusjoner – som gjelder for alle næringer innen næringshovedområdene P, Q og R	67
6.2 Næringsspesifikke konklusjoner.....	67
Referanser	72
Vedlegg A: Regelverk for organisasjonsformer	73
Vedlegg B: Frivillighetsregisteret	77
Vedlegg C: Statistikk for spesialisthelsetjenesten. Skjema 39, utdrag	78

1 Bakgrunn

To inndelinger er særskilt viktige i nasjonalregnskap og annen økonomisk statistikk: Sektor og næring. Sektor er en inndeling av institusjonelle enheter etter samfunnsøkonomisk rolle, mens næring er en inndeling etter hva som produseres. En institusjonell enhet kan være det samme som en juridisk enhet, eller i noen tilfeller en sammensetning av juridiske enheter innen samme konsern. De innenlandske hovedsektorene i økonomien er ikke-finansielle foretak, finansielle foretak, offentlig forvaltning, husholdninger og ideelle organisasjoner. Statistisk sentralbyrå har ansvaret for å fastsette og forvalte nasjonale standarder for sektor og næring² basert på internasjonale standarder og prinsipper, og for å kvalitetssikre populasjonen av enheter i tråd med de statistiske reglene. Kvalitetssikring av populasjonen skjer løpende. Fra tid til annen skjer endringer i retningslinjer og anbefalinger som nødvendiggjør endringer også i nasjonale standarder.

Nye prinsipper for sektorinndeling ble introdusert som del av European System of Accounts 2010, som Norge er pålagt å følge som en del av EØS-avtalen. Det ble da nedsatt et prosjekt, Sektor 2014 (*Tangen, 2012*), for å gjennomgå og fastsette nye sektorkoder i tråd med de oppdaterte retningslinjene. Som del av prosjektet ble det sett spesielt på avgrensningen mellom markedsrettet og ikke-markedsrettet aktivitet på utvalgte næringsområder (*Evensen og Hedum, 2012*). Arbeidet munnet ut i et sett med regler for å kunne klassifisere enheter ut fra bestemte kjennemerker.

Valg av kjennemerker tilbake i 2012 må sees på bakgrunn av i hvilken grad tilgjengelige ressurser muliggjorde manuell gjennomgang, og om det eksisterte andre kjennemerker enn organisasjonsform på næringsområdet som kunne nyttes som pragmatiske kjennemerker for å ivareta de bakenforliggende prinsippene knyttet til sektor. At det ikke ble publisert noen statistikk på næringsområdet som skilte mellom sektorene ikke-finansielle foretak og ideelle organisasjoner var også av betydning.

Nye krav fra Eurostat gjennom forordningen for *European Business Statistics* (EBS-forordningen) innebærer at Norge fremover må utarbeide og rapportere strukturstatistikk på enkelte næringsområder som ikke er dekket i dag:

P. Undervisning (SN2007 85),

Q. Helse- og sosialtjenester (SN2007 86-88) og

R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter (SN2007 90-93).

Strukturstatistikk (NØKU³) skal dekke alle enheter som driver markedsrettet produksjon.

Om en institusjonell enhet⁴ er markedsrettet eller ikke skal avspeiles gjennom sektorkodingen i Virksomhets og foretaksregisteret (VoF). Markedsrettet aktivitet inngår enten i foretakssektoren eller husholdningssektoren (personlige næringsdrivende). Institusjonelle enheter innen offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner er per definisjon ikke-markedsrettede. I sektoren finansielle foretak inngår kun finansielle næringer, vi kan derfor se bort fra denne sektoren når det gjelder omtale av næringer innen næringshovedområdene P, Q og R.

---

² Alle referanser til næringer i notatet refererer til norsk [Standard for næringsinndeling: SN2007](#).

³ Navn på statistikk ved nasjonal publisering: [Næringsenes økonomiske utvikling](#) (NØKU).

⁴ Begrepet institusjonell enhet er forklart i avsnitt 2.1.

Dette innebærer at omfanget av NØKU (sett bort fra finansielle foretak) er avgrenset til næringsaktivitet i følgende sektorer:

	Sektor i ESA 2010	Tilsvarende sektor i sektorinndelingen til Statistisk sentralbyrå
Ikke finansielle foretak	S.11	1000 Offentlig kontrollerte foretak 2000 Privatkontrollerte foretak
Offentlige ikke-finansielle foretak	S.11001	1110 Statens forretningsdrift 1120 Statlig eide aksjeselskaper 1510 Kommunale foretak med ubegrenset ansvar 1520 Kommunalt eide aksjeselskaper mv
Private ikke-finansielle foretak	S.11002 S.11003	2100 Aksjeselskaper mv 2300 Personlige foretak 2500 Private produsentorienterte organisasjoner uten profittformål
Husholdninger	S.14	8000 Husholdninger Herav 8200 Personlig næringsdrivende

Fra 2012 til i dag har det skjedd lovendringer og andre endringer som kan påvirke økonomiske strukturer. I tillegg er det behov for å kvalitetssikre populasjonen i ny statistikk. Det var derfor behov for en ny gjennomgang av sektorklassifiseringen av institusjonelle enheter innenfor næringshovedområdene P, Q og R. Spesielt har det vært fokus på vurdering av hvilke enheter som kan anses som markedsrettede og ikke.

For å konkludere med om en enhet er markedsrettet eller ikke, er det nødvendig å gjennomgå hvilke prinsipper som ligger til grunn og finne sorteringskriterier som kan benyttes i praksis. For å sikre konsistens på tvers av ulike statistikker og i nasjonalregnskapet er det viktig at populasjonen i statistikk som nyttes som kildegrunnlag i nasjonalregnskapet er basert på populasjonene i VoF og ikke bryter med inndelingene.

Samtidig pågår det et arbeid i Statistisk sentralbyrå med å kartlegge og fastsette populasjonen av den institusjonelle enheten *foretak*. Til nå har det i etablert statistikk vært satt likhetstegn mellom juridisk enhet og institusjonell enhet. Men for enheter som er tilknyttet samme konsern vil det i noen tilfeller være mer meningsfullt å analysere flere av de juridiske enhetene sett under ett. Arbeidet med institusjonelle enheter er i utgangspunktet uavhengig av arbeidet med å gå gjennom sektorfordelingen innen næringshovedområdene P, Q og R på nytt, men problemstillingen knyttet til å bestemme statistisk foretak er relevant også innen disse næringshovedområdene. I tilfeller der juridisk enhet ikke tilfredsstiller kravene til institusjonell enhet, er det den institusjonelle enheten som skal klassifiseres med sektorkode. Det er derfor nødvendig å bestemme hva som skal være den statistiske enheten foretak før man kan tildele en sektorkode. Arbeidet med å fastsette populasjonen av statistiske foretak er planlagt ferdigstilt slik at første publisering av strukturstatistikk med denne populasjonen skjer i 2024.

2 Prinsipper for sektorfordeling

2.1 Beslutning om sektor

De internasjonale manualene *2008 System of national accounts* (2008 SNA) og den europeiske versjonen *European System of Accounts 2010* (ESA 2010) gir henholdsvis anbefalinger og føringer for utarbeiding av nasjonalregnskap. I manualene inngår også definisjon og beskrivelse av sektorer i økonomien. I Norge er vi pålagt å utarbeide nasjonalregnskap etter prinsippene i ESA 2010, som en del av EØS-avtalen. Hovedsektorene i økonomien er finansielle og ikke-finansielle foretak, offentlig forvaltning, ideelle organisasjoner og husholdninger samt utlandet. I sektoren finansielle foretak inngår kun finansiell næringsaktivitet, så vi kan se bort fra denne sektoren når det gjelder enheter innen næringsområdet P, Q og R. Videre i notatet er omtale av foretakssektoren kun knyttet til ikke-finansielle foretak.

I dette kapitlet gjengis de viktigste prinsippene, og noen prinsipper som er spesielt viktige for klassifisering av institusjonelle enheter innenfor de omtalte næringsområdene.

Vurdering av sektor er knyttet til *institusjonell enhet*. En institusjonell enhet⁵ kan litt forenklet beskrives som en enhet som kan ta egne beslutninger når det gjelder disponering av egne ressurser, og som har mulighet til å stille opp et fullstendig regnskap. Den institusjonelle enheten er statistisk enhet på sektornivå, det vil si grunnlaget for populasjonen som skal utgjøre statistikk for sektorer. Som oftest vil institusjonell enhet samsvare med juridisk enhet, men i en del tilfeller kan en institusjonell enhet bestå av to eller flere enheter innen samme konsern. Videre i notatet omtales institusjonell enhet ofte kun som *enhet*.

En annen statistisk enhet i nasjonalregnskapet og i næringsstatistikk er *virksomheten*. En institusjonell enhet kan deles inn i virksomheter om enheten har avdelinger på ulike geografiske plasseringer eller avdelinger som driver med ulike næringsaktiviteter. I tilfeller en virksomhet er hele den institusjonelle enheten, må nødvendigvis klassifiseringen av virksomheten være lik klassifiseringen av den institusjonelle enheten. Men i tilfeller der en institusjonell enhet er delt inn i to eller flere underliggende virksomheter, kan det finnes eksempler på at en enhet som hovedsakelig driver ikke-markedsrettet har opprettet en underliggende virksomhet som driver markedsrettet. Omvendt kan i teorien en enhet som hovedsakelig driver markedsrettet skille ut en virksomhet som driver ikke-markedsrettet. Hovedfokus i notatet er lagt på vurdering av institusjonell enhet, men det er de samme prinsippene som skal ligge til grunn for vurdering av om en virksomhet driver markedsrettet eller ikke.

For å vurdere hvilken sektor en institusjonell enhet skal plasseres i må det først avklares om enheten er hjemmehørende i norsk økonomi og deretter om den hører hjemme i husholdningssektoren eller ikke. Videre må det vurderes om aktiviteten er markedsrettet eller ikke og om enheten er privat eller offentlig kontrollert (se figur 2.1, som er en norsk oversettelse av diagram 2.1 i ESA 2010 – *Allocation of units to sectors*). Avsnitt 2.2 gir en beskrivelse av kriteriene som ligger til grunn for å definere en aktivitet som markedsrettet.

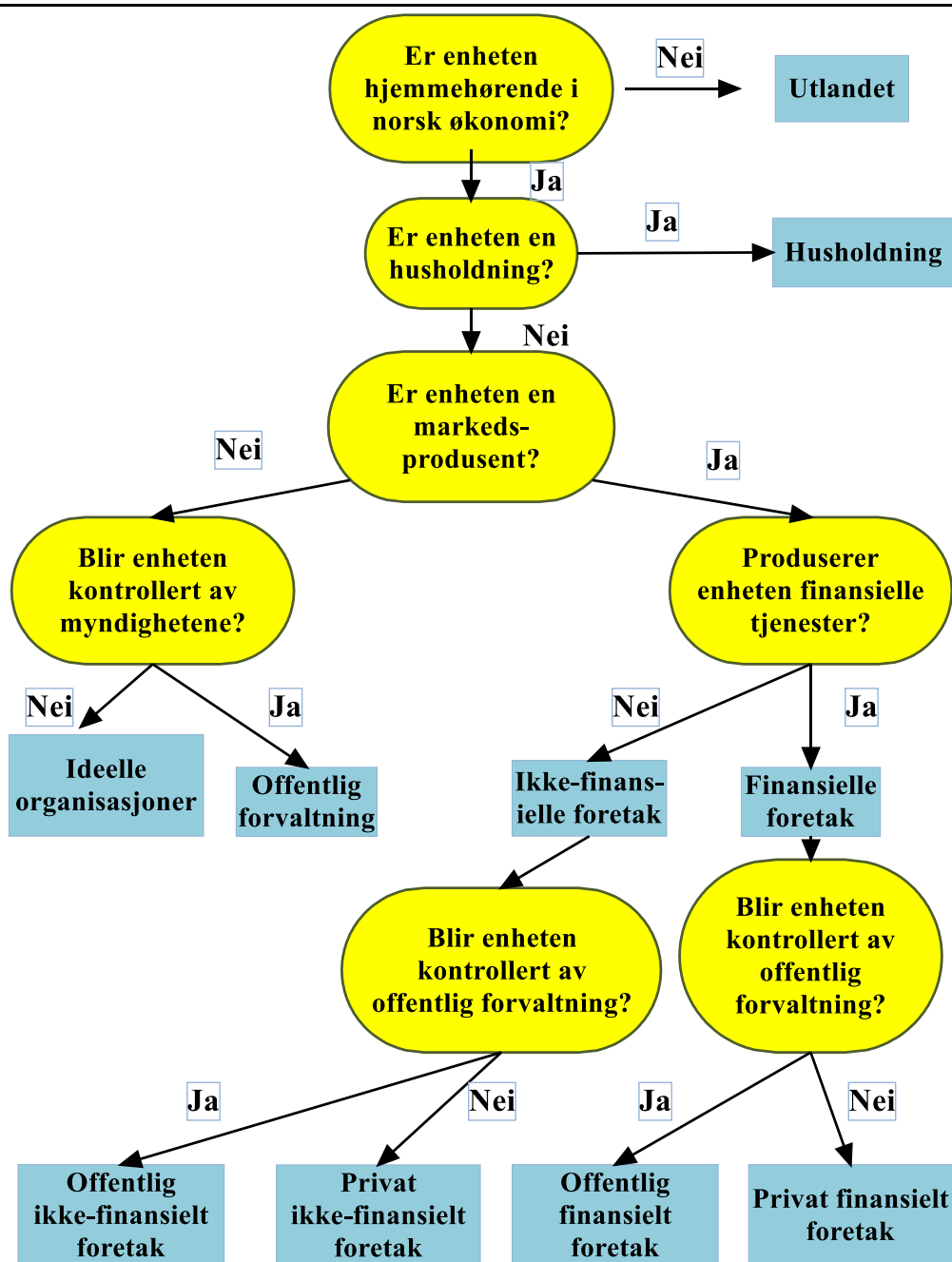
Alle institusjonelle enheter som driver markedsrettet produksjon er enten en del av foretakssektoren eller husholdningssektoren. Markedsrettet aktivitet i husholdningssektoren er knyttet til personlige næringsdrivende.

---

⁵ Fullstendig definisjon av institusjonell enhet (eng: *Institutional unit*) er gjengitt i ESA 2010, eller norsk versjon ENS 2010, §2.12-2.13.

Figur 2.1 Fordeling av enheter på sektorer

Hvem som *kontrollerer* enheten bestemmer fordelingen mellom offentlig forvaltning og ideelle enheter samt undersektor innen foretakssektoren (offentlig eller privat kontrollerte). Avsnitt 2.3 gir en beskrivelse av kriteriene som ligger til grunn for å definere kontroll.

For en enhet som ikke er markedsprodusent vil kontrollkriteriet avgjøre om enheten tilhører enten sektoren ideelle organisasjoner eller offentlig forvaltning. En enhet som er ikke-markedsprodusent tilhører sektoren ideelle organisasjoner om enheten er privat kontrollert. Er enheten kontrollert av offentlig forvaltning skal den være en del av offentlig forvaltning. I de fleste tilfeller er det sammenfall mellom majoritetseierskap/stemmeflertall og kontroll, men det kan være tilfeller der en enhet (for eksempel en stiftelse) er offentlig kontrollert selv om den ikke er offentlig eid.

Når man har stadfestet at en enhet er hjemmehørende i norsk økonomi, og ikke er en husholdning, og ser bort fra skillet mellom finansielle og ikke-finansielle foretak, kan fremstillingen i figur 2.1 forenkles slik:

Kriterier for avgrensning mellom offentlig og privat sektor

	Kontrollert av offentlig forvaltning (Offentlig sektor)	Kontrollert av private (Privat sektor)
Ikke-markedsrettet produksjon	Sektor: Offentlig forvaltning	Sektor: Ideelle organisasjoner
Markedsrettet produksjon	Sektor: Offentlige foretak	Sektor: Private foretak

Sektoren ideelle organisasjoner er den norske oversettelsen på «*non-profit institutions serving households*» (NPISH). Oversettelsen, men også den originale termen er kanskje ikke direkte dekkende og kan lede til misforståelser. For det første innebærer «*serving households*» at tjenesteproduksjonen er rettet mot husholdninger som brukere. Så har vi betegnelsen «*non-profit*» som kan lede til den misoppfatningen at det kan settes likhetstegn mellom enheter som ikke henter ut utbytte og sektoren ideelle organisasjoner. *Non-profit institution* (NPI) er oversatt med allmennyttige organisasjoner i den norske versjonen av ESA 2010 (ENS). En allmennyttig organisasjon (NPI) kan ikke være en kilde til inntekter, fortjeneste eller annen økonomisk gevinst for de enhetene som oppretter, kontrollerer eller finansierer dem, *men kan likevel være en markedsprodusent*.

For å tilhøre sektoren ideelle organisasjoner, er det altså en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, betingelse at enheten er en allmennyttig organisasjon (NPI).

Boks 2.1. Privat allmennyttig organisasjon

ESA 2010 (ENS) §3.31 Definisjon: **En privat allmennyttig organisasjon** er en juridisk eller sosial enhet som har som formål å produsere varer og tjenester, men hvis status gjør at disse varene og tjenestene ikke kan være en kilde til inntekter, fortjeneste eller annen økonomisk gevinst for de enhetene som oppretter, kontrollerer eller finansierer dem. I de tilfeller der deres produksjonsvirksomhet gir et overskudd, kan dette overskuddet ikke overtas av andre institusjonelle enheter.

En privat allmennyttig organisasjon klassifiseres i sektorene ikke-finansielle foretak og finansielle foretak dersom den er en markedsprodusent.

En privat allmennyttig organisasjon klassifiseres i sektoren ideelle organisasjoner dersom den er en ikke-markedsprodusent, unntatt i de tilfeller der den kontrolleres av offentlig forvaltning. Når en privat allmennyttig organisasjon kontrolleres av offentlig forvaltning, klassifiseres den i sektoren offentlig forvaltning.

2.2 Kriterier for markedsrettet produksjon

Markedsproduksjon innebærer salg av produkter til Økonomisk Signifikante Priser (ØSP).

Boks 2.2. Økonomisk signifikante priser (ØSP)

ESA (ENS) §3.19 Definisjon: ØSP er priser som har en vesentlig innvirkning på mengden av produkter produsentene er villige til å tilby og mengden av produkter forbrukere er villige til å kjøpe.

Slike priser oppstår når følgende to betingelser er oppfylt:

- a) produsenten har en motivasjon for å tilpasse tilbudet, enten å skape overskudd på lang sikt eller i det minste å dekke kapitalkostnadene og andre kostnader,
- b) forbrukerne står fritt til å velge om de vil kjøpe eller ikke, og å foreta valget på grunnlag av den pris som kreves.

For de fleste næringsaktiviteter er det enkelt å avklare om salget foregår til ØSP etter definisjonen i ESA 2010, men ikke alltid. Derfor introduserer ESA 2010 et kvantitativt kriterium i tvilstilfeller, se boks 2.3.

Boks 2.3. Markedstest

Kvantitativt kriterium (50 %-kriteriet): *For å regnes som en markedsprodusent må enheten dekke minst 50 % av sine produksjonskostnader ved salg i løpet av en vedvarende periode på flere år.*

ESA 2010 §3.32-3.34 og 3.36 definerer nærmere hva som skal regnes som omsetning og driftskostnader i sammenheng med bruk av et kvantitativt kriterium:

§3.33: Med omsetning (salgsinntekter) menes omsetning eksklusive produktskatter, men inklusive alle betalinger som *offentlig forvaltning eller EUs institusjoner* foretar til alle slags produsenter innenfor denne type aktiviteter, *dvs. at omsetningen er medregnet alle betalinger som er knyttet til volumet på eller verdien av produksjonen*, men ikke betalinger til dekning av generelle underskudd eller betjening av gjeld.

Det er likevel spesifisert et unntak om betalingene fra det offentlige er forhandlingsbasert:

§3.36 «... kan det i noen særlige tilfeller være misvisende å ta alle betalinger knyttet til produksjonsvolum med i omsetningen. Dette kan for eksempel være tilfellet ved finansiering av private og offentlige skoler. *Betalinger fra offentlig forvaltning kan ha sammenheng med antallet elever, men kan være resultat av forhandlinger med denne sektoren. I et slikt tilfelle registreres disse betalingene ikke som omsetning, selv om de kan ha en eksplisitt sammenheng med produksjonsvolumet, dvs. antall elever.* Dette innebærer at en skole som hovedsakelig finansieres av slike betalinger, er en ikke-markedsprodusent.

Hovedprinsippet i både 2008 SNA og ESA 2010 om hvilke inntekter fra myndighetene som skal medregnes som salgssinntekt i en kvantitativ markedstest er like. Både ESA 2010 (§3.33) og 2008 SNA (§22.34) sier at alle betalinger fra myndighetene som gis til produsenter av same type eller med samme aktivitet skal tas med som salgssinntekt/omsetning i markedstesten:

Boks 2.4. 2008 SNA; NPIs engaged in market production

2008 SNA skriver litt mer utfyllende enn ESA 2010 om når driften i private allmennyttige organisasjoner (NPIs) må regnes markedsrettet i henhold til prinsippene:

§4.88 Market producers are producers that sell most or all of their output at prices that are economically significant, that is, at prices that have a significant influence on the amounts the producers are willing to supply and on the amounts purchasers wish to buy. Schools, colleges, universities, clinics, hospitals, etc. constituted as NPIs are market producers when they charge fees that are based on their production costs and that are sufficiently high to have a significant influence on the demand for their services. Their production activities must generate an operating surplus or loss. Any surpluses they make must be retained within the institutions as their status prevents them from distributing them to others. On the other hand, because of their status as “non-profit institutions” they are also able to raise additional funds by appealing for donations from persons, corporations or government. In this way, they may be able to acquire assets that generate significant property income in addition to their revenues from fees, thereby enabling them to charge fees below average costs. However, they must continue to be treated as market producers so long as their fees are determined mainly by their costs of production and are high enough to have a significant impact on demand. Such NPIs are not charities, their real objective often being to provide educational, health or other services of a very high quality using their incomes from endowments merely to keep down somewhat the high fees they have to charge.

§4.90 The majority of NPIs in most countries are non-market rather than market producers. Non-market producers are producers that provide most of their output to others free or at prices that are not economically significant. Thus, NPIs engaged mainly in non-market production may be distinguished not only by the fact that they are incapable of providing financial gain to the units that control or manage them, but also by the fact that they must rely principally on funds other than receipts from sales to cover their costs of production or other activities. Their principal source of finance may be regular subscriptions paid by the members of the association that controls them or transfers or donations from third parties, including government or from property income.

Suppliers of goods and services to government

§22.34 In order to assess whether a producer is a market producer, it is necessary to carry out a comparison between the receipts from sales and the production costs of the products. Sales are measured before any taxes applicable to the products are added. Sales exclude all payments received from government **unless they would be granted to any producer undertaking the same activity**. Own account production is not considered as part of sales in this context.

2008 SNA §4.88 utdyper at også privat eide allmennyttige organisasjoner som drives uten profittmål (eksempelvis skoler) som mottar betalinger fra myndighetene vil være markedsrettede dersom prisen påvirker markedstilpasning, og selv om enheten kan komme til å gå med underskudd. Utgangspunktet for eksempelet i SNA kan være at statstilskudd ikke er hovedinntekten i enkelte land, men dette utgjør ikke en prinsipiell forskjell. I ESA 2010 §3.36 konkluderes det med ikke-markedsproduksjon for samme type enheter hvis betalingene fastsettes gjennom forhandlinger med myndighetene, noe som tilsier et unntak fra hovedregelen

2.3 Kontroll

Eierskap til en enhet vil normalt medføre kontroll over enheten, men ikke nødvendigvis alltid. Kontroll innebærer å styre sentrale aspekter ved aktiviteten i virksomheten og det er her en forskjell på overordnet kontroll og en dag-til-dag kontroll over driften i virksomheten. Se boks 2.5 for definisjon av kontroll. Senere i dette notatet reises spørsmålet om hvorvidt enkelte private eide eller selveiende enheter likevel kan anses som kontrollert av offentlig forvaltning.

I denne sammenheng er det verdt å merke seg at private allmennyttige organisasjoner som er kontrollert av offentlig forvaltning inngår i definisjonen av forvaltning (se boks 2.6).

Boks 2.5 ESA 2010. Definisjon av kontroll

- 2.35 Kontroll over et finansielt eller ikke-finansielt foretak er definert som muligheten til å fastsette foretakets overordnede politikk, for eksempel ved å velge egnede styremedlemmer.
- 2.36 En enkelt institusjonell enhet (et annet foretak, en husholdning, en ideell organisasjon eller en offentlig forvaltningsenhet) er sikret kontroll over et foretak eller et selskapslignende foretak ved å eie mer enn halvparten av aksjene med stemmerett eller på annen måte kontrollere mer enn halvparten av aksjonærenes stemmer.
- 2.37 For å kunne kontrollere mer enn halvparten av aksjonærenes stemmer behøver ikke en institusjonell enhet eie noen av aksjene med stemmerett selv. Et bestemt foretak, foretak C, kan være et datterforetak av et annet foretak B, der et tredje foretak A eier majoriteten av aksjene med stemmerett. Foretak C sies å være et datterforetak av foretak B når foretak B enten kontrollerer mer enn halvparten av aksjene med stemmerett i foretak C, eller er en aksjonær i C med rett til å utnevne eller avsette et flertall av styremedlemmene i C.

Boks 2.6 Definisjon av offentlig forvaltning

ESA 2010, §2.112 og *Manual on government deficit and debt* (MGDD 2019), §1.2.1:

The institutional units included in sector S13 General government are for example the following:

- c) non-profit institutions recognised as independent legal entities which are non-market producers and are controlled by general government.

For å avgjøre hvorvidt enheter som *er ikke-markedsprodusenter* kan anses som offentlig kontrollerte eller ikke lister ESA 2010 opp 5 kriterier (§2.39 og §20.15):

- utnevning av ledende personale,
- bestemmelser i styrende dokumenter,
- avtaleforpliktelser,
- finansieringsgrad og
- graden av risiko offentlig forvaltning påtar seg.

Kriteriene er ytterligere utdypet i MGDD 2019, §38. I begge manualer fremgår det at beslutning av kontroll må baseres på en vurdering av de fem kriteriene under ett. Kort sammenfattet går også kriteriene for kontroll av ikke-markedsrettede enheter ut på at offentlige myndigheter skal kunne påvirke og styre hvordan aktiviteten utøves.

2.4 Litt om institusjonell enhet – herav foretak

Statistisk sentralbyrå arbeider for tiden også med å kartlegge og fastsette populasjonen av den institusjonelle enheten foretak. Til nå har det i etablert statistikk vært satt likhetstegn mellom juridisk enhet innen foretakssektoren og foretaksenheten. Men for enheter som er tilknyttet samme konsern vil det i noen tilfeller være mer meningsfullt å analysere økonomien for flere av de juridiske enhetene sett under ett.

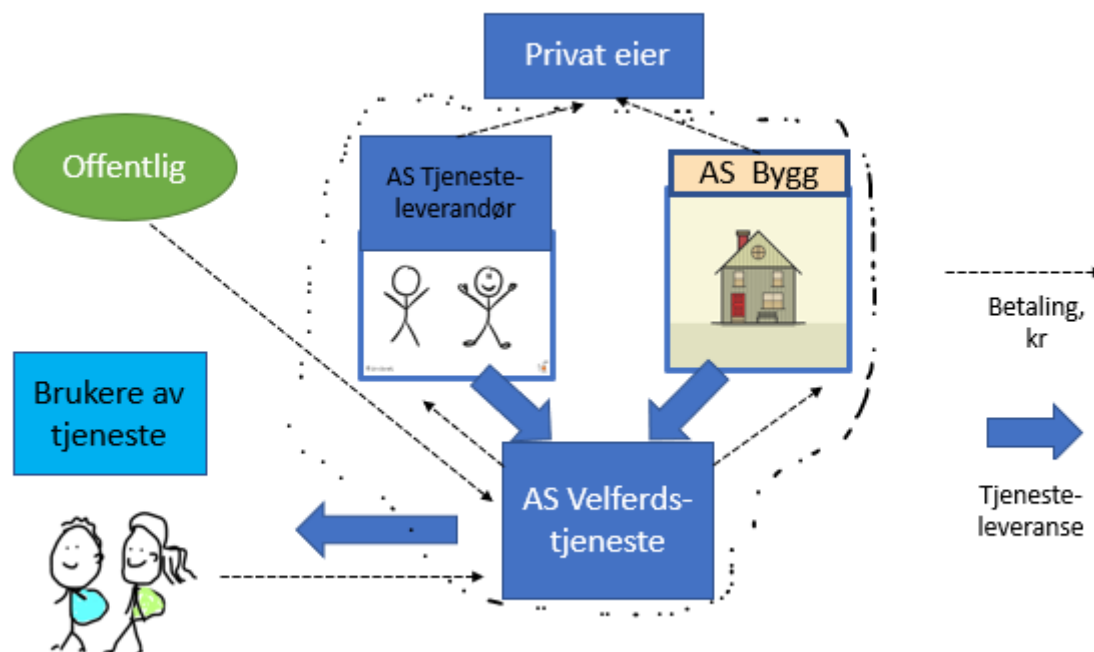
Arbeidet med å fastsette tall for institusjonelle enheter er i utgangspunktet en uavhengig prosess av arbeidet med å gå gjennom sektorfordelingen innen næringshovedområdene P, Q og R på nytt. Begrepet institusjonell enhet er imidlertid også relevant ved fastsettelse av sektor innen disse næringshovedområdene. Beslutningen om sektor er som nevnt knyttet til en institusjonell enhet. Men hva er den institusjonelle enheten vi skal analysere og klassifisere? La oss se på et tenkt eksempel (figur 2.2):

En privat aktør bestemmer seg for å begynne med produksjon av en tjeneste som i hovedsak er offentlig finansiert, for eksempel en undervisningstjeneste, helsetjeneste eller barnehagetjeneste. Det innebærer at brukeren av tjenesten kun betaler en del av det tjenesten koster, mens offentlig forvaltning (stat eller kommune) betaler den private aktøren for å utføre tjenesten. Aktøren organiserer driften på følgende måte: Det opprettes en juridisk enhet som står som eier av bygget/lokalene aktiviteten foregår i, og en annen juridisk enhet som står for produksjon av tjenesten vi ser på. I tillegg opprettes kanskje en juridisk enhet som tilbyr interne tjenester til driftsselskapet, siden ressurser i form av ansatte i driftsselskapet ikke er tilstrekkelig til å produsere tjenestene. Listen over juridiske enheter som dekker ulike funksjoner kan eventuelt gjøres enda lenger. De juridiske enhetene eies av samme eier, eksempelvis gjennom et holdingselskap.

La oss anta at driftsledelsen for den juridiske enheten som står for tilbudet av tjenesten rettet mot eksterne brukere må forholde seg til et gitt bygg med fastlagt husleie, uten å kunne velge å flytte driften til et annet lokale og/eller forhandle om husleie. La oss også anta at driftsselskapet må benytte tjenester fra en annen enhet i konsernet, i stedet for å velge å ansette personale i egen enhet og/eller velge en tilbyder utenfor konsernet. I så fall kan vi ikke driftsselskapet anses å ha beslutningsautonomi i form av å disponere egne ressurser, hverken i forhold til den juridiske enheten som eier lokalene, eller i forhold til enheten som formelt står som ansatt for (deler av) personalet som nyttes. Disse juridiske enhetene skal derfor i stedet behandles som en felles institusjonell enhet i statistikken.

Hvis man finner at den sammensatte enheten driver markedsrettet, vil det være en institusjonell enhet innen foretakssektoren. Hvis den driver ikke-markedsrettet vil det være en enhet i sektoren ideelle organisasjoner eller offentlig forvaltning.

Figur 2.2. Eksempel på organisasjonsstruktur ved produksjon av en velferdstjeneste

2.5 Sammenhengene mellom juridiske organisasjonsformer, skatteregler og sektor

2.5.1 Automatisk kobling mellom organisasjonsform og sektor

Hver enkelt juridisk enhet skal gis en sektorkode. I praktisk forvaltning av registeret og statistikken er det nødvendig å fastsette pragmatiske rutiner som sikrer ensartet behandling av sammenlignbare enheter, og som kan håndteres med tilgjengelige ressurser.

Alle *nye* juridiske enheter kodes automatisk med sektorkode i VoF ved hjelp av et predefinert regelverk, basert på sammenheng mellom organisasjonsform, næringstilknytning og eierskap (offentlig, norsk privat og utenlandsk). Regelverket ble gjennomgått som del av prosjektet Sektor 2014, se vedlegg 19, og er senere oppdatert (internt notat, *Ank 07.12.2021*). En kvalitetssikring av sektorkodene kan gjøres i ettertid som del av kvalitetssikringen av populasjonen til en statistikk. I realiteten er det imidlertid ofte ikke tilstrekkelig ressurser til en full gjennomgang og vurdering av alle enheter i en populasjon. Da blir den automatiske kodingen bestemmende for kodene. Hvis vurderingen i etterkant tilsier at en enhet bør tildeles en annen kode enn den er gitt etter reglene for automatisk koding, må enheten tildeles kode manuelt.

I tabell 2.1 gjengis de automatiske koblingene for organisasjonsformer som opptrer hyppig innenfor næringshovedområdene P, Q og R og der sektorkodingen for enkeltenheter særlig kan være relevant å diskutere. Koblinger til næringer som ikke inngår i næringshovedområdene P, Q og R er utelatt i denne oversikten. For en full oversikt vises det til dokumentene nevnt i teksten over.

Jamfør tabell 2.1. er det for flere organisasjonsformer «tillatt» kobling til mer enn én hovedsektor. For enkelte organisasjonsformer er det konkretisert detaljerte næringer innen P, Q og R som enten *kan* (etter vurdering av om enhetene er markedsrettet) eller *skal* sektorkodes som ikke – markedsrettet (ideelle organisasjoner). For organisasjonsformene AS, ASA, DA er hovedregelen at enhetene skal tilhøre hovedsektoren ikke-finansielle foretak, men det er åpnet for at slike enheter etter nærmere vurdering kan kodes som ikke-markedsrettede (i enten ideelle organisasjoner eller offentlig forvaltning).

Dagens automatiske regler er altså pragmatiske kjøreregler, som er utformet på grunnlag av funn i tidligere arbeid med sektoravgrensning. Nye gjennomganger kan gi grunnlag for å endre på disse kjørereglene. Det er viktig at vurderingene som gjøres i etterkant av automatisk koding *også* følger prinsipper og kjøreregler som kan kommuniseres både internt og eksternt. For å sikre helhet og konsistens i statistikkproduksjonen kan unntak ikke være opp til den subjektive vurderingen til den enkelte statistikkmedarbeider.

For enkelte organisasjonsformer kan det være mindre aktuelt å redefinere sektorkoder, siden offentlig regelverk og krav som er knyttet til enkelte av de juridiske organisasjonsformene langt på vei indikerer hvilken sektor enhetene må høre hjemme i.

En vurdering av sektorkoder for enheter innen P, Q og R innebærer derfor

- dels å vurdere de eksisterende reglene for automatisk koding som nyttes for enheter innen disse næringshovedområdene til i dag,
- og dels å peke ut næringer der det er ekstra stort behov for manuell gjennomgang og hvilke kriterier enhetene i så fall kan vurderes etter.

Tabell 2.1 Automatisk kobling mellom juridisk organisasjonsform og sektor, for enheter med næringskode innen næringshovedområde P, Q og R

Organisasjonsform	Næringskriterium og eierskap (eierskap = privat hvis ikke annet er nevnt)	Hovedsektor, sektor
Annen juridisk person (ANNA)	Ved kobling til næring 85, 88.91, 93	Ideelle organisasjoner (7000)
	Ved kobling til næring 82, 86	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)
Ansvarlig selskap, med solidarisk ansvar for all gjeld (ANS)	Ved privat eie	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)
	og næring 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)
	Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert
Aksjeselskap (AS), Almennaksjeselskap (ASA)	Ved privat eie	Ikke-finansielle foretak, herav private aksjeselskaper mv (2100)
	Og næringskode 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)
	Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert
Ansvarlig selskap, med ansvar for avtalt andel av all gjeld (DA)	Ved privat eie	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)
	Og næring 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)
	Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert
Enkeltpersonforetak (ENK)	Med antall ansatte inntil 30	Husholdningssektoren, herav personlige næringsdrivende
	Med antall ansatte mer enn 30	Ikke-finansielle foretak, herav Personlige foretak (2300)
Forening (FLI)	Gitt næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.911 –91, 93.11, 93.12,	Ideelle organisasjoner (7000)
Kommunalt foretak (KF), Fylkeskommunalt foretak (FKF), Interkommunalt selskap (IKS), Organisasjonsledd (ORGL)		Offentlig forvaltning ¹ (kommunal, unntak ORGL som kan være enten statlig eller kommunal)
Norske registrert utenlandsk foretak (NUF)		Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
Samvirkeforetak (SA)	Gitt næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.913 –91, 93.11, 93.12,	Ideelle organisasjoner (7000)
	Gitt andre næringskoder innen P, Q og R	Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
Stiftelse (STI)	Gitt 85, 86.1, 87 –88.103, 88.911 –88.999, 91, 93.11, 93.12	Ideelle organisasjoner (7000)
	Gitt andre næringskoder innen P, Q og R	Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)

¹ KF, FKF, IKS og ORGL kan unntaksvis også få tildelt markedsrettet sektor, dvs Ikke-finansielle foretak, offentlig kontrollert), men vil dette vil ikke være tilfellet for enheter innen næringshovedområdene P, Q og R.

2.5.2 Personlige næringsdrivende

Som del av dette arbeidet har det blitt reist spørsmål ved om ikke organisasjonsformen ENK innenfor enkelte næringer kan betraktes som ikke-markedsrettede. ENK er næringsvirksomhet drevet for en enkelt persons egen regning og risiko. I henhold til nasjonalregnskapets prinsipper har vi imidlertid at produksjonsrettet aktivitet som ikke regnskapsmessig klart kan skilles fra husholdningene skal inngå i husholdningssektoren (se boks 2.7). Et slikt regnskapsmessig skille kan gjøres for større enheter, definert ved at de har minst 30 ansatte. Skillet på 30 ansatte er knyttet til om enheten har ansattrepresentant eller ikke (se omtale av ENK i vedlegg 1), men i konklusjonen er det også lagt pragmatisk vekt på at regnskapsplikt er lagt til 20 årsverk og gjennomsnittlig antall årsverk er gjerne lavere enn ansatte. VoF har informasjon om antall ansatte, men ikke årsverk. Også for mindre enheter finnes regnskapsopplysninger, siden de har bokføringsplikt og leverer

næringsoppgave 1. Skattemessig vil det imidlertid være vanskelig å skille beskatning for husholdningen og beskatning for den personlige næringsdrivende. Grensen for når et ENK skal kunne anses som egen institusjonell enhet adskilt fra husholdningssektoren kunne eventuelt vært senket til når det foreligger regnskapsplikt, hvis man finner at regnskap foreligger. En slik endring ville imidlertid hatt liten praktisk betydning.

Boks 2.7. Definisjon av husholdningssektoren i ESA 2010 - utdrag relevant for diskusjonen om sektoravgrensning innen næringshovedområdene P, Q og R

§2.118 Definisjon: Sektoren husholdninger (S.14) består av enkeltpersoner eller grupper av enkeltpersoner i egenskap av konsumenter, og eventuelt i egenskap av næringsdrivende, som produserer markedsrettede varer og ikke-finansielle og finansielle tjenester (markedsprodusenter), forutsatt at produksjonen av varer og tjenester ikke utføres av separate enheter som behandles som selskapslignende foretak. Sektoren omfatter også enkeltpersoner eller grupper av enkeltpersoner i egenskap av produsenter av varer og ikke-finansielle tjenester utelukkende til eget bruk.

§2.119 Sektoren husholdninger omfatter:

enkeltmannsforetak og ansvarlige selskaper uten juridisk status – unntatt dem som behandles som selskapslignende foretak – som er markedsprodusenter, og

ideelle organisasjoner som enten ikke har selvstendig juridisk status eller som har det, men bare har mindre betydning.

§2.120 I ENS 2010 deles husholdningssektoren ytterligere inn i følgende undersektorer:

arbeidsgivere (S.141) og selvstendig næringsdrivende uten ansatte (S.142),

§2.141 Enkeltmannsforetak og ansvarlige selskaper som ikke har status som selvstendige juridiske enheter og som er markedsprodusenter, klassifiseres som følger:

a) Dersom de er selskapslignende foretak:

- 1) de som hovedsakelig driver med produksjon av varer og ikke-finansielle tjenester: i sektor S.11, (ikke-finansielle foretak),
- 2) de som hovedsakelig driver med finansformidling og finansielle hjelpetjenester: i sektor S.12 (finansielle foretak).

b) Dersom de ikke er selskapslignende foretak, klassifiseres de i sektor S.14, husholdninger.

b) Dersom de ikke er selskapslignende foretak, klassifiseres de i sektor S.14, husholdninger.

Konklusjon: Organisasjonsformen ENK (med færre enn 30 ansatte) hører hjemme i husholdningssektoren, i tråd med vurderingen gjort i 2014. Kan det dermed konkluderes med at aktiviteten er markedsrettet? Ja, jamfør prinsippene i ESA 210 (der ulike paragrafer må sees i sammenheng (se boks 2.8)) må husholdningssektoren enten produsere egenproduserte varer, boligjenester eller markedsrettede tjenester. Dette innebærer at tjenesteproduksjon rettet mot andre enn egen husholdning må være markedsrettet.

Boks 2.8 Om aktivitet i husholdningssektoren

ESA 210, §2.43. Tabell 2.2 viser hvilke produsenttyper, hovedaktiviteter og hovedfunksjoner som kjennetegner hver sektor (her utdrag):

Markedsprodusent eller privat produsent for eget bruk	Konsum Markedsrettet produksjon og produksjon for eget bruk	Husholdninger (S.14) Som konsumenter Som næringsdrivende
---	--	--

ESA 2010§ 2.151 Næringer kan klassifiseres i tre kategorier:

- a) **næringer som produserer markedsrettede varer og tjenester (markedsrettede næringer) og varer og tjenester for eget bruk. Tjenester for eget bruk er boligjenester som produseres av eiere av egen bolig, og produksjon av tjenester i hjemmet som ytes av lønnet personale,**
- b) næringer i offentlig forvaltning som produserer ikke-markedsrettede varer og tjenester: ikke-markedsrettede næringer i offentlig forvaltning,
- c) næringer i ideelle organisasjoner som produserer ikke-markedsrettede varer og tjenester: ikke-markedsrettede næringer i ideelle organisasjoner.

ESA 210, § 3.08 Produksjon omfatter (her utdrag):

Husholdningenes produksjon av varer for eget bruk gjelder vanligvis:

- e) frivillige aktiviteter som resulterer i vareproduksjon. Eksempler på slike aktiviteter er bygging av en bolig, kirke eller annen bygning. **Frivillige aktiviteter som ikke resulterer i vareproduksjon, f.eks. omsorgsarbeid og rengjøring uten betaling, er ikke inkludert.**

2.5.3 Organisasjonsformene STI og FLI

Vi finner mange juridiske enheter med organisasjonsformene STI og FLI innen næringshovedområdene P, Q og R. I dette avsnittet ser vi litt generelt på hva som kjennetegner juridiske enheter med disse organisasjonsformene.

Organisasjonsformen Forening/lag/innretning (FLI) er en selveiende sammenslutning med medlemmer som skal fremme ett eller flere formål av ideell, politisk eller annen art. Det kan ikke foretas utdelinger (utbytte) til medlemmene. FLI vil også ofte være skattefrie, jamfør nærmere omtale i avsnitt 2.5.4.

Stiftelser (STI) er også selveiende enheter, noe som innebærer at det ikke kan tas ut utbytte. Stiftelser kan ofte ha et formål som *ikke* er næringsvirksomhet (ideelt). Sektorklassifisering som ideelle organisasjoner vil derfor ofte være riktig, men det finnes også stiftelser som driver markedsrettet næringsvirksomhet.

At det ikke kan betales ut utbytte er ikke en *tilstrekkelig* betingelse for at en enhet skal kunne betraktes som ikke-markedsrettet i henhold til prinsippene i ESA 2010, jamfør avsnitt 2.1 - 2.2.

Alternativet til FLI/STI er vanligvis opprettelse av AS som gir mulighet til å ta ut utbytte, og indikerer at det planlegges å drive næringsvirksomhet, som i de fleste tilfeller sammenfaller med markedsrettet virksomhet etter ESA.

Dagens behandling av STI og FLI er fortsatt basert på vedtakene som ble gjort i samband med prosjektet Sektor 2014, og er i stor grad en videreføring av praksis fra 1993 for disse organisasjonsformene (se boks 2.9).

Boks 2.9. Dagens behandling av ikke-finansielle FLI og STI innen P, Q, R og ideell sektor

Sektorinndelingen av S7000 Ideelle organisasjoner skjer med få unntak gjennom den maskinelle rutinen for førstegangskoding av sektor. Sektoren er i hovedsak avgrenset til ikke-næringsdrivende organisasjoner uten momspliktig virksomhet. Kjennetegnene som oftest benyttes er organisasjonsformen FLI eller STI og ingen registrering i Foretaksregisteret (FR) eller MVA-registeret. Næringsdrivende enheter skal etter norsk lov være registrert i FR.

FLI og STI innenfor enkelte næringer tildeles ideell sektor uavhengig av om de er registrert i FR eller MVA-registeret. Tabell 2.1 angir hvilke undernæringer innen P, Q, R som alltid knyttes til ideell sektor etter automatisk rutine:

FLI: næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.911 –91, 93.11, 93.12.

For andre næringskoder innen P, Q og R er plassering ikke-finansielle foretak (S2500) hvis enheten er registrert i FR eller MVA-registeret, ellers ideell sektor også for disse.

STI: næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.911 –88.999, 91, 93.11, 93.12.

For andre næringskoder innen P, Q og R er plassering ikke-finansielle foretak (S1120-2100) hvis enheten er registrert i FR, ellers ideell sektor (S7000) eller offentlig forvaltning om enheten er offentlig kontrollert (S6500)

Stiftelser må levere årsregnskap til Brønnøysund og næringsdrivende stiftelser må i tillegg levere næringsoppgave 2 til Skatteetaten. Når det gjelder foreninger er det regnskapsplikt kun om foreningen har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk. Dette betyr at det for alle stiftelser bør finnes tilgjengelig regnskapsinformasjon, mens det vil finnes tilgjengelig regnskapsinformasjon for de største foreningene.

Samlet sett trekker regelverket for spesielt FLI, og i noen grad STI, i retning av at slike enheter er ikke-markedsrettede (slik de er klassifisert i dag). Men det kan ikke kategorisk slås fast at de må være ikke-markedsrettede uten nærmere vurdering av næring, organisering og markedsmessige forhold.

2.5.4 Skattefrie inntekter

Det kan være en sammenheng mellom skattefritak og ideell virksomhet, men det er ikke en tilstrekkelig betingelse.

Organisasjoner kan være [skattefrie](#) etter skattelovens § 2-32. Begrensning av skatteplikt for institusjon eller organisasjon som ikke har erverv til formål m.v.

Dersom organisasjonens inntekter hovedsakelig består av støtte, kontingenter, gaver, innsamlinger og/eller frivillig innsats trekker det i retning av skattefritak. Har enkeltpersoner eller foretak rett til deler av overskuddet, eller rett til å overta eiendelene dersom organisasjonen opphører, trekker det i retning av at organisasjonen har erverv til formål og er skattepliktig.

For skattefrie organisasjoner er følgende typer inntekter skattefrie:

- Medlemskontingenter
- Startkontingenter
- Treningsavgifter
- Billettinntekter ved arrangementer
- Offentlige tilskudd
- Rene gaver og tilskudd
- Inntekt av medlemsmøter (klubbaftener, møter, tilstelninger)

- Inntekt av enkeltstående, tilfeldige aktiviteter og arrangementer som for eksempel loppemarked
- Salg av supporterutstyr

En ellers skattefri organisasjon er skattepliktig for sin økonomiske virksomhet som ikke realiserer/virkeliggjør institusjonens ikke-erверvsmessige formål. Dette er sideaktiviteter som skal finansiere formålet, men ikke har noen tilknytning til institusjonens formål. Det er trukket til dels vide rammer med hensyn til hvilken virksomhet som kan anses som realisering av et skattefritt formål. En idrettsorganisasjon kan ta på seg oppdrag av sporadisk karakter for å skaffe midler, men kan for eksempel ikke drive profesjonelt flyttebyrå uten å bli skattepliktig for denne aktiviteten.

Utleie av fast eiendom er normalt skattepliktig virksomhet. Det er kun unntak for skatteplikt ved utleie når utleien realiserer det ikke-erверvsmessige formålet med institusjonen, for eksempel studentsamskipnad og flyktningeboligselskap. Institusjon som har til formål å skaffe boliger for tidsbegrenset utleie til vanskeligstilte grupper, anses i utgangspunktet å ikke ha erверv til formål dersom utleien skjer til tilnærmet selvkost og ikke tar sikte på vedvarende overskudd⁶

Boks 2.10. Skatteloven § 2-32. Begrensning av skatteplikt for institusjon eller organisasjon som ikke har erверv til formål m.v.

- (1) Mild stiftelse, kirkesamfunn, menighet, selskap eller innretning som ikke har erверv til formål, er fritatt for formues- og inntektsskatt.
- (2) Driver institusjon eller organisasjon som omfattes av første ledd økonomisk virksomhet - herunder bortleie av fast eiendom, også i tilfelle eiendommen delvis er benyttet til egen bruk - vil formue i og inntekt av den økonomiske virksomheten være skattepliktig. Økonomisk virksomhet er unntatt fra skatteplikt når omsetningen av denne virksomheten i inntektsåret ikke overstiger 70.000 kroner. For veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner er den tilsvarende beløpsgrensen 140.000 kroner.
- (3) For institusjon eller organisasjon som har skatteplikt etter annet ledd, skal gevinst ved realisasjon av driftsmiddel benyttet i den økonomiske virksomheten ikke regnes som inntekt med høyere beløp enn det som er kommet til fradrag i inntekten som avskrivninger.
- (4) Selveiende institusjon som eier privat skole, er fritatt for skattlegging av skolevirksomheten dersom skolen mottar lovbestemt offentlig tilskudd. Institusjonen er likevel skattepliktig for formue i og inntekt av økonomisk virksomhet utenom undervisning og forskning.
- (5) Familienstiftelse og andre formuesmasser hvor avkastningen fortrinnsvis tilfaller medlemmer av en bestemt slekt, skattlegges for formue.

---

⁶ Skatte-ABC 3.4.9 2021.

3 Næringsområde P. Undervisning

3.1 Oversikt

Næringshovedområdet undervisning omfatter følgende næringer og næringshovedgrupper:

85 - Undervisning

- 85.1 - Førskoleundervisning
- 85.2 - Grunnskoleundervisning
- 85.3 - Undervisning på videregående skoles nivå
- 85.4 - Undervisning i høyere utdanning
- 85.5 - Annen undervisning
- 85.6 - Tjenester tilknyttet undervisning

Videre i kapitlet er de ulike næringshovedgruppene omtalt separat. En mer detaljert næringsinndeling fremgår av oversikter under de enkelte avsnittene. Vi «hopper over» næringshovedgruppen 85.1 Førskoler der det i dag kun er en enhet. Merk at barnehager er klassifisert i næringshovedgruppe 88.9 Andre sosialtjenester uten botilbud⁷.

3.2 Tidligere vedtak

Dages praksis er i hovedsak basert på vedtakene som ble gjort i samband med prosjektet Sektor 2014. Disse er gjengitt i *Evensen og Hedum, 2012*:

Boks 3.1. Undervisning. Vedtak som ble fattet i samband med prosjektet Sektor 2014

Grunnskoler og videregående skoler:

Man kan ikke uten videre skille mellom ulike aksjeselskap og stiftelser innenfor grunnskole og videregående skoler, så lenge disse er godkjent. Alle godkjente private skoler innenfor privatskoleloven karakteriseres som ikke-markedsprodusenter. Samme betraktning gjelder for foretak innen voksenopplæring og fagskoler.

Universiteter og høyskoler:

Det åpnes for at institusjonelle enheter, herunder aksjeselskap, innen næring 85.4, universiteter og høyskoler kan anses som ikke-markedsrettede. Gitt at slike enheter ikke kan regnes som offentlig kontrollerte, følger det da at de plasseres i sektoren ideelle organisasjoner.

SSB vil ha problemer med å ajourholde informasjon om både markedsrettethet og offentlig kontroll for alle foretak i næringen. Det foreslås at konklusjonene om sektorinndeling i næringen for universiteter og høyskoler i første omgang gjelder for de vitenskapelige høyskolene.

På næringsområder som ikke er særskilt nevnt overfor, er det organisasjonsform som er avgjørende for sektorinndelingen.

⁷ I den europeiske næringsstandard SN2007 er 88.91 *Child day-care activities* beskrevet som «*activities of day nurseries for pupils, including day-care activities for disabled children*». Det arbeides nå med en oppdatert næringsstandard på europeisk nivå, som gjør at norsk standard også må oppdateres. Der vil plasseringen av barnehager bli diskutert. I dette arbeidet må vi imidlertid forholde oss til dagens næringsstandard.

3.3 Undervisning i grunnskole og videregående skole

3.3.1 Detaljert næringsinndeling og populasjon av juridiske enheter

Innenfor næringshovedgruppene 85.2 Grunnskoleundervisning og 85.3 Undervisning på videregående skoles nivå er de fleste skolene drevet direkte gjennom henholdsvis kommunen eller fylkeskommunen, og vi kan forholdsvis enkelt slå fast at disse skolene hører hjemme i kommunal forvaltning. Det finnes imidlertid også privateide skoler, der det er grunn til å diskutere hvilken sektor de hører hjemme i. Når det gjelder de private skolene er det et skille mellom privatskoler innen privatskoleloven med rett til statstilskudd og andre skoler. Videre diskuteres privatskoler innenfor privatskoleloven og andre private skoler for seg i separate avsnitt.

Tabell 3.2.1 viser populasjon i VoF i dag, på det mest detaljerte næringsnivået, fordelt på ulike organisasjonsformer. Skoler som drives av primærkommuner og fylkeskommuner er utelatt i tabellen.

Som omtalt i kapittel 2 er det institusjonell enhet som skal tilordnes en sektor, men utgangspunktet for å danne en institusjonell enhet er de juridiske enhetene. For enheter innen konsern vil det være relevant å se på om tilknyttede enheter bør samles til en institusjonell enhet. Det må gjøres før tilordning av sektor.

Tabell 3.2.1. Juridiske enheter innen næring 85.2-85.3, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

Antall enheter	SN2007	Næring	Organisasjonsform					Totalsum
			AS	STI	FLI	ENK	Andre	
85.201		Ordinær grunnskoleundervisning	65	67	63	2	34	231
85.202		Spesialscoleundervisning for funksjonshemmede	1	1		1		3
85.203		Kompetansesentra og annen spesialundervisning		1		3		4
85.31		Videregående opplæring innen allmennfaglige studieretninger	43	10	6	2	1	62
85.32		Videregående opplæring innen tekniske og andre yrkesfaglige studieretninger	67	13	12	18		110
Totalsum			176	92	81	26	35	410

3.3.2 Lov om privatskoler (tidl. friskoler⁸)

En skole som blir godkjent etter privatskoleloven er en skole som tilbyr grunnskole og/eller videregående opplæring på et særskilt grunnlag. Disse skolene har rett til statstilskudd.

De særskilte grunnlagene finnes i privatskolelovens § 2-1:

- livssyn
- anerkjent pedagogisk retning (for eksempel montessori- eller steinerpedagogikk)
- internasjonalt (etter internasjonale læreplaner)
- særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett
- norsk grunnskoleopplæring i utlandet (etter læreplan for Kunnskapsløftet)
- særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede
- videregående opplæring i små og verneverdige håndverksfag (etter læreplan for Kunnskapsløftet)

Det er ikke lenger mulig å gi godkjenning av nye skoler etter grunnlagene:

- videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram
- særskilt profil

⁸ F.o.m 15.06.2022 endret friskolelova navn til: Lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova)

Skoler som allerede er godkjent på disse to grunnlagene, kan heretter bare få godkjent «nødvendige driftsendringer» (jmfør § 2-1).

Toppidrettsgymnas: Tilskuddsmottakere er skoler som tilbyr særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, godkjent etter privatskolelova § 2-1 andre ledd bokstav d. I tillegg til å være godkjent etter privatskolelova må skolene være godkjent som toppidrettsgymnas av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF)

Steinerskolen behandles etter samme prinsipper som andre privatskoler, men har et eget beregningsgrunnlag bestående av tre ulike deler basert på undervisningstilbudet.

Utdrag privatskoleloven:

§ 6-1. Statstilskot

Godkjende skolar får statstilskot til godkjend opplæring med 85 prosent av eit tilskotsgrunnlag per elev. Til grunn for tilskotsgrunnlaget ligg gjennomsnittlege driftsutgifter per elev i den offentlege skolen. Tilskotsgrunnlaget blir korrigert for utgifter som den offentlege skolen har, men som ikkje skal inngå i tilskotsgrunnlaget. Tilskotsgrunnlaget blir rekna ut særskilt for barnesteget, ungdomssteget og dei ulike utdanningsprogramma i vidaregåande opplæring (..).

Kapitaltilskudd til privatskoler, kapital- og husleietilskudd⁹ utbetales på bakgrunn av en sats pr elev. Beregningsgrunnlaget er skolens faktiske elevtall 1. oktober året før utbetalingen finner sted.

§ 6-2. Skolepengar

Skolar som får statstilskot etter § 6-1 første ledd, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 15 prosent av tilskotsgrunnlaget, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. (..)

Grunnskolar kan ikkje krevje noka form for betaling frå elevar eller foreldre utover det som følgjer av denne føresegna.

Vidaregåande skolar kan ikkje krevje noka form for betaling for opplæringa frå elevar eller foreldre utover det som følgjer av denne føresegna (..)

§ 6-3. Krav til bruken av offentlege tilskot og skolepengar

Alle offentlege tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

a. gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærståande, verken når skolen er i drift eller om drifta blir nedlagd

b. pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.

3.3.3 Skoler utenfor privatskoleloven

Private grunnskoler uten statstilskudd godkjennes etter opplæringsloven § 2-12, men mottar ikke tilskudd fra staten.

---

⁹ <https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/tilskudd-til-private-skoler/kapitaltilskudd-til-privatskoler-kapital--og-husleietilskudd/>

I dag er det godkjent private skoler etter opplæringsloven § 2-12 med følgende læreplaner: internasjonal læreplan, utenlandsk læreplan, religiøs læreplan, læreplan etter en anerkjent pedagogisk retning og, læreplan etter Kunnskapsløftet

Denne gruppen kan bestå av privatistiskoler som tilbyr privatisteksamen mot betaling fra elev uten å motta statstilskudd. Andre skoler som internasjonale skoler kan også være registrert utenfor ordningen. Noen internasjonale skoler har likevel mottatt større statstilskudd i tillegg til kommunale tilskudd som Den Tysk-Norske Skolen i Oslo og Lycée français René Cassin d'Oslo, mens Oslo International School finansierer driften primært gjennom skolepenger.

3.3.4 Markedstest privatskoler

Privatskolene får 85% statstilskudd av tilskuddsgrunnlaget og kan ta maksimalt 15% skolepenger av tilskuddsgrunnlaget, som tar utgangspunkt i gjennomsnittlige driftsutgifter per elev i den offentlige skolen.

For skolene (produsenten) vil det samlede inntektsgrunnlaget tilsvare 100% av det offentliges kostnader ved å drive tilsvarende skoler. Det er da tilstrekkelig inntektsgrunnlag for foretaket til å dekke kostnader ved effektiv drift eller gi en liten profitt, men som må komme elevene til gode. Skolene har mulighet til å motta variable inntekter ved å produsere skoleplasser som kan vurderes opp mot produksjonskostnaden ved å endre tilbudet. Rent teknisk er ØSP da oppfylt for produsentsiden. Skolene har også mulighet til å redusere skolepengene ved å ta mindre enn maksimalt 15% av tilskuddsgrunnlaget, noe som vil kunne slå ut som økt etterspørsel etter skoleplassene. Ved å alltid kreve inn maksimalt beløp på 15% skolepenger av tilskuddsgrunnlaget vil skolene stå overfor en fastpris som delvis tilsvare det å være pristaker i et marked, men kan derimot ikke tilby mer enn det er etterspørsel etter uten å sette ned prisen eller stå uten tilstrekkelig elevgrunnlag. Slik sett er skolene i en lignende situasjon som andre foretak der markedet tilbyr en fastsatt pris hvor man må tilpasse kostnadsnivået eller produsert volum til markedsforholdene. I et marked er det konkurrentenes kostnader man konkurrerer med gjennom prisene, mens tilskuddsmodellen medfører at man konkurrerer mot det offentliges kostnadsnivå.

Utfall av markedstesten vil avhenge av om statstilskudd skal inkluderes som inntekter i testen. Et kvantitativt kriterium vil derfor endre utfall for alle enheter og klassifisere alle enheter til enten ideell sektor eller til foretakssektoren. Betalingene har også likheter med tjenestekjøp som alltid er markedrettet, siden de private produserer det staten ellers måtte produsert selv fordi alle elever til og med videregående skole har krav på skolegang.

Det er staten som dekker majoriteten av utgiftene, men det er husholdningene som bestemmer etterspørselen. Fordi det må betales et ikke-symbolisk beløp i skolepenger også for privatskoler så anses kriteriet for signifikante priser som oppfylt fra konsumentensiden. Det kvantitative kriteriet skiller ikke på andel av inntekten som er betalinger fra det offentlige. Hvis privatskolene kun ble finansiert av tilskudd ville derimot ikke elevene som konsumenter stå overfor en økonomisk signifikant pris (gratis). Staten som konsument tilbyr en fast pris pr. elev uten begrensning på etterspørselen, men står fritt derimot fritt til å endre tilskuddsmodell(prisene) for å begrense egen etterspørsel eller avslutte ordningen. I den kvantitative testen vurderes derimot bare hva som er omsetning fra produsentens perspektiv, og ikke ØSP for staten som konsument etter ESA 2010 §3.19 b.

For privatistiskoler hvor det meste av inntektene er skolepenger anses prisene å være ØSP. Produksjon og etterspørsel etter skoletjenestene styres av prisene som settes i markedet som for andre varer og tjenester i foretakssektoren.

Internasjonale privatskoler kan delvis få dekket sine kostnader med inntekter fra andre lands myndigheter. Hvis disse tilskuddene regnes som betalinger fra offentlig forvaltning som skal inngå i omsetningsbegrepet blir også disse enhetene markedsprodusenter. Inntekten kan ses på som tjenestekjøp til egne borgere i utlandet.

3.3.5 Konklusjon grunnskoler og videregående skoler

Privatskoler etter privatskoleloven

Privatskoler som mottar tilskudd etter privatskoleloven har forbud mot utbytte til eiere og kan ikke gjøre disponeringer som overfører midler til eiere eller nærstående. Norsk lovgivning medfører at privatskoler etter ESA 2010 er allmennyttige organisasjoner (non-profit institutions). Sum av skolepenger og offentlig støtte utgjør ca. 100% av kostnadene (og inntektene) til privatskolene. Hvis skolene står overfor økonomisk signifikante priser (ØSP) er de markedsprodusenter og skal plasseres i foretakssektoren. Et kvantitativt kriterium krever at minimum 50% av kostnadene da må dekkes av omsetning, som ifølge ESA 2010 består av alle volumavhengige inntekter inkludert betalinger fra offentlig forvaltning som alle tilsvarende enheter mottar.

Privatskoler etter privatskoleloven har omtrent dobbelt så høy omsetning som minimumskriteriet på 50%, og klassifiseres derfor som markedsrettede produsenter. Vurderingen avhenger fullt og helt av om statstilskudd regnes som omsetning, ellers vil alternativ plassering være ideell siden elevbetaling kun utgjør ca. 15% av kostnadene.

Som privatkontrollerte enheter kunne privatskolene plasseres i ideell sektor om:

- Betalingene fra det offentlige er gjenstand for forhandlinger (ESA 2010 §3.36), slik at de ikke skal tas med i beregningen av salgsinntekter. Vi har ikke informasjon som tilsier at det foregår slike forhandlinger.
- Det alternativt gjøres en kvalitativ vurdering av at privatskolene responderer annerledes på markedskrefter og endrede økonomiske forhold sammenliknet med markedsprodusenter. Vurderingen kan bygge på at enhetene har profittbegrensning sammenholdt med et ideelt formål. **En slik metode er ikke direkte beskrevet i ESA 2010.**
- Volumavhengige tilskudd vurderes som inntekter til dekning av et generelt underskudd som ellers ville oppstått, og holdes utenfor omsetningsbegrepet i markedstesten.

ESA 2010 §3.32 sier at: «Formålet med disse kriteriene for marked/ikke-marked (se nr. 3.19 for definisjon av økonomisk signifikante priser) er å vurdere om det foreligger markedsmessige forhold og om produsentens atferd er tilstrekkelig markedsmessig.» *Plassering av skolene i ideell sektor ville da innebære en vurdering av at skolene ikke har en tilstrekkelig markedsmessig adferd.*

Volumavhengige tilskudd ligger tett opp til offentlige tjenestekjøp, men uten at det er inngått en kjøpsavtale.

Skoler utenfor privatskoleloven Grunnskoler utenfor privatskoleloven kan være godkjent etter opplæringsloven uten å motta statsstøtte. Hvis det meste av inntektene består av skolepenger vil de utvilsomt være markedsrettede. Noen skoler mottar støtte fra både stat og kommune i tillegg til skolepenger og støtte fra utenlandske myndigheter. *Hvis disse inntektene behandles som omsetning blir enhetene markedsprodusenter på linje med privatskoler innfor privatskoleloven, mens gaver og overføringer ikke skal medregnes salgsinntekt.*

Statistisk sentralbyrå vurderer det slik at privatskoler i Norge er markedsrettede etter prinsippene i ESA 2010 uavhengig av om de mottar tilskudd¹⁰. Utbyttebegrensning og definert formål er ikke tilstrekkelige

---

¹⁰ Med mulig unntak for de organisasjonsformene vi normalt ikke anser for å være del av foretakssektoren.

kriterier for ikke-markedsrettet produksjon (ideell sektor). Jamfør ESA 2010 skal uspesifiserte betalinger som er volumavhengige regnes som omsetning selv om de kommer fra offentlig forvaltning. Hvis omsetningen dekker minst 50% av kostnadene indikerer det markedsrettet produksjon. En motsatt konklusjon krever et generelt prinsipp om markedsadferd som veier tyngre enn de spesifikke beskrivelsene i ESA 2010, eller at det kan vises til tolkninger internasjonalt som vurderer at tilskudd ikke bør tas med som omsetning. Forhandlingsbaserte inntekter er beskrevet i ESA 2010 som ikke-markedsbaserte selv ved volumavhengige betalinger (3.36). Det er derimot ikke forhandlinger med privatskolene i Norge.

Jamfør avsnitt, 2.4 bør det vurderes om en del av de juridiske enhetene innen konsern bør sees i sammenheng som institusjonell enhet. Gitt konklusjonen over, vil undervisningsenhetene uansett klassifiseres i foretakssektoren. Men næring på tilknyttede enheter og hvordan tall for den institusjonelle enheten måles vil avhenge av om tall for tilknyttede enheter skal konsolideres med enheten som driver undervisningstjenesten eller ikke.

3.4 Undervisning i høyere utdanning

3.4.1 Populasjon fordelt på næring og organisasjonsform

Tabellen under viser enheter som ikke er en del av offentlig forvaltning. Sett bort fra ENK og andre organisasjonsformer er det 55 enheter organisert som aksjeselskap eller stiftelser. Vitenskapelige høyskoler og andre høyskoler utgjør 7 enheter fordelt på AS og STI. «Andre høyskoler» er skoler som sorterer under andre departement enn Kunnskapsdepartementet. For fagskoler er aksjeselskap den mest brukte organisasjonsformen med 21 enheter, mens STI benyttes av 4 enheter.

Tabell 3.4.1 Juridiske enheter innen næring 85.4, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

Antall enheter SN2007	Næring	Organisasjonsform				Totalsum
		AS	STI	ENK	Andre	
85.410	Undervisning ved fagskoler	21	4	5		30
85.421	Undervisning ved universiteter	1	1	3		5
85.422	Undervisning ved vitenskapelige høyskoler	5	2	3		10
85.423	Undervisning ved statlige høyskoler		1	3		4
85.429	Undervisning ved andre høyskoler	21	9	3	1	34
Totalsum		48	17	17	1	83

3.4.2 Fagskoler

Fagskolene er i regulert i «Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)»¹¹

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt (§ 3.). Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning som ligger på nivå over videregående opplæring.

Private fagskoler skal organiseres som stiftelser etter stiftelsesloven, eller aksjeselskap etter aksjeloven (§13). Eier utpeker selv, eller fastsetter hvem som skal utpeke, styrets leder.

Fagskolene kan søke fylkeskommunene om tilskudd. Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, har utbytteforbud. Det er også begrensninger i handel med nærstående. Private fagskoler kan ikke inngå avtaler med nærstående eller overføre midler til nærstående på andre vilkår enn det som ville ha vært fastsatt mellom uavhengige parter (§30). Fagskoler kan kreve egenbetaling fra studenter bare når det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Departementet kan gi forskrift om fagskolens adgang til å kreve egenbetaling fra studenter.

¹¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28>

Alle private fagskoler skal benytte offentlig tilskudd og egenbetaling fra studentene til den akkrediterte utdanningen og innenfor lovens formål. Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, skal la tilskudd og egenbetaling komme studentene til gode.

Noen få fagskoler søker ikke, eller ønsker ikke offentlig tilskudd fordi de driver kommersielt. Noen private eiere har organisert ulike deler av fagskoledriften i ulike selskap, der det ene drives med offentlig tilskudd, og andre drives kommersielt.

Kapittel 6 i fagskoleloven pålegger de private fagskolene å rapportere årsregnskap til DBH-F (DBH: Database for høyere utdanning). Dette brukes av NOKUT som har ansvar for tilsyn. De fylkeskommunale fagskolene er underenheter av fylkeskommunene, og følger regler for regnskap og tilsyn regulert av andre loververk.

Staten fordeler midler til fylkeskommunene, som igjen fordeler til fagskoler i henhold til detaljering i orienteringshefte (som publiseres hvert år i forbindelse med statsbudsjettet) og retningslinjer for forvaltning fastsatt av KD¹²

Private fagskoler er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 og i samsvar med kravet til organisasjonsform etter § 13. Regnskapslovens unntak for små foretak i § 3-1 første ledd andre punktum og andre ledd andre punktum, jamfør § 1-6, gjelder ikke for private fagskoler.

Private fagskoler skal ha et økonomisk skille mellom de akkrediterte delene av virksomheten og de ikke-akkrediterte delene av virksomheten. Regnskapene skal kunne dokumentere at fagskolen opprettholder et slikt skille mellom delene av virksomheten.

3.4.3 Om tilskuddsordningen for driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning

Driftsmidler til fagskoler bevilges over Kunnskapsdepartementets budsjett. Tilskuddsordningen inneholder et grunntilskudd og en resultatbasert uttelling som fastsettes i statsbudsjettet hvert år. Fylkeskommunen har ansvar for å forvalte tilskuddet fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse i tråd med Retningslinjer for tilskudd til drift av fagskoler fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

Fylkeskommunen har ansvar for å fordele tilskuddet til private og offentlige fagskoler i eget fylke. Dette innebærer at fylkeskommunen tildeler tilskudd til fagskoler med studiested eller samlinger i fylket og til fagskoler med nettbaserte tilbud med kontoradresse i fylket. Fagskoler med studiested/kontoradresse i flere fylker kan derfor bli finansiert av flere fylkeskommuner.

Det er opp til *den enkelte fylkeskommune* hvilke prinsipper som legges til grunn for fordelingen av tilskudd, men de skal sørge for at det tilbys akkreditert høyere yrkesfaglig utdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt, jamfør lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 3. Det nasjonale ansvaret innebærer at fylkeskommunene skal se utdannings-tilbudene i sammenheng på tvers av fylkene og ivareta fagskoler som har opptaksgrunnlag nasjonalt eller i flere fylker. I tillegg skal fylkeskommunene bidra til et mangfold av private og offentlige tilbydere.

Også fylkeskommunenes egne fagskoler, må sende søknad om tilskudd/budsjettforslag til fylkeskommunen der utdanningstilbudet har kontoradresse.

---

¹² <https://diku.no/ressurser-og-verktoey/driftsmidler-til-hoeyere-yrkesfaglig-utdanning>

Grunntilskudd

Tilskudd til drift av fagskoler tildeles til fylkeskommunene, og videreføres i utgangspunktet fra år til år. *Tilskuddet skal være forutsigbart, langsiktig og stabilt.*

Det kan bli endringer i tilskuddet som følge av ulike satsinger, som midler til nye studieplasser. Tilskuddet justeres også årlig på grunnlag av utviklingen i studiepoengproduksjon, og den generelle prisjusteringen.

Resultatbasert uttelling

Den resultatbaserte uttellingen skal gi insentiv til å arbeide for økt kvalitet og økt gjennomføring i utdanningene. Uttellingen blir beregnet på bakgrunn av antall avlagte studiepoengsenheter ved alle fagskoletilbud som mottar offentlig tilskudd.

Den resultatbaserte uttellingen tildeles fylkeskommunen etter hvor fagskolens studiested befinner seg. Uttellingen prisjusteres hvert år. Deretter justeres beløpet i henhold til økning eller reduksjon i antall avlagte studiepoeng sammenlignet med året før.

Den resultatbaserte uttellingen har åpen budsjetttramme. Det betyr at jo flere studiepoeng fagskolestudentene avlegger, jo mer tilskudd får fylkeskommunene, uavhengig av de samlede resultatene i sektoren. Dersom antallet avlagte studiepoengsenheter reduseres, reduseres også tilskuddet til fylkeskommunene.

Ved etableringen av ordningen utgjorde grunntilskuddet 80 prosent og den resultatbaserte uttellingen 20 prosent av driftsmidlene (jmfør Deloitte¹³).

I forslaget til statsbudsjett for 2023 utgjør tilskuddet til alle fylkeskommunene totalt 1,14 milliarder kroner. For resultatbasert andel i 2023 er satsen 19 500 kroner per avlagte SPE (ett årstudium).

Informasjon om søknadsprosessen

Innen 15. september skal fylkeskommunene legge ut informasjon på egne nettsider om mulighet for å søke om driftsmidler til fagskoler for påfølgende kalenderår. Videre skal nettsiden inneholde fylkeskommunens tildelingskriterier for tilskuddet. Slike kriterier kan være blant annet faglige prioriteringer, nasjonale føringer, konkrete kompetansebehov, vurdering av utdanningskvalitet og vurdering av tidligere bruk av driftsmidler. En eventuell politisk behandling av slike kriterier, må gjøres før informasjon om søknadsprosessen offentliggjøres.

Fylkeskommunale frie midler

Det varierer i hvilken grad den enkelte fylkeskommune tilfører fagskoler i eget fylke fylkeskommunale frie midler til drift av fagskolen. Dette medfører at det er stor forskjell mellom ulike fagskoler når det gjelder i hvilken grad fylkeskommunale frie midler inngår i den totale finansieringen av fagskolen. Fylkeskommunale frie midler tilføres i all hovedsak fra den enkelte fylkeskommune som eier til egen fylkeskommunal fagskole. Det finnes likevel noen få eksempler i Rogaland og Finnmark på at det er blitt bevilget fylkeskommunale frie midler også til fagskoler som ikke eies av fylkeskommunen (Kunstscolen i Stavanger, MedLearn AS, Fagskolen Aldring og Helse og Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter).¹⁴

¹³ Evaluering av fagskolemeldingen – finansieringssystemet, andre delrapport (Deloitte): <https://nor.deloitte.com/rs/712-CNF-326/images/Fagskolemeldingenandre-delrapport-finansieringssystemet.pdf>

¹⁴ Kilde: DBH-F.

Noen skoler (tabell) ble skjermet ved overgang til ny ordning, delvis begrunnet med nasjonal betydning og forutsigbarhet (jmfør rapporten [Evaluering av fagskolemeldingen fra Deloitte](#)):

Tabell 10: Tilskudd til 13 fagskoler som er skjermet fra fylkeskommunenes vurderinger

Fagskole	Tilskudd 2021
Menighetsbibelskolen	3 869 000
Hald Internasjonale senter	4 525 000
Fagskolen Innlandet	5 350 000
Ålesund Kunstfagskole	5 948 000
Bårdar Akademiet AS	16 282 000
Designinstituttet	4 039 000
Einar Granum kunstfagskole	14 692 000
Fagskolen for bokbransjen	1 360 000
Kunstscolen i Stavanger	5 533 000
Kunstscolen i Bergen	6 636 000
Frelsesarmeens offiserskole	749 000
Fabrikken Asker kunstfagskole	5 475 000
Det tverrfaglige kunstinstitutt	2 303 000
Total	76 761 000

Kilde: Diku, 2021b

3.4.4 Konklusjon fagskoler

Offentlig eide fagskoler er en del av offentlig forvaltning. Private fagskoler som ikke mottar tilskudd driver markedsrettet produksjon og tilhører foretakssektoren. Private fagskoler som mottar tilskudd er allmenntillegge organisasjoner uten profittformål da de ikke kan foreta utdelinger til eiere (utbytte), men enheter som vurderes som markedsrettede skal tilhøre foretakssektoren mens de ikke-markedsrettede tilhører ideell sektor.

Både private og fylkeskommunale/kommunale fagskoler mottar statlige driftsmidler som viderefordeles av fylkeskommunen. Tilskudd baseres på kriterier fastsatt av fylkeskommunene etter en politisk vurdering. Det er også økende innslag av prosjektmidler som tildeles i «bransje-programmene». Godkjente fagskoler har ikke en automatisk rett på midler ved økt produksjon slik som for grunnskolene da tilskuddet vurderes av fylkeskommunen, men det er likevel vanlig praksis at fylkene har satser basert på studenttall. Fagskolene kan få ulik støttesats etter hvilken kategori utdanning som tilbys og hvilke områder som er prioritert politisk. Ordningen i seg selv skal gi et basistilskudd som er forutsigbart for fylkeskommunene. Det kan tale for at tilskuddene i mindre grad kan regnes som volumavhengige for den enkelte skole. Er det en samlet vurdering som ligger til grunn for at den enkelte fagskole får tilskudd heller det mot at det drives ikke-markedsrettet. Er det en forutsigbarhet i at økt antall studenter og produserte studiepoeng gir mer støtte heller vurderingen mot markedsproduksjon. For de 13 enhetene som av nasjonale hensyn har fått beholde sine tilskudd uavhengig av aktivitet etter innføring av dagens ordning, er ideell sektor riktig

plassering da det ikke skjer tilpasning basert på pris. Det er mulig at tilskuddsordningen for disse kan bli endret på sikt (jamfør evaluering av Deloitte)

Evalueringen av fagskolemeldingen utarbeidet av Deloitte konkluderer med at: «*En oppdatert kostnadskartlegging er blant annet nødvendig for å kunne vurdere å etablere et felles system for bruk av tilskuddssatser ved fordeling av driftsmidler, der fagskoler og utdanningstilbud som deler de samme forutsetningene og der reelle kostnader er sammenliknbare, mottar så lik finansiering som mulig*». Et slikt system kan innebære at det etableres et sats-system hvor fagskolen mottar volumavhengige driftsinntekter som kan tolkes som en pris, og at klassifisering som markedsprodusenter er mest riktig.

For å vurdere om en fagskole er markedsrettet kan en kvantitativ test brukes, hvor tilskuddene ikke vurderes som markedsinntekt fordi disse delvis gis for å sikre et tilbud basert på politiske vurderinger og med et høyt innslag grunntilskudd. Fagskoler med mindre enn 50% av driftsinntektene fra tilskuddsordningen vurderes som markedsrettede, mens resterende er ideelle organisasjoner.

3.4.5 Universiteter og høyskoler

Universiteter og høyskoler reguleres av «Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)». For å være universitet eller høyskole må utdanningsinstitusjonen være godkjent:

Boks 3.2. Lov om universiteter og høyskoler

§ 3-1. Akkreditering av studietilbud og institusjoner

(1) Akkreditering forstås i denne loven som en faglig bedømming av om en høyere utdanningsinstitusjon eller et studietilbud fyller standarder og kriterier gitt av departementet og NOKUT. Akkreditering er et vilkår for å kunne tilby høyere utdanning. Akkrediterte studietilbud skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Studietilbud fra nye tilbydere kan bare akkrediteres dersom studietilbudet minst fører til en bachelorgrad

(2) NOKUTs akkreditering av institusjoner og studietilbud skal baseres på evaluering foretatt av eksterne sakkyndige oppnevnt av NOKUT.

Organisasjonsform

Alle private universiteter og høyskoler skal være organisert som et aksjeselskap etter aksjeloven eller som en stiftelse etter stiftelsesloven, jamfør universitets- og høyskoleloven § 8-1 første ledd. Et sentralt hensyn bak kravet til organisasjonsform er behovet for en enhetlig regulering av den administrative og økonomiske driften til virksomheter som tilbyr NOKUT-akkreditert utdanning. Organisering som enten aksjeselskap eller stiftelse er ment å legge til rette for «åpenhet om virksomheten, kontroll med økonomien og gode muligheter for etterprøving av for eksempel transaksjoner med nærstående, fusjoner mv.» Tilsvarende regler følger også av stiftelsesloven. Samtidig presiserer forarbeidene at adgangen til å tilby høyere utdanning som aksjeselskap eller stiftelse gir en viss grad av valgfrihet for private tilbydere ved at de kan velge mellom en eiermodell og en selveiende modell. Både aksjeloven og stiftelsesloven stiller krav til virksomhetens styre, som suppleres av bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven § 8-1. 33.2.2.

Foreløpig er det ingen private universiteter i Norge¹⁵.

¹⁵ NOU 2020:3

3.4.6 Retningslinjer for statstilskudd¹⁶

Retningslinjer for tilskuddsordningen for private høyskoler fastsettes av:

1 Mål for tilskuddsordningen

Statstilskuddet skal bidra til å sikre drift av utdanningstilbud ved private universiteter og høyskoler (..)

2 Målgruppe for tilskuddsordningen

Målgruppen er private universiteter og høyskoler som tilfredsstillers universitets- og høyskolelovens vilkår for statstilskudd, jamfør universitets- og høyskoleloven § 8-3 (..)

3 Kriterier for måloppnåelse

Private universiteter og høyskoler som får tilskudd i henhold til universitets- og høyskoleloven § 8-3, skal oppfylle følgende mål som gjelder for statlige og private universitet og høyskoler:

- høy kvalitet i utdanning og forskning
- forskning og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling
- god tilgang til utdanning
- samt effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanning og forskningssystem

(..)

5 Saksbehandling

Kunnskapsdepartementet forvalter tilskuddsordningen (..)

Fordeling av tilskudd til den enkelte virksomhet vedtas av Stortinget i forbindelse med behandlingen av de årlige statsbudsjettene.

(..)

7 Krav til rapportering fra tilskuddsmottaker

Private universitetet og høyskoler som har mottatt statstilskudd, skal innen 15. mars det påfølgende år sende dokumentet Årsrapport til Kunnskapsdepartementet. Private høyskoler skal rapportere data til Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). Krav til datarapporteringen og fristene gjennom året finnes på DBHs nettsider: <http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/rapporteringskrav/index.action>

Styret ved private universitet og høyskoler skal hvert år avlegge revidert årsregnskap med redegjørelse for resultatene av virksomheten og budsjett for kommende år, jamfør universitets- og høyskoleloven § 8-3. I tillegg skal høyskolens revisor attestere opplysningene om student- og kandidattall (..)

8 Kontroll og oppfølging

(..)

Private høyskoler skal la statlige driftstilskudd og egenbetaling komme studentene til gode, og institusjoner som mottar statstilskudd kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående etter universitets- og høyskoleloven § 7-1 andre ledd. Det er anledning til å se private høyskolerens virksomhet som helhet over tid og overføre overskudd fra et år til

¹⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/a4d6e8be817b481885d12b0e5a6dde39/retningslinjer-for-tilskuddsordningen-til-private-universiteter-og-hoyskoler-2023.pdf>

et annet, men på en slik måte at offentlige tilskudd kommer studentene til gode, jmfør forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler § 4-2. Private høyskoler som i tillegg driver annen, økonomisk aktivitet innenfor samme virksomhet, må sørge for å holde denne aktiviteten regnskapsmessig atskilt, slik at det i regnskapet kan dokumenteres at tilskuddet er brukt etter forutsetningene, at høyskolen ikke er overkompensert og at det ikke har skjedd kryss-subsidiering.

Departementet understreker her viktigheten av at de mottakere av statlige tilskudd som ikke er egne rettssubjekter, må som en del av det revisorgodkjente årsregnskapet, presentere et segmentregnskap som viser fullfordelte kostnader (..). Egenkapitalsituasjonen skal være tilpasset den risikoen høyskolen er eksponert for slik at studentene ikke risikerer at studietilbudet må avvikles.

3.4.7 Finansieringssystemet for universitet og høyskular

Fra «[Orientering om statsbudsjettet 2022 for universitet og høyskular](#)»:

Rammefinansiering

Den samla budsjetttramma til universitet og høyskular blir løyvd over kap. 260, post 50 for universitet og statlege høyskular og post 70 for private høyskular. Rammefinansieringa inneber at institusjonane skal sjå heile rammeløyvinga under eitt, og gir institusjonane eit strategisk handlingsrom ved at dei sjølve kan prioritere aktivitetar og område dei vil satse på for å nå sektor- og verksemdsmåla. Rammeløyvinga inkluderer ein del som er utsett for regelstyrt resultatbasert utteljing. Denne resultatbaserte utteljinga avheng av resultatata på dei følgjande åtte kvantitative indikatorane:

- *tal på studiepoeng (open ramme)*
- *tal på utvekslingsstudentar, inkludert Erasmus+-studentar (open ramme)*
- *tal på ferdigutdanna kandidatar (open ramme)*
- *tal på doktorgradskandidatar (open ramme) – midlar frå EU (lukka ramme)*
- *midlar frå Noregs forskingsråd og regionale forskingsfond (lukka ramme)*
- *inntekter frå bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) (lukka ramme)*
- *vitskapeleg publisering (publiseringspoeng) (lukka ramme)*

Den regelstyrte resultatbaserte utteljinga i budsjettet for 2022 avheng av endringa i resultatata på dei åtte indikatorane mellom 2019 og 2020. For indikatorar med open budsjetttramme blir resultatendringa multiplisert med satsen for indikatoren. Det vil seie at institusjonane får meir midlar dersom dei har ein auke i resultatata på desse indikatorane. Tilsvarande får institusjonane redusert utteljing dersom dei har ein nedgang. For indikatorar med lukka ramme avheng utteljinga av endringa i institusjonen sin del av det samla resultatet i sektoren. Endringa i delen blir multiplisert med ramma til indikatoren. Det betyr at institusjonane får meir/mindre midlar dersom dei aukar/reduserer sin del av høvesvis total vitskapeleg publisering, EU-midlar, Forskingsråd-midlar og BOA-inntekter.

Deltaking på indikatorar i den regelstyrte resultatbaserte utteljinga

To grupper av institusjonar har delvis unntak frå indikatorane i den resultatbaserte utteljinga i finansieringssystemet:

- *statlege og private høyskular med kunstfagleg profil*
- *private høyskular, utanom dei private vitskapelege høyskulane og Høyskolen Kristiania Tabellen nedanfor gir ei oversikt over kva for indikatorar institusjonane deltek på.*

Oversikt over bevilgede tilskudd på statsbudsjettet

3.3.2 Private høyskular (kap. 260, post 70)

Oversikt over budsjettendringar per institusjon frå 2021 til 2022 i 1 000 kroner

Inst.	Ramme- løyving 2021	ABE-reform	Prisjustering	Studieplassar 2016-2020	Studieplassar barnevern	5. året lærarutd.	Resultatbasert utteljving	Inndekning satsingar	Ramme- løyving 2022
BI	392 337	-1 962	10 008	15 290			7 735	-674	422 734
MF	114 515	-573	2 920	3 346			193	-198	120 203
VID	440 674	-2 203	11 242	9 508	1 911		10 108	-758	470 482
AHS	29 070	-145	742				2 533	-50	32 150
BD	27 242	-136	695				2 047	-46	29 802
BAS	21 949	-110	560				-993	-38	21 368
DMMH	143 328	-717	3 657	2 187			747	-246	148 956
FIH	15 235	-76	389				1 361	-26	16 883
HFDK	2 108	-10	54				0	-4	2 148
HGut	2 580	-13	66				303	-4	2 932
HLT	16 927	-85	569	956			1 102	-30	19 439
HK	270 756	-1 354	6 769	10 513			38 783	-466	325 001
LDH	124 841	-624	3 184	5 305			5 339	-214	137 831
NLA	281 654	-1 408	7 182	11 946		2 724	4 321	-484	305 935
STH	18 113	-91	462	-		1 911	420	-32	20 783

*Beløpet til Barratt Due inkluderer 9,457 mill. kr til Unge Talenter.

Oversikt over institusjonslandskapet fra NOU 2020:3**Boks 33.1 De private høyskolene***Institusjonslandskapet*

Det er per desember 2019 ni institusjonsakkrediterte private høyskoler i Norge.

Vitenskapelige høyskoler:

- MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn
- Handelshøyskolen BI
- VID vitenskapelige høyskole

Høyskoler:

- Ansgar Teologiske Høgskole
- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning
- Fjellhaug Internasjonale Høgskole
- Høyskolen Kristiania
- Lovisenberg diakonale høyskole
- NLA Høgskolen

Åtte private høyskoler uten institusjonsakkreditering mottok statstilskudd i 2019. I tillegg er det ni private utdanningsinstitusjoner med akkrediterte studietilbud på høyskolenivå som ikke mottar statstilskudd for disse. Den videre omtalen av private høyskoler i denne boksen omfatter institusjonene som mottar statstilskudd.

Studenter

Det var cirka 42 000 studenter ved private høyskoler i høstsemesteret 2019, tilsvarende 16 prosent av studentene i sektoren. Det er stor forskjell i antall studenter ved disse institusjonene. Cirka 80 prosent av studentene går ved de tre største institusjonene BI, Høyskolen Kristiania og VID. Ti av institusjonene som mottar statstilskudd, har under 1000 studenter hver.

Kandidater

I 2018 uteksaminerte private høyskoler ca. 7500 kandidater fra vitnemålsgivende utdanninger, tilsvarende 14 prosent av kandidatene dette året. Over halvparten av disse kandidatene tok utdanning innenfor økonomisk-administrative fag. På dette feltet er over 40 prosent av kandidatene i Norge utdannet ved private institusjoner, særlig

ved Handelshøyskolen BI. Teologi er et lite fagområde nasjonalt, men et område hvor de private høyskolene har en dominerende posisjon. Cirka 80 prosent av kandidatene innenfor dette fagområdet er utdannet ved private institusjoner. Også innenfor diverse kunsthøgskoler har de private institusjonene en relativt stor andel av kandidatene, med cirka 30 prosent til sammen for visuell kunst, scenekunst, foto og utøvende musikkutdanning. I flere av utdanningene til velferdsstatens yrker, som sykepleier, vernepleier, sosionom og barnehagelærer, ligger de private andel av kandidatene på cirka 15 prosent. Innenfor realfag og teknologi er de private høyskolenes rolle beskjeden.

Ansatte

Ansatte ved private høyskoler utførte i 2019 cirka 2400 årsverk. Dette tilsvarer cirka seks prosent av det samlede antallet årsverk utført av ansatte i universitets- og høyskolesektoren.

Forskning

Faglig ansatte ved de private høyskolene står for 4,5 prosent av den vitenskapelige publiseringen i sektoren målt som antall publiseringspoeng. Enkelte av de private institusjonene er blant de mest publiserende i universitets- og høyskolesektoren per forsker. Innenfor økonomisk-administrative fag og teologi spiller de private institusjonene en viktig nasjonal rolle i doktorgradsutdanningen.

Økonomiske forhold

I 2019 mottok private høyskoler cirka 1,6 milliarder kroner i tilskudd fra staten. Det er et stort spenn mellom de private institusjonene når det gjelder størrelsen på studieavgiftene. Gjennomsnittlig studie- og eksamensavgift per registrerte student ved hver institusjon varierte i 2018 fra cirka 4000 kroner til over 80 000 kroner.

Kilder: NOKUT: <https://www.nokut.no/databaser-og-fakta/akkrediterte-institusjonar/> hentet 6.12.19, NSD: Database for statistikk om høyere utdanning (DBH), Diku: Tilstandsrapport for høyere utdanning 2019.

3.4.8 Konklusjon private høyskoler

De private høyskolene mottar en bevilgning som viderefører en høy andel basistildeling for å sikre langsiktig drift. I tillegg er det en resultatbasert andel basert på måloppnåelse med faste satser som kan tolkes som en pris. Statistisk sentralbyrå legger likevel til grunn at det samlet sett ikke er volumavhengige tilskudd fordi det gis et høyt basistilskudd.

For å vurdere om en privat høyskole er markedsrettet kan en kvantitativ test brukes hvor tilskuddene ikke vurderes som markedsinntekt. Private høyskoler med mindre enn 50% av driftsinntektene fra tilskuddsordningen vurderes som markedsrettede, mens resterende er ideelle organisasjoner. Handelshøyskolen BI er eneste institusjon som tidligere har vært vurdert som markedsrettet.

3.5 Annen undervisning

3.5.1 Oversikt over populasjon og organisasjonsform

Annen undervisning omfatter mange undernæringer som er forholdvis ulikt organisert og finansiert. Aksjeselskap og ENK utgjør den største delen av omsetningen. Vi omtaler og vurderer kun noen av de detaljerte næringene under nærmere

Tabell 3.4.1 Juridiske enheter innen næring 85.5, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

Antall enheter		Organisasjonsform					Totalsum
SN2007	Næring	AS	STI	FLI	ENK	Andre	
85.510	Undervisning innen idrett og rekreasjon	718	1	2	1 850	22	2 593
85.521	Kommunal kulturskoleundervisning				1		1
85.522	Undervisning i kunstfag	111	7	2	478	8	606
85.529	Annen undervisning innen kultur	12			43	2	57
85.530	Trafikkskoleundervisning	652	1		384	11	1 048
85.591	Folkehøgskoleundervisning	11	31	18		6	66
85.592	Arbeidsmarkedskurs	5			2		7
85.593	Studieforbunds- og frivillige organisasjoners kurs	6	7	8	2		23
85.594	Voksenopplæringsentre	5			5		10
85.595	Timelærevirksomhet	16			106	2	124
85.596	Undervisning innen religion	5	1	1	3		10
85.599	Annen undervisning ikke nevnt annet sted	1 501	24	13	1 968	75	3 581
Totalsum		3 042	72	44	4 842	126	8 126

3.5.2 Undervisning innen idrett og rekreasjon 85.510

Denne næringen omfatter undervisning gitt av profesjonelle trenere, lærere og instruktører i baseball, basketball, cricket, fotball mv., undervisning i sport på leirer, undervisning i gymnastikk, ridning og svømming, undervisning i kampsport, bridge og yoga. Undervisning innen kultur skal ikke inngå i 85.51, men i 85.52 Undervisning innen kultur.

Konklusjon: Samlet aktivitet i næringen er hovedsakelig fra foretak som har AS og ENK som organisasjonsform. Det er ikke registrert vesentlige offentlige tilskudd på de største enhetene. Vi legger til grunn at inntektene er betaling fra kunder og at enhetene i næringen i de fleste tilfeller er markedsrettede. *Forenklet kan enhetene i plasseres i sektor etter automatisk kobling i tabell 2.1 basert på organisasjonsform hvor de fleste da blir markedsrettede. Enheter som STI eller FLI kan vurderes flyttet fra ideell til markedsrettede sektor etter en individuell vurdering.*

Mange større enheter i næringene er AS i tilknytning til treningsveiledning og treningsentre.

3.5.3 Trafikkskoleundervisning

Størsteparten av omsetningen skjer i enheter i denne næringen er hovedsakelig fra foretak som har AS og ENK som organisasjonsform. Det er ikke registrert offentlige tilskudd på de største enhetene.

Konklusjon: Det antas at inntektene er betaling fra kunder og at enhetene i næringen i de fleste tilfeller er markedsrettede. *Forenklet kan enhetene i næringen plasseres i sektor etter organisasjonsform hvor de fleste da blir markedsrettede enheter i foretaks- eller husholdningssektorene.*

3.5.4 Folkehøyskoler

«Lov om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven)» er noe tilsvarende som for privatskoler men det gis også et basistilskudd som ikke er elevavhengig. Folkehøyskolene kan ha en høyere andel skolepenger («kostpenger») som ikke er begrenset i loven.

Utdrag fra loven:

§ 2. Vilkår for tilskudd

Departementet godkjenner en skole for tilskudd. For å få tilskudd, må følgende vilkår oppfylles:

- Skolen skal være eksamensfri.
- Skolen skal ha internat som en integrert del av læringsprogrammet.
- Skolen skal ha minst 35 elever årlig i gjennomsnitt over fire år.
- Skolen skal ha kurs som varer minimum 16,5 uker.
- Skolen skal ha en rektor som er pedagogisk og administrativt ansvarlig leder.

Skolen skal ha et styre som er det øverste ansvarlige organ. Eieren av skolen fastsetter sammensetningen av styret. Elever og tilsatte skal være sikret representasjon, og skal selv velge sine representanter. Representantene skal ha tale-, forslags- og stemmerett på styremøtene. Styret skal føre tilsyn med skolens drift, og tilsette og si opp skolens personale.

(..)

§ 4. Tilskuddsmodell

Tilskuddet består av tre elementer: basistilskudd, tilskudd per elev og tilskudd til husleie. Departementet fastsetter tilskuddsmodellen i forskrift. Tilskuddet justeres årlig i takt med kostnadsutviklingen. Tilskuddet forvaltes av departementet eller den departementet delegerer myndigheten til.

§ 4 a. Krav til bruken av offentlige tilskudd og elevbetalinger

Alle offentlige tilskudd og elevbetalinger skal komme elevene til gode. Dette innebærer blant annet at skolen ikke kan gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eierne eller deres nærstående, verken når skolen er i drift eller om driften blir nedlagt pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eiere eller deres nærstående eller på annen måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller elevbetalinger ikke kommer elevene til gode.

3.5.5 Konklusjon folkehøyskoler

Folkehøyskolene er dekket av lovgivning som gir rett til statstilskudd. Folkehøyskolene kan ha lavere andel statstilskudd enn grunnskolene og høyere egenbetaling som ikke er begrenset av lov. Sum av tilskudd etter volum og egenbetaling antas å utgjøre det meste av inntektene slik at prisene vil være «økonomisk signifikante» ved at omsetningen dekker mer enn 50% av kostnadene. *Privatkontrollerte folkehøyskoler vil da etter et kvantitativt kriterium være markedsprodusenter.*

Det kan tenkes at en enhet som ikke dekkes av loven mottar midler som gaver eller som statsstøtte for å dekke et generelt underskudd. *En slik enhet vil kunne ha mindre enn 50% av inntektene som omsetning og kan plasseres i ideell sektor.*

På samme måte som for privatskolene (avsnitt 3.3) er vurderingen at folkehøyskoler i Norge er markedsrettede etter prinsippene i ESA 2010 uavhengig av om de mottar tilskudd. Utbyttebegrensning og definert formål er ikke tilstrekkelige kriterier for ikke-markedsrettet produksjon (ideell sektor). ESA 2010 definerer at alle betalinger (uspesifisert) som er volumavhengige skal regnes som omsetning selv om de kommer fra offentlig forvaltning.

3.5.6 Studieforbunds- og frivillige organisasjoners kurs

Et studieforbund er en paraplyorganisasjon med opplæring for voksne som hovedformål. Dets medlemmer er organisasjoner, og hvert studieforbund har medlemsorganisasjoner med målgruppe og arbeidsområder som samsvarer med studieforbundets formål. Studieforbund er en beskyttet tittel, og kun studieforbund som er godkjent etter Lov om voksenopplæring har rett til å bruke dette navnet.

Alle studieforbund holder kurs, men støtter i hovedsak kurs som medlemsorganisasjonene arrangerer. Disse arrangørene søker om tilskudd fra studieforbundet. Pengene til disse tilskuddene formidles over statsbudsjettet gjennom Kulturdepartementet (KUD) og Kunnskapsdepartementet (KD). Alle kurs som godkjennes etter regelverket kan få opplæringstilskudd. I tillegg kan kurs som er tilrettelagt for særskilte målgrupper få tilretteleggingstilskudd. Hvilke og hvor mange kurs som har fått tilskudd rapporteres hvert år til Statistisk sentralbyrå¹⁷.

Voksenopplæringsforbundet (VOFO) er fellesorgan for studieforbundene. Det er 14 godkjente studieforbund. Lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven) gjelder godkjenning for statstilskudd for godkjente studieforbund, og vilkår for slike tilskudd.

Det gis grunntilskudd, opplæringstilskudd og tilretteleggelsestilskudd med bakgrunn i to forskrifter om studieforbund godkjent av henholdsvis Kunnskapsdepartementet¹⁸ og Kulturdepartementet¹⁹

---

¹⁷ <https://www.ssb.no/utdanning/voksenopplaering/statistikk/studieforbundenes-opplaeringsvirksomhet>

¹⁸ Forskrift KD: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-12-15-2874>

¹⁹ Forskrift KUD: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-12-08-2896>

Boks 3.3. Lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)²⁰

§ 1. Formål

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for organisert kursaktivitet ved siden av det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

Loven skal ivareta opplæring og deltakelse i frivillige organisasjoner, bidra til å bevare et mangfoldig kulturliv og ta vare på kulturarven gjennom læring.

§ 2. Virkeområde

Loven gjelder godkjenning for statstilskudd for godkjente studieforbund, og vilkår for slike tilskudd. (..)

§ 3. Definisjoner

I denne loven menes med:

- a. Studieforbund: ideell og demokratisk organisasjon godkjent etter lovens § 5, som utfører oppgaver innenfor voksenopplæring, og som har flere medlemsorganisasjoner

(..)

§ 4. Overordnede mål for studieforbundenes kursaktivitet

Studieforbundene skal drive sin kursaktivitet på grunnlag av minst ett av følgende overordnede mål:

- a. å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.
- b. å senke terskelen for læring og deltakelse i frivillige organisasjoner.
- c. å bekjempe utenforskap og bidra til inkludering.
- d. å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.
- e. å styrke kulturelt mangfold og bevare kulturarven gjennom læring.
- f. å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.

§ 5. Godkjenning av studieforbund

Departementet kan etter søknad godkjenne et studieforbund for tilskudd etter loven.

I tillegg til å drive sin opplæringsvirksomhet i samsvar med § 4, må et studieforbund oppfylle følgende vilkår:

- a. Det må ha opplæring som hovedformål, og ellers ha et ideelt formål.
- b. Det må ha betegnelsen «studieforbund» i navnet.
- c. Det må ha en demokratisk oppbygning.
- d. Det må ha en virksomhet over hele landet og en regional forankring.
- e. Studieforbundets kursvirksomhet må utgjøre et minimumsnivå. Departementet fastsetter minimumsnivået, samt regler for rapportering, i forskrift.
- f. Studieforbundet må ha et minimum antall medlemsorganisasjoner. Departementet fastsetter minimumstallet i forskrift.

Det er 23 enheter totalt i næringen fordelt på AS, STI, FLI og også 2 ENK. Enheter som driver kursvirksomhet, men ikke er studieforbund, inngår også (9 stk). Loven for statstilskudd krever at studieforbundene må ha et opplæringsformål og ellers et ideelt og demokratisk formål.

Godkjente studieforbund arrangerer både tilskuddsberettigede kurs og ikke-tilskuddsberettigede kurs hvor deltakerne selv betaler kursutgiftene. SSBs offisielle studieforbundsstatistikk gjelder kun

²⁰ Voksenopplæringsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-95>

for kursvirksomhet med rett til tilskudd. Statistikken brukes av myndighetene for utbetaling av statstilskudd. Det kan være at andre enn deltakerne, for eksempel NAV, betaler for kurs som ikke gir rett til tilskudd men dette regnes ikke som statstilskudd.

Utdrag fra forskrift om studieforbund underlagt KD:

§ 3. Statstilskudd

Statstilskuddet består av:

- *grunntilskudd*
- *opplæringstilskudd*
- *tilretteleggingstilskudd.*

Studieforbundene har ansvar for å fordele statstilskuddet til organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner som arrangerer kurs. Statstilskuddet fastsettes på grunnlag av et gjennomsnitt av avholdte kurstimer i kalenderåret to og tre år tilbake i tid. (..)

§ 4. Grunntilskudd

Grunntilskuddet kan benyttes til drifts- og administrasjonskostnader, og gis til alle studieforbund som oppfyller vilkårene for å få tilskudd etter denne forskrift. (..)

Departementet fastsetter grunntilskuddet til det enkelte studieforbund etter studieforbundets aktivitetsnivå. Grunntilskuddet fastsettes i seks stigende nivåer basert på gjennomsnittlig antall timer for de årene som er grunnlag for tilskudd:

- a. der kursaktiviteten utgjør mellom 30 000 timer og 100 000 timer,*
- b. der kursaktiviteten utgjør mellom 100 000 og 150 000 timer,*
- c. der kursaktiviteten utgjør mellom 150 000 timer og 200 000 timer,*
- d. der kursaktiviteten utgjør mellom 200 000 timer og 250 000 timer,*
- e. der kursaktiviteten utgjør mellom 250 000 timer og 300 000 timer, og*
- f. der kursaktiviteten utgjør mer enn 300 000.*

§ 5. Opplæringstilskudd

Opplæringstilskudd skal bidra til å redusere deltakernes opplæringskostnader og fastsettes på grunnlag av antall gjennomførte timer. Opplæringstilskuddet fordeles mellom studieforbundene på grunnlag av antall kurstimer innrapportert innen fastsatt frist og skal i sin helhet benyttes til kurs i studieforbundet eller medlemsorganisasjonene.

§ 6. Tilretteleggingstilskudd

Tilretteleggingstilskuddet skal kompensere for tilleggskostnader studieforbund og kursarrangør har i forbindelse med tilrettelagt opplæring for deltakere med særskilte behov. Tilskuddet kommer i tillegg til opplæringstilskuddet.(..)

Tilretteleggingstilskudd fastsettes på grunnlag av antall dokumenterte kurstimer gjennomført med deltakere med særskilt behov.

§ 7. Krav til minste aktivitetsnivå

Kursaktiviteten i et studieforbund må utgjøre minst 30 000 timer i gjennomsnitt for de årene som danner grunnlag for tilskudd, jmfør § 3 tredje ledd. Departementet kan i særlige tilfeller gi midlertidig dispensasjon fra kravet til minste aktivitetsnivå.

Konklusjon studieforbund: enhetene har organisasjonsform FLI og vil grunnet juridiske begrensinger som medlemsorganisasjoner vurderes som allmenntilretteleggende organisasjoner uten fortjenestemål da de ikke har eiere som kan motta utdelinger/utbytte. Sammenlikning av regnskap og tilskudd viser at mange enheter har en høy andel salgsinntekter som ikke er offentlig støtte. Enheter med mindre enn 50% tilskudd som andel av driftsinntekter kan plasseres i foretakssektoren. Resten plasseres etter automatiske kriterier basert på organisasjonsform som gir plassering ideell sektor.

Andre enheter enn studieforbund i næring 85.593 plasseres etter organisasjonsform da det vil være for ressurskrevende å vurdere alle enheter individuelt relativt til innvirkningen på statistikkene.

3.6 Tjenester tilknyttet undervisning

Næring 85.6 omfatter utdanningsrådgivning, studieveiledning, vurdering av prøver, undervisningsprøver og tilrettelegging av studentutvekslingsprogram. Forskning og utviklingsarbeid innen samfunnsvitenskap og humanistiske fag inngår ikke her, men grupperes under: 72.20 Forskning og utviklingsarbeid innen samfunnsvitenskap og humanistiske fag. 85.609 Andre tjenester tilknyttet undervisning omfatter konsulenttjenester tilknyttet undervisning.

Tabell 3.6.1 Juridiske enheter innen næring 85.6, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

Antall enheter		Organisasjonsform					Totalsum
		AS	STI	FLI	ENK	Andre	
SN2007	Næring						
85.601	Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	30			33		63
85.609	Andre tjenester tilknyttet undervisning	194	9	21	341	23	588
Totalsum		224	9	21	374	23	651

Enhetene i næringen består av flest AS etterfulgt av ENK. I 85.609 inngår også enkelte enheter organisert som STI og FLI. For denne næringen har vi ikke informasjon om spesielle tilskudd fra myndighetene.

Konklusjon: Enheter plasseres etter automatiske kriterier etter organisasjonsform i tabell 2.1. AS og ENK blir da markedsrettede, mens FLI og STI blir ideelle.

3.7 Annen undervisning ikke omtalt nærmere

Enheter i undernæringer på næringsområde P som ikke er omtalt nærmere plasseres etter automatiske kriterier etter organisasjonsform i tabell 2.1. Det medfører at AS plasseres i foretakssektoren og FLI/STI etc. i ideell sektor. Det vil være for ressurskrevende å vurdere alle enheter individuelt relativt til innvirkningen på statistikkene. AS med høy andel tilskudd kan kontrolleres manuelt for å vurdere om foretakssektoren er beste plassering.

4 Næringshovedområde Q. Helse og sosialtjenester

4.1 Oversikt

Næringshovedområdet **Q Helse og sosialtjenester** omfatter følgende næringer og næringshovedgrupper:

86 Helsetjenester

86.1 Sykehustjenester

86.2 Lege- og tannlegetjenester

86.9 Andre helsetjenester

87 Pleie- og omsorgstjenester i institusjon

87.1 Pleie- og omsorgstjenester i institusjon

87.2 Institusjoner og bofellesskap innen omsorg for psykisk utviklingshemmede, psykisk helsearbeid og rusmiddelomsorg

87.3 Institusjoner og bofellesskap innen omsorg for eldre og funksjonshemmede

87.9 Andre omsorgsinstitusjoner

88 Sosiale omsorgstjenester uten botilbud

88.1 Sosialtjenester uten botilbud for eldre og funksjonshemmede

88.9 Andre sosialtjenester uten botilbud

Siste næringshovedgruppe dekker blant annet barnehager, SFO, Barnevernstjenester og fritidsklubber, se detaljerte næringskoder

I Norge finansierer offentlig forvaltning mesteparten av kostnadene knyttet til enkeltpersoners bruk av helse- og omsorgstjenester. Det ble gjennomført betydelige endringer i organisering av offentlige finansierte helsetjenester i 2002, med opprettelsen av regionale helseforetak, fastlegeordningen og et skille mellom spesialist- og kommunehelsetjeneste. For de fleste helsetjenester har offentlig forvaltning, på ulike forvaltningsnivåer (stat, kommune), et «sørge for ansvar» for tilbudet til befolkningen. Tjenestene kan produseres av offentlig forvaltning i egenregi eller gjennom bruk av private tjenestetilbydere. Enkelte tjenester produseres av private tjenestetilbydere og tilbys til, og betales av, private husholdninger eller forsikringsselskaper. Å bestemme sektorkode i overensstemmelse med internasjonale prinsipper (ESA 2010) er mest kompleks i tilfeller der privat eide juridiske enheter produserer tjenestene, men der driften utelukkende (eller i hovedsak) finansieres av offentlig forvaltning. I slike tilfeller kan det å se nærmere på hvordan aktiviteten organiseres gi relevant bakgrunnsinformasjon som kan være nyttig ved vurderingen.

Dagens praksis når det gjelder sektorfordeling er basert på vedtakene som ble gjort i samband med prosjektet Sektor 2014. Vurderinger på næringshovedområdet og vedtakene som ble gjort i samband med sektorprosjektet er gjengitt i *Evensen og Hedum, 2012* og er oppsummert i boks 4.1. Gjengivelsen av vedtakene fra Sektor 2014 følger ikke næringsinndelingen slavisk, men er i stedet basert på inndelinger i eksisterende statistikk.

Boks 4.1. Helse om omsorg. Vedtak som ble fattet i samband med prosjektet Sektor 2014**Spesialisthelsetjenesten**

Institusjonelle enheter, herunder aksjeselskap, i spesialisthelsetjenesten kan plasseres i ideell sektor hvis de driver ikke-markedsrettet virksomhet. Unntaksmerkes i BoF²¹.

I etterkant av Sektor ble det jobbet videre med konkretisering av kriteriene.

Kommunehelse og tannhelse, pleie og omsorg, barne- og ungdomsinstitusjoner

Institusjonelle enheter, herunder aksjeselskap, i kommunehelse og tannhelse sektor plasseres i henhold til organisasjonsform. Institusjonelle enheter i pleie og omsorg, herunder aksjeselskap, kan plasseres i ideell sektor hvis de driver ikke-markedsrettet virksomhet og skal i så fall unntaksmerkes i BoF.

Barne- og ungdomsvernsinstitusjoner, herunder aksjeselskap, kan regnes som ikke-markedsprodusenter og plasseres i sektoren ideelle organisasjoner. Bufdirs vurdering brukes som pragmatisk kjennemerke. Unntaksmerkes i BoF.

Barnehager

Det er ikke mulig å skille mellom ulike aksjeselskap og ulike stiftelser i barnehagenæringen, så lenge disse er godkjente barnehager. Barnehager sektor plasseres på bakgrunn av organisasjonsform. Hvis det barnehageloven åpner for en begrensning til å ta ut utbytte kan barnehager, også aksjeselskaper, regnes som ikke-markedsprodusenter.

Barneparker sektor plasseres i henhold til organisasjonsform.

På næringsområder som ikke er særskilt nevnt, er det organisasjonsform som er avgjørende for sektorinndelingen.

4.2 Sykehustjenester**4.2.1 Omfang og organisering**

86.1 Sykehustjenester omfatter korttids- eller langtidssykehustjenester, dvs. legebehandling, diagnose og behandling, på alminnelige sykehus og spesialiserte sykehus. Aktivitetene er basert på sykehuspasienter og utøves under tilsyn av leger. En mer spesifisert beskrivelse er gjengitt i SN2007.

Tabell 4.2.1 viser næringshovedgruppe 86.1 fordelt på detaljerte næringsundergrupper. Tabellen gir også en oversikt over antall juridiske enheter som er klassifisert i de enkelte næringsundergruppene i VoF for årgangen 2021 fordelt på organisasjonsform.

Tabell 4.2.1. Juridiske enheter innen næring 86.1, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	ENK SÆR, IKS, ORGL	Andre
86.101	Alminnelige somatiske sykehus	15	26	1
86.102	Somatiske spesialsykehus	6	1	1
86.103	Andre somatiske spesialinstitusjoner		1	2
86.104	Institusjoner i psykisk helsevern for voksne	15	4	0
86.105	Institusjoner i psykisk helsevern for barn og unge	2	1	0
86.106	Rusmiddelinstusjoner	11		0
86.107	Rehabiliterings- og opptreningsinstitusjoner	36	1	1

Fra 2002 overtok staten ansvaret for sykehusdrift fra fylkeskommunene²². Ansvaret er delegert til fire regionale helseforetak (RHF) som har et ansvar for å sørge for at befolkningen i egen helseregion har tilstrekkelig tilbud om spesialiserte helsetjenester. Pasient- og brukerrettighetsloven stadfester at pasienter har krav på nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, basert på en

²¹ Tidligere betegnelse på Virksomhets og foretaksregisteret (VoF) til Statistisk sentralbyrå var Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF). Unntaksmerkes betyr at enhetene gis en annen kode etter særskilt vurdering enn det en automatisk fastsatt kode ville gitt.

²² Styringsformen er formalisert i helseforetaksloven (Ot. Prp. Nr. 66, 2000-2001)

individuell vurdering. Det juridiske ansvaret knyttet til spesialisthelsetjenester i Norge er ikke fullstendig samsvarende med næringsinndelingen i SN2007, som bygger på internasjonale statistiske standarder, men omfatter også produksjon av tjenester under andre næringer enn 86.1.

RHF-ene eier igjen sykehusene som er organisert som egne juridiske enheter, i alt 26 helseforetak (HF) i de fire regionene. Helseforetakene med egenproduksjon er tildelt organisasjonsformen SÆR.

Helse- og omsorgsdepartementet tildeler midler til de regionale helseforetakene i årlige oppdragsdokumenter. Finansieringen består dels av aktivitetsuavhengige basisbevilgninger og dels innsatsstyrt finansiering (ISF).²³ ISF - tilskuddene er fastsatt gjennom et system for stykkprisfinansiering knyttet til ulike diagnoserelaterte grupper (DRG-system). DRG-poengene angir behandlingsvolum, men ved fastsetting av midler fra staten til RHF-ene er det oppdragsdokumentet som gir rammene, basert på bevilgninger i Statsbudsjettet. De regionale helseforetakene står fritt til å videreføre ordningen ned til det enkelte sykehus eller helseforetak.

Dette innebærer at helseforetakene oppfyller kriteriene for å være ikke-markedsrettede og kontrollert av statlig forvaltning. De er derfor klassifisert som del av statsforvaltningen.

Tabell 4.2.1. viser at det i næring 86.1 er mange juridiske enheter med organisasjonsformen AS eller andre organisasjonsformer der automatisk sektorkoding tilsier at de skal være i foretakssektoren. For AS og andre organisasjonsformer der enhetene er privat eid, men driften i hovedsak er finansiert av det offentlige, er det grunn til å se nærmere på om automatisk koding basert på organisasjonsform gir en rimelig sektorfordeling basert på kriteriene i nasjonalregnskapsrammeverkene.

Regionale helseforetak (RHF) tilbyr spesialiserte helsetjenester enten ved egenproduksjon i egne datterforetak (HF), eller ved å bruke tjenester fra privat eide tilbydere.

RHF-enes bruk av privat eide tjenestetilbydere kan deles inn i fire grupper:

- a) Tidsubegrensede, langsiktige, faste driftsavtaler med 12 spesifiserte tilbydere, der de største er Lovisenberg Diakonale sykehus, Haraldsplass Diakonale Sykehus og Diakonhjemmet.
- b) Driftsavtaler med privatpraktiserende spesialister (avtalespesialister)
- c) Avtaler inngått med private tjenesteleverandører etter anskaffelsesregelverket.
- d) Leverandører innenfor fritt behandlingsvalgordningen.

De langsiktige driftsavtalene med de 12 privat eide sykehusene ble inngått før EØS-avtalen trådte i kraft i 1994 og det er rettslig sett ikke mulig å inngå lignende nye avtaler i dag uten å bryte EØS-regelverket. De har av historiske årsaker opparbeidet seg en rett til løpende finansiering. Driftstilskuddet fastsettes gjennom et årlig oppdrags- og bestillerdokument av RHF-et i helseregionen som sykehuset tilhører, på samme måte som inntektene til RHF-ene fastsettes av departementet. Sykehusene har ikke andre inntekter. Elleve av sykehusene er organisert som egne juridiske enheter med organisasjonsformen AS, mens ett er stiftelse. Av enhetene som er organisert

---

²³ [Innsatsstyrt finansiering \(ISF\)](#) er en aktivitetsbasert finansieringsordning fra staten til de regionale helseforetakene (RHF) for somatisk spesialisthelsetjeneste, samt for polikliniske tjenester innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelavhengige (TSB). For året 2022 regulerer ordningen overføringer på om lag 43 milliarder kroner fra Staten til RHF-ene. Enhetsprisen (2022) er satt til 47 742 kroner for somatisk spesialisthelsetjeneste. ISF-refusjonen utgjør om lag 50 prosent av finansieringen, resten finansieres gjennom basisbevilgningen. Enhetsprisen for psykisk helsevern og TSB er satt til 3 294 kroner. Det innebærer at en større andel forutsettes finansiert gjennom basisbevilgningen, enn tilfellet er for somatikk.

som AS er fem eid av en forening (FLI), mens de resterende seks er eid av stiftelser der formålet er ideelt og det ikke hentes ut utbytte.

Avtalespesialistene er næringsdrivende med offentlig finansiering som vurderer og behandler tilstander som ikke krever sykehusinnleggelse, omtrent likt fordelt på somatikk og psykisk helsevern. Driftsavtaler med avtalespesialister bygger på rammeavtaler mellom de regionale helseforetakene og Lege- eller Psykologforeningen, samt individuelle driftsavtaler med den enkelte spesialist. Avtalene lyses ut og tilbys de best kvalifiserte søkerne etter gitte kriterier, og krav om rett spesialistutdanning. Det norske juridiske omfanget av spesialisthelsetjeneste er ikke i samsvar med næringsinndelingen i SN2007. Det som omtales som avtalespesialister hører i næringsstandarden hjemme i næring 86.2 Lege- og tannlegetjenester og omtales videre i avsnitt 4.3.

Avtaler etter anskaffelsesregelverket er knyttet til somatiske tjenester som kirurgi, radiologi og laboratorietjenester, men også til rusbehandling, psykisk helsevern samt kontrakter med Luftambulansetjenesten HF om fly- og helikoptertjenester. Slike avtaler følger lov og forskrift om offentlige anskaffelser, her inngår det altså konkurranse. Inntekter aktører i næringen mottar fra det offentlige gjennom anskaffelsesregelverket er derfor markedsrettede inntekter.

Fritt behandlingsvalg er en forholdsvis ny ordning, som kom i stand i 2015, men som avvikles igjen fra 1. januar 2023. Oversikt over leverandører som inngår i ordningen (til 2023) er tilgjengelig på bl.a. nettsidene til Helse Norge²⁴: Leverandører som har vært godkjent som del av fritt behandlingskrav har av norske helsemyndigheter blitt ansett som en del av spesialisthelsetjenesten med samme lovkrav. Det var en rekke krav som måtte oppfylles for å bli godkjent, men dette gjaldt ikke lønns- og arbeidsvilkår. Godkjenning gjaldt for 5 år av gangen, men kunne fases ut tidligere ved utfasing av tjenester fra ordningen eller om kravene ikke ble oppfylt. Helsedirektoratet fastsatte prisene årlig basert på kostnadsberegninger. Det at betalingen fra det offentlige kan anses som en form for kostandskompensasjon innebærer at inntekter gjennom ordningen for fritt behandlingsvalg kan anses som ikke-markedsrettede.

Statistisk sentralbyrå publiserer i dag statistikk for [spesialisthelsetjenesten](#). Enhetene i populasjonen i denne statistikken er ikke trukket med utgangspunkt i sektor og/eller næring i VoF, men i det ansvaret regionale helseforetakene (RHF) har for å sørge for at befolkningen i egen helseregion har tilstrekkelig tilbud om spesialiserte helsetjenester. Dette omfatter også produksjon av tjenester under andre næringer enn 86.10. Omfanget i statistikken er altså mer enn sykehustjenester, som definert i standard for næringsgruppering.

SSBs Statistikk for spesialisthelsetjener omfatter:

- Alle RHF med underliggende virksomheter, uavhengig av næring/næringsundergruppe, men unntatt sykehusapotek.
- Alle HF (datterforetak til RHF) med underliggende virksomheter, uavhengig av næring/næringsundergruppe.
- Private helseforetak som har ikke-tidsavgrensede og langvarige avtaler med RHF om å tilby spesialisthelsetjenester. Dette gjelder de 12 privat eide foretakene nevnt over.
- Private aktører (foretak/virksomheter) som har inngått tidsavgrensede avtaler med RHF, dvs. kjøpsavtaler/driftsavtaler/ytelsesavtaler. Enkelte av disse aktørene vises kun indirekte i statistikken, for eksempel kjøp fra private medisinske laboratorier (86.906).

Populasjonsfastsettingen skjer i dialog mellom SSB og de fire RHF-ene.

---

²⁴ <https://tjenester.helsenorge.no/velg-behandlingssted/behandlingssteder>

Kommunale virksomheter i næring 86.1 inngår *ikke* i statistikk for spesialisthelsetjenesten, men i statistikk for kommunehelsetjenesten.

Om driftstilskudd er berammet i en langsiktig avtale, eller en mer kortsiktig avtale som med jevne mellomrom utsettes for anbudskonkurranse eller lignende, har vært gjenstand for nærmere undersøkelser og vurdering. Seksjon for helsestatistikk innhenter detaljert informasjon på virksomhetsnivå for privat eide selskaper som leverer spesialisthelsetjenester.

For spesialisthelsetjenesten har det i etterkant av prosjektet Sektor 2014 vært jobbet videre med konkretisering av kriterier for sektorinndeling. Ved publisering av statistikken for spesialisthelsetjenesten skiller det mellom:

- Privat eide foretak med oppdrags-/bestillerdokument, dette gjelder 12 private helseforetak som har ikke-tidsavgrensede og langvarige avtaler med RHF om å tilby spesialisthelsetjenester (som det også er vist til over). Disse blir i fagstatistikken knyttet til den helseregion (regionalt helseforetak RHF) som de har inngått avtale med.
- og privat eide foretak med mindre omfattende avtaler (ytelsesavtaler). Tall for disse enhetene publiseres på nasjonalt nivå som en egen kategori betegnet som «private».

I den første gruppen nevnt over inngår altså 12 enheter (foretak). Dette har vært de samme enhetene siden sykehusreformen, og de har svært omfattende faste og langvarige avtaler med det offentlige. I statistikken og i VoF er disse enhetene per i dag klassifisert som del av sektoren ideelle organisasjoner. Basert på kriteriene i ESA 2010 er det opplagt at disse enhetene fremstår som **ikke-markedsrettede**. Det kan imidlertid diskuteres om offentlig kontroll gjennom ulike lover og krav er så omfattende at disse enhetene i stedet kunne klassifiseres som offentlig forvaltning, se avsnitt 4.2.2.

Vurdering av korrekt avgrensning av sektor for enheter i gruppen «andre privat eide foretak med mindre omfattende avtaler» baseres på:

1. Andel av inntektene som er direkte kjøp fra private (husholdninger, forsikringsselskaper mv) og andel betalinger fra offentlig forvaltning, der
  - i. Enheter med inntekter *utelukkende* eller *mesteparten* av inntekten knyttet til kjøp av tjenester fra private klassifiseres som markedsrettede.
  - ii. Enheter som anses som del av husholdningssektoren og tilbyr tjenester til andre enn egen husholdning mot betaling (selvstendige (ENK) og kontorfellesskap) er markedsrettede (jmfør avsnitt 2.5)
2. Enheter ned inntekter utelukkende eller i hovedsak i form av betalinger fra offentlig forvaltning der
  - i. Betalingene er knyttet til avtaler med private tjenesteleverandører etter anskaffelsesregelverket klassifiseres også som markedsrettet.
  - ii. Betalinger knyttet til ordningen «Fritt sykehusvalg» (gjelder årene 2015-2022) anses som ikke-markedsrettede. Dette forutsetter imidlertid at enheten ikke har mulighet til å hente ut utbytte.
3. En del enheter kan ha inntekter fra ulike ordninger. Da må det kjønes til hvor stor del av betalingen som knyttet til ulike ordninger, eventuelt kan det utføres en markedstest. For å være ikke-markedsrettet kan dessuten ikke eiere ha mulighet til å hente ut utbytte. I praksis krever vurderingene over (enkel) tilgang til regnskapsopplysninger, herav informasjon om betalinger fra det offentlige splittet opp på ulike ordninger. I løpende statistikkproduksjon, må det også tas hensyn til at mangel på ressurser kan gjøre det vanskelig å følge opp manuelle vurderinger. La oss først se tilgjengelig regnskapsinformasjon per i dag:

Som del av statistikken for spesialisthelsetjenesten henter Statistisk sentralbyrå inn detaljert regnskapsinformasjon, driftsinntekter og -utgifter fra private institusjoner i spesialisthelsetjenesten, se [Spesialisthelsetjeneste innrapportering - helseforetak og private institusjoner \(ssb.no\)](#), skjema 39 og vedlegg 3. Skjema 39 hentes inn fra ca 140 private rapporteringsenheter («institusjoner») og samles inn på et mellomnivå mellom foretak og virksomhet (rapporteringsenhet). Det er spesifisert i rettleidingen at de *kun* skal rapportere for den del av driften som kan benevnes som «spesialisthelsetjenester», og som er omfattet av regionale helseforetaks «sørge-for-ansvar».

For foretak med aktivitet i ulike næringer, brukes næring for å plassere til riktig «tjenesteområde», jamfør regnskapsfunksjoner:

- Somatiske tjenester
- Psykisk helsevern for voksne
- Psykisk helsevern for barn og unge
- Tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Rehabilitering

Enkelte av de private foretakene som rapporterer aktivitetsdata til helsemyndighetene (Norsk pasientregister, NPR) og regnskapsdata (til SSB via skjema 39), har i tillegg næringsaktivitet som faller utenfor omfanget av spesialisthelsetjeneste, for eksempel allmenn legetjeneste (86.211) eller institusjonen innen barne- og ungdomsvern (87.901).

Opplysningene som samles inn i skjema 39 gir dermed ikke oversikt over samlede inntekter og utgifter fra all aktivitet i virksomhetene, de må derfor kobles med regnskapsopplysninger fra andre kilder (næringsoppgave, årsregnskap) for å kunne si noe om andelen offentlig støtte og da via ulike ordninger (ISF, HELFO mv). Men da tilkommer også et sammenligningsproblem ved at enhetene det er samlet inn statistikk for i skjema 39 kanskje ikke er direkte sammenlignbare med de juridiske enhetene det finnes regnskap for. For de fleste juridiske enheter i denne gruppen vil det imidlertid trolig være en en-til-en sammenheng.

Opplysningene fra skjema 39, sammenholdt med andre regnskapsopplysninger for sammenlignbare enheter, gir et informasjonsgrunnlag for vurdering av skillet mellom markedsrettede og ikke-markedsrettede inntekter som nyttes som grunnlag for vurdering (punktene 1 – 3 ovenfor).

4.2.2 Vurdering av kontroll av enheter som er privat eid, men der driften er fullfinansiert av offentlig forvaltning gjennom langsiktige og detaljerte avtaler

Jamfør omtale i avsnitt 2.3 kan det for noen institusjoner som er privat eid, men der driften i hovedsak finansieres av det offentlige, vurderes om driften i enheten i realiteten kontrolleres av offentlig forvaltning. Dette gjelder de per i dag 12 enhetene innen spesialisthelsetjenesten som omtales i foregående avsnitt. Dette kan for eksempel være tilfellet om avtalene med det offentlige er så vidtrekkende at offentlig forvaltning reelt sett har kontroll over driften. I så fall skal enhetene klassifiseres som en del av offentlig forvaltning, selv om de er privat eid. Terskelen for offentlig kontroll kan være lavere for selveiende enheter som stiftelser hvor det ikke er private eiere som har kontroll.

Dette spørsmålet ble tatt opp i samband med prosjektet Sektor 2014, og ble drøftet særskilt for enkelte av de nevnte større institusjoner innen spesialisthelsetjenesten (se *Evensen og Hedum (2010)*, avsnitt 5.4) som fullfinansieres av det offentlige og der tilbudet kan fremstå som del av det offentlige helsetilbudet. Følgende pragmatiske kriterium ble valgt for å beslutte om en enhet ble offentlig kontrollert: *Det regionale helseforetaket eller andre deler av offentlig forvaltning må ha skutt inn grunnkapitalen i en stiftelse, eller være representert i styret i et aksjeselskap.* I tillegg ble det trukket frem at *"for spesielt særskilte institusjoner som Lovisenberg og Haraldsplass vurderes om*

kontraksbestemmelsene er så omfattende at de i praksis fungerer som helseforetak og kan plasseres i offentlig forvaltning.»

Styringsgruppen for prosjektet 2014 besluttet den gangen at disse institusjonene *ikke* skulle flyttes over til offentlig forvaltning. De er derfor fortsatt en del av sektoren ideelle organisasjoner. Hvis det i stedet hadde lagt mest vekt på andre av kontrollkriteriene kunne beslutningen være en annen.

Om disse gitte enhetene hører hjemme i sektoren ideelle organisasjoner eller i offentlig forvaltning, har ikke betydning for populasjonen i strukturstatistikken (NØKU), siden denne statistikken kun skal omfatte markedsrettede enheter. En eventuell ny beslutning om kontroll, ville endret omfanget av offentlig forvaltning i nasjonalregnskapet og statistikk for offentlige finanser og må i så fall innføres som en revisjon av tallseriene for å oppnå konsistens over tid.

4.3 Lege- og tannlegetjenester

4.3.1 Omfang

Næringshovedgruppe **86.2 Lege- og tannlegetjenester** omfatter konsultasjon og behandling utført av allmennpraktiserende leger og spesialister, herunder kirurger, tannleger mv. Tabell 4.3.1 viser næringshovedgruppe 86.2 fordelt på detaljerte næringsundergrupper. Tabellen gir også en oversikt over antall juridiske enheter som er klassifisert i de enkelte næringsundergruppene i VoF fordelt på organisasjonsform.

Nedenfor omtales enkelte av de detaljerte næringsundergruppene for seg i egne avsnitt, og andre under ett.

Tabell 4.3.1 Juridiske enheter innen næring 86.2, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	IKS, KF, FKF				
		AS	ENK, KTRF	og ORGL	ANS, DA	Andre
86.211	Allmenn legetjeneste	1362	6653	13	347	35
86.212 [1]	Somatiske poliklinikker	17	7	0	1	0
	Spesialisert legetjeneste, unntatt					
86.221	psykiatrisk legetjeneste	790	876	0	21	10
86.222	Legetjenester innen psykisk helsevern	67	261	0	3	0
86.223	Poliklinikker i psykisk helsevern for voksne	1	0	0	0	0
	Poliklinikker i psykisk helsevern for barn og					
86.224	unge	1	0	0	0	1
86.225	Rusmiddelpoliklinikker	2	0	0	0	0
86.230	Tannhelsetjenester	1649	2353	3	43	3

4.3.2 Allmenn legetjeneste

Kommunene har det overordnede ansvaret for å tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester til dem som oppholder seg i kommunen. Allmenn legetjeneste, herav fastlegeordningen inngår i dette ansvaret.

Antallet fastlegeavtaler er ikke regulert ved lov eller av sentrale myndigheter. Den enkelte kommune må inngå avtaler med fastleger som er næringsdrivende for å sikre sine innbyggere forsvarlig helsehjelp. Noen fastleger er også direkte ansatt av kommunen. De inngår da som ansatte i kommunal forvaltning og nevnes ikke videre. Virksomheter til fastleger, men også andre legetjenester, er ellers normalt organisert som selvstendige (ENK) eller i form av kontorfellesskap eller arbeidsfellesskap (DA). Langt de fleste har driftsavtale med det offentlige. For fastleger er driftsavtalen både avhengig av antall pasienter i pasientlisten og en dekning per besøk. I samlede

^[1] I SN-2007 feilaktig plassert under 86.21.

inntekter inngår også trygderefusjoner og egenandelene som pasienter må betale ved bruk av tjenesten.

Det finnes et begrenset antall driftsavtaler, og når en avtale blir ledig for eksempel ved at noen går av med pensjon eller det opprettes en ny, lyses denne avtalen ut og man søker på denne omtrent som på en vanlig stilling. Det er gitte kriterier som må oppfylles for å kunne virke som fastlege, herav krav til utdanning. Disse kravene er knyttet til person, og ikke til juridisk enhet (uavhengig av organisasjonsform). Som nevnt er det ikke mulig for fastlegene å fastsette prisen for tjenesten, siden takstene er fastsatt av det offentlige. Fastleger har imidlertid muligheter til å påvirke driftsresultater gjennom å sette grenser for antall pasienter på listen og ved å holde driftskostnader nede. Det er heller ikke muligheter for å få dekket kostnader i etterkant og risikoen bæres av fastlegene (Boks 2.3, SNA 2.23.). Risiko og resultatansvar taler for at det drives markedsrettet.

I tillegg har vi at produksjonsrettet aktivitet som ikke regnskapsmessig klart kan skilles fra husholdningenes økonomi inngå i husholdningssektoren, Jmfør avsnitt 2.5.2. Alle ENK med opptil 30 ansatte behandles i dag som en del av husholdningssektoren og foreslår ingen endring i denne praksisen. Kontorfellesskap behandles på samme måte. Så lenge vi ikke regner fastlegene som ansatt i offentlig forvaltning, men som produsenter i husholdningssektoren vil formålet med fastlegenes arbeid være å skaffe inntekter til seg selv, noe som ikke kan anses som en ideell aktivitet etter prinsippene i ESA 2010.

Det innebærer at aktiviteten til fastleger og andre allmennleger organisert som ENK og KTRF anses som markedsrettet. Det samme gjelder aktiviteten til selvstendige i andre næringer.

Som nevnt er fastlegehjemplene knyttet til person. Men allmenn legetjeneste omfatter ikke kun fastleger og ikke kun selvstendige. Det kan inngås forpliktende juridiske samarbeidsavtaler med leger i form av selskapskonstruksjoner som ANS, DA eller AS. For disse organisasjonsformene er det ikke begrensninger på utbytte og det er heller ikke andre lovregler eller avtaler knyttet til aktiviteten som forhindrer utbytte. ***Dermed er de ikke enheter uten profittformål etter ESA 2010 og må da også være markedsrettede.***

Andre gjenstående organisasjonsformer er begrenset, men behandles som hovedregel da også som markedsrettet. Avdekkes det unntaksvis utbyttebegrensninger *kan* enheter med overvekt av inntektene fra faste driftsavtaler med kommuner eller andre offentlige forvaltingsorganer der markedstesten indikerer at driften ikke er markedsrettet, klassifiseres som ikke-markedsrettet.

Blant de juridiske enhetene innen spesialisthelsetjenester inngår avtalespesialister, som omtalt i avsnitt 4.2.1. Årsverksdata for legespesialister (86.221 og 86.222) som har driftsavtale med regionale helseforetak innhentes av Statistisk sentralbyrå i summariske rapporter fra Regionale helseforetak se [Spesialisthelsetjeneste innrapportering – helseforetak og private institusjoner \(ssb.no\)](#) (skjema 41). Her oppgir RHF hvor mange avtaler de har inngått fordelt etter fagfelt og takstgruppe. Tilsvarende avtaler med private kliniske psykologer (86.905) inngår også. Kostnader RHF har til driftsavtaler med private avtalespesialister inngår i rapporterte regnskaper. Opplysningene blir publisert som del av SSBs statistikk for spesialisthelsetjenesten (se [SSB tabell 03750 Legespesialister og kliniske psykologer med driftsavtale. Årsverk og avtaler, etter spesialitet, tilskuddsklasse og helseforetak](#)).

4.3.3 Spesialisert legetjeneste

Vurderingene av sektorklassifisering for avtalespesialister blir tilsvarende som for 86.211 allmenn legetjeneste. Også avtalene RHF inngår med avtalespesialister er individuelle avtaler, som hovedregel uten tidsbegrensning og i likhet med fastleger inngår også egenandeler og trygderefusjoner i inntektene, i tillegg til betalingene fra det offentlige. Dette innebærer at

selvstendige (ENK og KTRF) anses markedsrettet og det samme gjelder enheter som AS, ANS og DA. Andre gjenstående organisasjonsformer er begrenset, men behandles som hovedregel da også som markedsrettet. Enheter med utbyttebegrensninger og med overvekt av inntektene fra faste driftsavtaler med RHF eller andre offentlige forvaltingsorganer klassifiseres som ikke-markedsrettet der markedstest indikerer at driften ikke er markedsrettet.

4.3.4 Poliklinikker

Enkelte poliklinikker (86.212, 86.223, 86.224, 86.225) kan ha langvarige og omfattende avtaler med RHF i form av oppdrags og bestillerdokument, mens andre private enheter kan ha tidsbegrensede avtaler. Det er mulig å identifisere disse enhetene gjennom statistikk for spesialisthelsetjenesten. I denne statistikken. Vurderingene av sektorklassifisering av poliklinikker blir dermed tilsvarende som for sykehustjenester 86.1.

inngår poliklinikker hvis aktivitet er registrert i Norsk pasientregister (Helsedirektoratet) vmed en langvarig og omfattende avtale med private som har en tidsbegrenset avtale (ytelsesavtale).

4.3.5 Tannhelsetjenester

Når det gjelder tannhelsetjenester, begrenser kommunenes sørge-for-ansvar seg til barn og unge til og med 16 år, samt andre spesielle kjennetegn ved personen (eksempelvis institusjonsbeboere). I hovedsak er tilbudet av tannlegetjenester en markedsbasert ordning, der tannlegene selv fastsetter prisene og folk selv kan velge hvilken tannlege de vil gå til og om eller hvor ofte de vil gå til tannlegen. Støtte som følger pasienten og utbetales per behandling må anses som volumbasert og tjenestekjøp, det vil si også markedsrettet.

Som tidligere nevnt i flere avsnitt, vil selvstendige bli behandlet som del av husholdningssektoren og som markedsrettede. For andre enheter kan det unntaksvis være tilfeller der den juridiske enheter har en overvekt av inntekter i form av tilskudd gjennom faste driftsavtaler med det offentlige. Dette innebærer at tannhelsetjenester i hovedsak vil være markedsrettede, men dersom en markedstest for en enhet med utbyttebegrensning og offentlige tilskudd indikerer at tilbudet kan anses ikke-markedsrettet, klassifiseres enheten som ikke-markedsrettet.

4.4 Andre helsetjenester

4.4.1 Omfang

Næringshovedgruppe **86.9 Andre helsetjenester** omfatter virksomhet innenfor helsevesenet som ikke utøves på sykehus eller av praktiserende leger eller tannleger. Dette gjelder virksomhet utøvet av sykepleiere, jordmødre, fysioterapeuter og annet medisinsk personell innenfor optometri, hydroterapi, massasje, ergoterapi, logopedi, fotpleie, homøopati, kiropraktikk, akupunktur mv.

Tabell 4.4.1 viser næringshovedgruppe 86.9 fordelt på detaljerte næringsundergrupper. Tabellen gir også en oversikt over antall juridiske enheter som er klassifisert i de enkelte næringsundergruppene i VoF for årgangen 2021 fordelt på organisasjonsform.

Tabell 4.4.1 Juridiske enheter innen næring 86.9, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	STI	ENK, KTRF	ANS, DA	NUF	Andre
86.901	Hjemmesykepleie	8	1	3	0	0	1
86.902	Fysioterapitjeneste	785	1	3803	157	2	10
86.903	Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	0	0	1	0	0	0
86.904	Annen forebyggende helsetjeneste	374	7	485	16	7	36
86.905	Klinisk psykologtjeneste	243	0	1621	15	6	0
86.906	Medisinske laboratorietjenester	24	0	6	1	1	0
86.907	Ambulansetjenester	25	1	9	2	1	5
86.909	Andre helsetjenester	1662	7	5026	65	27	9

4.4.2 Hjemmesykepleie

Kommunene har et sørge for ansvar også for hjemmesykepleie, og i all hovedsak ytes hjemmesykepleie som en del av kommunens egenproduksjon. Det er imidlertid også en del private tilbydere som kommunene kjøper tjenester fra, som i hovedsak er organisert som AS. Om det er utbyttebegrensninger i noen av avtalene for disse enhetene kan det gjøres det en vurdering av hvorvidt avtalene med kommunene er kortsiktige og gjenstand for anbud eller forhandlinger, eller langsiktige avtaler. Det kan da være at noen enheter er ikke-markedsrettede. Noen slike enheter kan tilby både hjemmesykepleietjenester og hjemmehjelp. Enheter som i hovedsak produserer hjemmehjelpstjenester skal inngå i næring 88.101 Hjemmehjelp.

4.4.3 Fysioterapitjenester

I 2021 var det ca 20 000 personer som var autorisert/utdannet fysioterapeut, jmfør Statistisk sentralbyrås statistikk over kommunehelsetjenesten (statistikkbanktabell [13149](#): Fysioterapeuter med kommunal driftsavtale). Av disse hadde rundt 3 400 kommunal driftsavtale. Kommunen dekker sitt behov for fysioterapeuter dels ved å ansette fysioterapeuter som vanlige lønnstakere i kommunen og dels ved å inngå kommunal driftsavtale. Antall avtaler bestemmes av kommunen basert på §3 i «[Forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale](#)». Her vises det til at «Kommunen skal sørge for et tilstrekkelig antall fysioterapeuter».

Kommunene har et begrenset antall driftsavtaler tilgjengelig og det er [ulike måter å lyse ut avtalene på](#). Driftsavtalens størrelse er bestemt på forhånd. Fysioterapeuten får da et driftstilskudd basert på avtalens størrelse. Driftstilskuddet fra 1.7.2021 var 475 500 kroner. 50 prosent avtale vil da være på halvparten. Siden dette er en avtale med en personlig næringsdrivende vil det ikke være noe som heter overtid. Jobber fysioterapeuten mer enn det avtalen tilsier vil han/hun få mer refusjon fra HELFO og/eller mer betaling fra pasienten. Antall avtaler fordelt etter avtalenes størrelse publiseres i i statistikkbanktabell [13533: Kommunehelse – supplerende grunnlagstall og nøkkeltall](#).

I [forskriftene om stønad til fysioterapi](#) er det fastsatt pris for undersøkelse per behandling. I tillegg til driftstilskuddet fra kommunen mottar inntekt per konsultasjon i form av refusjon fra HELFO og egenandeler fra pasientene. Refusjon fra HELFO og egenandeler fra pasientene utgjorde 795 000 i snitt i 2021 (jmfør statistikkbanktabell 13149).

I likhet med fastleger (se avsnitt 4.3), kan fysioterapeuter med kommunal driftsavtale altså ikke forhandle om pris, men de kan regulere volumet ved å unngå å ta inn flere pasienter enn de har kapasitet til å behandle, og har også styring over egne driftskostnader. Fysioterapeuter som er selvstendige, klassifiseres i husholdningssektoren, noe som tilsier at tjenestene som tilbys må anses som markedsrettede (jmfør tidligere konklusjoner).

I tillegg kan fysioterapeuter etablere seg fritt (uten driftsavtaler med det offentlige) og tilby sine tjenester til innbyggerne mot at de betaler for tjenestene ut fra priser bestemt av fysioterapeuten. Dette vil klart falle inn som en markedsrettet aktivitet.

4.4.4 Andre helsetjenester innenfor næring 86.9

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste blir normalt gjennomført som del av kommunenes egenproduksjon og hører dermed hjemme i kommunal forvaltning.

Enkelte tjenester omfattes av statistikk for spesialisthelsetjenesten, som omtalt i avsnitt 4.2. Selskaper (AS, STI, ANS og DA) som jamfør informasjonen i denne statistikken og sammenholdt med regnskapsinformasjon for hele selskapet i hovedsak har inntekter i form av støtte gjennom faste avtaler med det offentlige, vurderes som ikke-markedsrettede. For øvrig er det mange selvstendige (ENK, eller KTRF) innen disse næringene, som jamfør diskusjon i tidligere avsnitt faller innenfor husholdningssektoren og følgelig må klassifiseres som markedsrettet.

4.5 Pleie og omsorgstjenester i institusjon

Næringshovedgruppe **87 Pleie og omsorgstjenester i institusjon** omfatter institusjonsopphold kombinert med sykepleie, tilsyn eller annen form for pleie alt etter hva som kreves av beboerne.

Kommunen har ansvar for at personer som oppholder seg i kommunen mottar nødvendige helse- og omsorgstjenester. Helse- og omsorgstjenestelovgivningen er i utgangspunktet alders- og diagnosenøytral, der noen mottar tjenester fra de blir født og vil være avhengig av et tilbud gjennom livsløpet, mens andre mottar tjenester i avgrensede perioder i livet, kanskje kun i livets siste fase.

Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd skal kommunen tilby følgende hovedgrupper av tjenester:

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, blant annet helsetjenester i skoler og helsestasjonstjenester
2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, blant annet legevakt, heldøgns medisinsk akuttberedskap, medisinsk nødmeldetjeneste, og psykososial beredskap og oppfølging
4. Utredning, diagnostisering og behandling, blant annet fastlegeordningen
5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
6. Andre helse- og omsorgstjenester, blant annet helsetjenester i hjemmet, personlig assistanse og plass i institusjon

Den juridiske og organisatoriske inndelingen etter helse- og omsorgstjenesteloven følger ikke direkte næringsinndelingen i næringsstandard. Men tjenestetilbud innen næring 87 er i hovedsak relatert til kommunenes sørge – for – ansvar.

Tabell 4.5.1 viser fordelingen på næringsundergrupper og antall juridiske enheter fordelt på organisasjonsform.

Tabell 4.5.1 Juridiske enheter innen næring 87, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	STI	FLI	ENK IKS, ORGL	ANS, DA
87.102	Somatisk sykehjem	18	17	3	1	2
87.201	Psykiatriske sykehjem				2	0
87.202	Omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmissbrukere	5	11		1	0
87.203	Bofellesskap for psykisk utviklingshemmede	8	2		1	0
87.301	Aldershjem		2	1		0
87.302	Bofellesskap for eldre og funksjonshemmede med fast tilknyttet personell hele døgnet	9	11		2	0
87.303	Bofellesskap for eldre og funksjonshemmede med fast tilknyttet personell deler av døgnet	3	1			0
87.304	Avlastningsboliger/-institusjoner	9	2	2	4	0
87.901	Institusjoner innen barne- og ungdomsvern	25	18		5	0
87.909	Omsorgsinstitusjoner ellers	23	10	12	10	13

4.5.1 Syke- og aldershjem, omsorgsinstitusjoner

I hovedsak kan kommunene selv bestemme om de vil yte omsorgstjenester i egenregi, eller inngår avtaler med private tjenestetilbydere. Avtaler kommuner inngår om levering av tjenester som for eksempel drift av et sykehjem etter anskaffelsesregelverket vil typisk være tidsbegrenset.

Som vi ser av tabell 4.5.1 er det mange sykehjem som er organisert som AS og som er plassert i foretakssektoren i VoF per i dag.

Statistisk sentralbyrå publiserer i dag statistikk for sykehjem, hjemmetjenester og andre omsorgstjenester. Statistikken gir en oversikt over inndeling i eierforhold, og herav privat ideell og privat kommersiell. Inndelingen bygger på etablerte sektorklassifiseringer. Dette er ikke en økonomisk statistikk, selv om det gjengis nøkkeltall fra KOSTRA for det som er kommunenes samlede utgifter og netto driftsutgifter. Statistikken gir dermed ingen merinformasjon i å vurdere sektorinndelingene på nytt.

Basert på en ny gjennomgang og vurdering av disse enhetene basert på knytninger, driftsavtaler mv er det kun en av enhetene som har foretakssektor i dag som foreslås endret til sektoren ideelle organisasjoner.

4.5.2 Institusjoner innen barne- og ungdomsvern

Barnevernets prosessuelle og materielle regler er nedfelt i [barnevernloven](#). Hovedregelen er at loven gjelder for barn under 18 år. I tillegg, dersom barnet samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak inntil barn har fylt 25²⁵ år. Barnevernet er både en kommunal og statlig tjeneste. Kommunene er forpliktet til å ha en barnevernstjeneste, og har ansvar for at innbyggerne i kommunen får de tjenestene de har krav på etter barnevernloven. I tillegg har staten ansvar for å yte enkelte tjenester som den kommunale barnevernstjenesten mener barnet har behov for. Se avsnitt 4.6.6 for omtale av tjenester som faller inn under det *kommunale* barnevernet.

Det statlige barnevernet, ved Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), er andrelinjetjenesten i barnevernet. Bufetat har ansvaret for etablering og drift av barnevernsinstitusjonene, sentrene for foreldre og barn og omsorgssentrene for enslige, mindreårige asylsøkere, enkelte hjemmebaserte hjelpetiltak, og en type fosterhjem ment for barn med særskilte behov (statlige familiehjem). Bufetat skal yte bistand til kommuner dersom det blir behov for å plassere barn utenfor hjemmet i fosterhjem eller institusjon. Bufetat er underlagt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

²⁵ F.o.m. 2021, tidligere 23 år.

Private tjenesteytere driver i dag barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, og de leverer egne fosterhjem som de selv yter økonomisk og faglig støtte til. Private tjenesteytere leverer også en lang rekke tjenester til kommunene.

Kjøp av plasser i private barnevernsinstitusjoner er unntatt lov om offentlige anskaffelser. Bufetat står derfor fritt til å velge hvilke kriterier som skal legges til grunn i en anskaffelse og kan velge mellom å kjøpe institusjonsplasser gjennom rammeavtaler, eller gjennom enkeltkjøp av en plass for det konkrete barnet. Enkeltkjøp må i denne sammenheng anses som markedsrettet. Langsiktige rammeavtaler kan anses å holdes utenfor omsetningsbegrepet i en markedstest, selv om dette er vanskelig å avgjøre kategorisk uten nærmere kjennskap til elementer i rammeavtalen, herav varighet, og i hvilken grad det er et element av forhandling og/eller konkurranse ved inngåelse av avtalen.

Statistisk sentralbyrå publiserer [statistikk for barnevernsinstitusjoner](#), inkludert omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere og sentre for foreldre og barn. Statistikken skal omfatte alle barnevernsinstitusjoner godkjent av Bufdir samt Sentre for foreldre og barn. Kommunale institusjoner (unntatt i Oslo og t.o.m. 2008 Trondheim) er holdt utenfor. Statistikken bygger på ulike kilder og registre, se [om statistikken](#). Økonomidata for private institusjoner er innhentet ved særskilt innsamling av regnskap, og det publiseres tall for ressursinnsats (kostnader), men ikke inntekter. I statistikken skilles det mellom private ideelle og andre private. I «om statistikken» er private ideelle definert slik: En barnevernsinstitusjon er ideell dersom institusjonen er eid av en organisasjon som utelukkende har et ideelt formål, og eventuelt overskudd/ utbytte tilbakeføres til organisasjonens formål. Avgrensningen av ideell følger anbefalingene til Bufdir. Statistikken gir ikke tilstrekkelig informasjon til å kunne skille mellom type betalinger fra det offentlige (tjenestekjøp eller andre overføringer). Det virker likevel urimelig å behandle stiftelser på en annen måte enn AS dersom de står overfor nøyaktig de samme ordningene som AS i forhold til det offentlige.

er varslet endringer i reglene for bruk av kommersielle aktører innen barnevernet. Som for barnehager er det viktig å ha i mente at relevant statistikk skal fange opp eventuelle reelle endringer i populasjon og økonomi, og at det i slike endringsprosesser er ekstra viktig å kvalitetssikre endringer i populasjonen.

Merk at det også innen privat barnevern er et klart behov for **samtidig klarlegging av statistisk foretak innen næringen. Det er den institusjonelle enheten (foretaket) som skal tilordnes sektor**, jmfør avsnitt 2.4.

Lovgrunnlag på tjenesteområdet gir ikke utbyttebegrensning. Dersom organisasjonsform heller ikke gir utbyttebegrensninger kan en enhet ikke anses som allmennyttig organisasjon, og kan dermed heller ikke klassifiseres som en ideell organisasjon, og må anses som markedsrettet. Ved bruk av en eventuell markedstest for de private barnevernsinstitusjonene som *har* utbyttebegrensninger gjennom organisering som stiftelse (STI), må både inntekter fra Bufetat og kommunene inngå som del av omsetningsbegrepet. Dette vil innebære at majoriteten av de private barnevernsorganisasjonene vil bli klassifisert som markedsrettede, men det kan ved en eventuell individuell vurdering med bruk av markedstest indentifiseres unntak for enkelte av institusjonene som er organisert som stiftelser.

4.6 Sosiale omsorgstjenester uten botilbud

4.6.1 Næringsgruppen 88.1 - Sosialtjenester uten botilbud for eldre og funksjonshemmede

Omfatter sosialtjenester uten botilbud, rådgivning, velferdstjenester, henvisning til institusjoner og lignende tjenester som ytes til eldre og funksjonshemmede - i hjemmet deres eller annet sted.

Tabell 4.6.1 Juridiske enheter innen næring 88.1, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	STI+FLI	ENK	Andre
88.101	Hjemmehjelp	61	0	63	6
88.102	Dagsentra/aktivitetssentra for eldre og funksjonshemmede	4	20	2	3
88.103	Eldresentre	2	15	1	1

Norske kommuner tilbyr hjemmehjelpstjenester til innbyggerne gjennom egenproduksjon, eller ved å kjøpe tjenester fra private selskaper. I tillegg finnes selskaper som tilbyr tjenestene sine direkte til potensielle brukere av tjenesten. I tilfeller der private produserer tjenesten på oppdrag for en kommune, vil det normalt være mulig å forhandle om pris, eller selskapet kan velge å ikke tilby tjenester til en gitt pris som kommunen forlanger. Ut fra dette vil det være rimelig å betrakte alle privat eide selskaper (AS, SA, ANS, DA og NUF) som tilbyr hjemmehjelpstjenester som markedsrettede. Alle ENK plasseres i husholdningssektoren – og vil følgelig også være markedsrettede, jamfør argumentasjonen i tidligere avsnitt.

Statistisk sentralbyrå har per i dag ikke informasjon om endring i organisering som tilsier endringer i dagens regler for automatisk koding av enheter som fungerer som dagsentre. Det innebærer at FLI, STI og SA i næringen tildeles sektorkode som ideelle organisasjoner, AS i næringen tildeles sektorkode som ikke-finansielle foretak, ENK som husholdningssektor.

4.6.2 Andre sosialtjenester uten botilbud

88.91 - Sosialtjenester uten botilbud for barn og ungdom omfatter barnehager, barneparker og dagmammaer, skolefritidsordninger og fritidsklubber for barn og ungdom.

Tabell 4.6.2. Juridiske enheter innen næring 88.91, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	STI	FLI	ENK	SA	KF, IKS, ORGL	Andre
88.911	Barnehager	1055	150	102	263	540	1	57
88.912	Barneparker og dagmammaer	2	0	0	7	0	0	1
88.913	Skolefritidsordninger	1	1	3	2	0	0	1
88.914	Fritidsklubber for barn og ungdom	4	3	5	3	0	1	0

4.6.3 Barnehager

I juni 2003 ble det inngått et bredt forlik om barnehagepolitikken på Stortinget. [Forliket framgår av St.meld. nr. 24 \(2002-2003\)](#). To sentrale elementer i barnehageforliket var innføring av maksimalpris på foreldrebetalingen og en plikt til økonomisk likeverdig behandling av private og kommunale barnehager²⁶. Lovfestet rett til barnehageplass ble innført i 2009, og har senere blitt utvidet to ganger. Kommunene har ansvaret for retten til barnehageplass for barna som er bosatt i kommunen, inkludert finansieringsansvaret. Kommunene overtok i 2011 hele finansieringsansvaret

²⁶ Maksimalpris ble innført i 2004. Samme år fikk kommunene også et lovpålagt finansieringsansvar for private barnehager. Som hovedregel skulle kommunene dekke alle kostnader som ikke ble dekket av foreldrebetalingen og de statlige øremerkede tilskuddene. Uavhengig av kostnadsnivået i barnehagen, skulle den samlede offentlige finansieringen utgjøre minst 85 prosent av tilskuddene til tilsvarende kommunale barnehager.

for barnehagesektoren, der barnehagene ble finansiert gjennom statlige overføringer til rammetilskuddet til kommunene.

Kommunen har i dag et helhetlig ansvar for barnehagetilbudet, inkludert godkjenning, tildeling av tilskudd og tilsyn med både kommunale og private barnehager.²⁷ Barnehagetjenester som utføres som egenproduksjon i kommunene faller klart innenfor offentlig forvaltning, herav også enheter i tabell 4.6.2 organisert som KF, IKF og ORGL. Videre omtales og vurderes sektortilhørighet for privat eide barnehager. Alle barnehager skal godkjennes etter [barnehageloven](#).

§ 9 og Kapittel V i barnehageloven omfatter bruk av offentlig tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager:

Kommunen kan gi tilskudd til godkjente private barnehager og kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager.

Det framgår av [forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager](#)²⁸ at kommunen skal gi private barnehager et driftstilskudd per heltidsplass. Driftstilskuddet skal beregnes ut fra kommunens gjennomsnittlige driftskostnader i tilsvarende kommunale barnehager. Tilskuddet innebærer pensjonspåslag, administrasjonspåslag og kapitaltilskudd. Kommunen skal fastsette én tilskuddssats for småbarnsplass og én for storbarnsplass basert på barneantall for regnskapsåret. Det betyr at kommunens driftskostnad per heltidsplass ved å ha private barnehager skal være den samme som ved å ha kommunale barnehager.

For [foreldrebetaling settes det en makspris](#) som gjelder for både kommunale og private barnehager, nærmere bestemt i [forskrift om foreldrebetaling i barnehager](#)²⁹. Statsbudsjettet for de enkelte år gir regjeringens forslag til makspris, som deretter blir fastsatt av Stortinget. Maksprisen gjelder alle typer barnehager, uavhengig om de er offentlige eller private. Den enkelte kommune kan tilby foreldrene en lavere pris enn maksprisen. Barnehagene kan kreve betaling for kost (matpenger) i tillegg til maksprisen. Men unntak av kost, skal ikke foreldre betale mer enn maksprisen for en barnehageplass, men det kan i tilfeller med private barnehager gjøres unntak fra dette.³⁰

Politisk og gjennom media har det vært rettet søkelys på store utbytter i private barnehagekonserner. Dette har medført endringer i barnehageloven, ved at paragrafen som gjelder organisering av private barnehager ble endret (10. juni 2022). Gjeldende fra 1. januar 2023 skal [alle private barnehager være et eget rettssubjekt og](#) være registrert med eget organisasjonsnummer i Enhetsregisteret, men med noen unntak (§ 7).

Endringer i loven vil som konsekvens medføre endringer i organisering av privat barnehagedrift fra 2022 til 2023 for de som ikke er omfattet av unntakene. Barnehagedriften må skilles ut som egne rettssubjekter, dvs. juridiske enheter. Eksempler på selvstendige rettssubjekter er aksjeselskap,

---

²⁷ Se nærmere omtale i NOU 2020:13 [Private aktører i velferdsstaten](#), kapittel 14.

²⁸ Lovdata, FOR-2015-10-09-1166) gir §§ 3-7 en nærmere beskrivelse av tilskuddsberegning og grunnlag. Forskriften ble endret i 2021, med virkning fra 2022.

²⁹ FOR-2005-12-16-1478. Også denne forskriften ble endret i 2022, med virkning fra 01.08.2022.

³⁰ For året 2022 er makspris 3315 kroner per måned fra 1. januar 2022 og 3 050 kroner per måned fra 1. august 2022. Det følger av forskriften § 4 at foreldrebetalingen unntaksvis kan settes høyere enn maksimalprisen dersom barnehagen ellers ville blitt nedlagt av økonomiske årsaker, eller kvaliteten på barnehagetilbudet ellers ville blitt rammet. For å gjøre unntak fra maksimalprisen kreves det samtykke fra foreldrerådet i barnehagen. Ved avstemming i foreldrerådet gis én stemme for hvert barn, og vanlig flertallsvedtak gjelder. Barnehageeieren må legge fram slik dokumentasjon at foreldrerådet kan etterprøve om vilkårene for å ta høyere foreldrebetaling er oppfylt.

ansvarlig selskap, selskap med delt ansvar, samvirkeforetak og stiftelser. Enkeltpersonforetak er ikke eget rettssubjekt.

Statistisk enhet i [Statistisk sentralbyrås barnehagestatistikk](#) er *virksomhet*. I tillegg publiserer Statistisk sentralbyrå en egen [regnskapsstatistikk for private barnehager](#) og en egen [statistikkside for foreldrebetaling](#). Regnskapsstatistikken er basert på innrapportering til Utdanningsdirektoratets database BASIL. Alle private barnehager må levere [resultatregnskapsskjema til BASIL](#). Jmfør tabell 4.6.2 er de fleste privat eide barnehager organisert som aksjeselskap. Mange barnehager tilhører store konsern der eier til den juridiske barnehageenheten er organisert som en stiftelse. Organisasjonsformen FLI er også bredt representert. Det har vært en stor endring når det gjelder organiseringen innenfor private barnehager på eiersiden etter barnehageforliket i 2003 (se *Moafi, Bjørkli og Tuhus, 2022*): Andel private barnehager eid av aksjeselskaper økte fra 11 prosent i 2003 til 52 prosent i 2021. Til sammenligning gikk andel private barnehager eid av enkeltpersonforetak fra 30 prosent i 2003 til 9 prosent i 2021.

I Statistikkbank-tabellene 12787 og 12412 i regnskapsstatistikken for private barnehager er eierform brukt som en klassifiseringsvariabel. Eierform sier noe om hvem som er eieren av barnehagen og er hentet fra innrapporteringen fra de private barnehagene. Eierform er her mer detaljert enn juridisk organisasjonsform. Tabell 4.6.3 gir informasjon om årsresultat i de private barnehagene. Tabell 4.6.3 viser årsresultat i private barnehagene fordelt på eierform. Tabellen viser at selv om enkeltbarnehager kan ha negativt årsresultat, gir aggregerte tall for alle barnehager positivt årsresultat, og da uansett eierform.

Tabell 4.6.3 Årsresultat i private barnehager, etter årsresultat, eierform, statistikkvariabel og år. 1000 kroner

	2018	2019	2020
I alt	888 133	650 580	589 784
Menighet/trossamfunn	34 958	15 632	31 222
Stiftelse	45 587	8 445	63 045
Foreldre-eiet	93 603	64 482	142 804
Kvinne- og familieforbund/sanitetsforening	2 498	3 244	6 674
Bedriftsbarnehage	2 735	6 083	16 540
Pedagogisk/ideologisk organisasjon	3 571	12 159	25 506
Enkeltperson	168 287	178 102	174 558
Studentsamskipnad	8 396	3 988	8 620
Konsern/aksjeselskap	528 498	375 336	120 813
Annet/uspesifisert	.	.	.

Som nevnt i tidligere avsnitt, er det ikke tilstrekkelig at en enhet ikke henter ut utbytte for at den etter statistikkfaglige prinsipper skal defineres som ikke-markedsrettet. Avsnitt 0 om private skoler konkluderer med at driften kan anses som markedsrettet. Resonnementet kan overføres også til barnehagedrift: Også når det gjelder barnehagedrift har offentlige myndigheter et «sørge for ansvar». Hvis barnehagene står overfor økonomisk signifikante priser (ØSP) er de markedsprodusenter og skal plasseres i foretakssektoren. Markedsrettede enheter som regnskapsmessig ikke kan skilles fra husholdningene plasseres i husholdningssektoren og vil også være markedsrettede. Et kvantitativt kriterium krever at minimum 50% av kostnadene må dekkes av omsetning, som ifølge ESA 2010 består av alle volumavhengige inntekter inkludert betalinger fra offentlig forvaltning som alle tilsvarende enheter mottar. **Et avgjørende punkt i argumentasjonen er dermed: Er tilskuddet barnehagene mottar fra offentlig forvaltning volumavhengig? Siden tilskuddet er knyttet til en barnehageplass kan det konkluderes med at tilskuddet fra offentlig forvaltning er volumavhengig.** Som nevnt over har vi at tilskuddet de private mottar for en barnehageplass skaleres mot hva det koster å drifte en kommunal plass. Samtidig gjelder det samme maksprissystemet, og det er ikke noe forhandlingsregime som indikerer at driften ikke er markedsrettet.

En forskjell i forhold til private skoler er at private barnehager som hovedregel ikke har anledning til å ta ekstra betalt fra foresatte som nytter barnehagetjenesten for sitt barn, med unntak av kostpenger. Denne forskjellen har imidlertid ikke utslag i forhold til hovedkonklusjonen: Regnskapsstatistikken viser at inntekter fra volumavhengig omsetning klart overgår 50 prosent av driftskostnadene for de private barnehagene under ett og dette gjelder uansett organisasjonsform. Jamfør informasjon i vedlegg 1 har ikke mindre STI eller FLI alminnelig regnskapsplikt. Det fremgår imidlertid at for barnehager finnes tilgjengelig regnskapsinformasjon om alle godkjente barnehager gjennom innrapporteringen i BASIL. **Det kan dermed konkluderes at alle de private barnehagene på denne bakgrunnen kan anses som markedsrettede, også enheter organisert som STI og FLI.**

Boks 4.2. Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager (økonomiforskrift til barnehageloven)

§ 2. Krav til regnskap, bokføring og dokumentasjon

Barnehageeier skal utarbeide et resultatregnskap for hver barnehage som er godkjent etter barnehageloven. Regnskapet skal vise alle inntekter og kostnader som gjelder godkjent barnehagedrift. Inntekter og kostnader skal periodiseres i samsvar med prinsippene i regnskapsloven § 4-1. Transaksjoner som ikke gjelder drift etter barnehageloven, skal i sin helhet holdes utenfor regnskapet.

I media har det vært oppslag om private barnehagekonsern som setter søkelys på fortjenester til eiere av barnehagekonserner og på organisering av driften og økonomien i private barnehager³¹. For eksempel er det innen private barnehagekonserner gjerne et organisatorisk skille mellom driften av en gitt barnehage og eierskapet til barnehageeiendommen, som da er opprettet som hver sin juridiske enhet. Den juridiske enheten som driver barnehagen, må betale leie til selskapet som eier barnehagen. De to juridiske enhetene eies av en annen, men samme juridiske enhet (de inngår i samme konsern). Selskapet som er oppført som (juridisk) eier av barnehageeiendommen har kun én langsiktig leieavtale – altså med den juridiske enheten som leier barnehagelokalene og driver barnehagen, og drifter er uten forhandlingsmulighet om bl.a. leiepris. Det overordnede eierselskapet kan dermed hente ut utbytte fra juridiske enheter som står som eiere av barnehageeiendommene, selv om det ikke hentes ut utbytte fra den juridiske enheten som står for barnehagedriften. Det siste året har det blitt solgt ut barnehageeiendommer til utenlandske selskaper. De nye eierselskapene vil nyte godt av langsiktige leiekontrakter som driftsselskapene til barnehagene er bundet opp i.

Sakene viser at det er et behov for **samtidig klarlegging av statistisk foretak innen næringen. Det er den institusjonelle enheten (foretaket) som skal tilordnes sektor**, jamfør avsnitt 2.4. Selv om dette ikke nødvendigvis påvirker konklusjonen om sektorplassering, vil det ha betydning for tallene i strukturstatistikken.

4.6.4 Andre Sosialtjenester uten botilbud for barn og ungdom

Bruk av ordninger som barneparker og dagmamma var for et par tiår siden svært utbredt, men etter at lovfestet rett på barnehageplass ble innført (2009) erstattet dette langt på vei disse ordningene. Kun noen få enheter er fortsatt registrert med næring barneparker og dagmamma i registeret. Det kan med fordel foretas en vurdering av om næringsplasseringen er korrekt, for øvrig vil dette være private ordninger som faller utenfor offentlige støtteordninger og som rimeligvis kan betraktes som markedsrettede.

³¹ Se for eksempel: <https://fagbladet.no/nyheter/barnehagene-fikk-35-milliarder-for-mye-pensjonstilskudd-hevder-14-milliarder-til-ny-pensjon-bli-katastrofalt-6.91.910993.170ce91b40>

Når det gjelder skolefritidsordningen (SFO) har kommunene et sørge for ansvar, i likhet med barnehagetjenestene, der tjenestene i all hovedsak produseres i kommunenes egen regi. Det er kun noen få enheter registrert med andre juridiske organisasjonsformer i registeret. Ved bruk av reglene for automatisk koding vil disse enhetene i hovedsak betraktes som markedsrettede.

4.6.5 Andre sosialtilbud uten botilbud ikke nevnt annet sted

88.99 Andre sosialtilbud uten botilbud ikke nevnt annet sted omfatter sosialtjenester uten botilbud, rådgivning, velferdstjenester, tjenester overfor flyktninger, henvisning til institusjoner og lignende tjenester som ytes til enkeltpersoner og familier i hjemmet deres eller annet sted.

Tabell 4.6.3. Juridiske enheter innen næring 88.99, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	AS	STI	FLI	ENK	SA	KF, IKS, ORGL	Andre
88.991	Barneverntjenester	89	5	0	271	0	14	5
88.992	Familieverntjenester	22	10	1	84	0	0	0
88.993	Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked	182	2	0	1	0	3	0
88.994	Varig tilrettelagt arbeid	186	1	0	1	1	2	0
88.995	Sosiale velferdsorganisasjoner	1	40	221	1	0	0	1
88.996	Asylmottak	15	1	0	0	0	0	0

4.6.6 Barnevernstjenester og familieverntjenester

Jamfør avsnitt 4.5.2 er barnevernet både en kommunal og statlig tjeneste, regulert i [barnevernloven](#).

Alle kommuner skal ha en barnevernstjeneste som er førstelinjetjenesten i barnevernet. Det er kommunen der barnet oppholder seg som har ansvar for å yte tjenester og tiltak etter loven, uavhengig av i hvilken kommune foreldrene oppholder seg eller hvor barnet har fast bosted. Barnevernstjenestens ansvar omfatter å gjennomgå meldinger og en plikt til å undersøke barns omsorgssituasjon, treffe vedtak om frivillige hjelpetiltak og midlertidige akuttvedtak, gi hjelpetiltak til barn, unge og foreldre i hjemmet, forberede saker som innebærer tvangsvedtak og å iverksette og følge opp barn i tiltak, herunder følge opp barn som er plassert i fosterhjem eller institusjon.

Private tjenesteytere driver i dag barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn, omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere og fosterhjem som de selv yter økonomisk og faglig støtte til. Private tjenesteytere leverer også ulike barnevernstjenester til kommunene.

Statistisk sentralbyrå publiserer statistikk for kommunalt barnevern, i tillegg til egen statistikk for barnevernsinstitusjoner omtalt under punkt 4.5.2. Statistikken for barnevern gir oversikt over antall meldinger, barn på tiltak, mv., men gir ingen merinformasjon i forhold til å kunne foreta en kvalitetssikring av sektorklassifiseringen av juridiske enheter.

4.6.7 Asylmottak

På nettsidene til UDI gis en [oversikt over asylmottak](#), regelverk for asylmottak og en del annen informasjon. Utlendinger som har søkt om beskyttelse i Norge skal tilbys innkvartering. Innkvarteringen skjer i asylmottak og skal bli tildelt ut ifra hvilken fase av asylprosessen personen befinner seg i. Jamfør generelle krav til drift av asylmottak har driftsoperatørene (leverandørene) for asylmottak det utøvende ansvaret for driften og skal sørge for at asylmottaket drives i tråd med UDIs krav, og god forretningsskikk. Kravene til drift av det enkelte asylmottak følger av konkurransegrunnlag, tilbud, kontrakt og aktuelle kravspesifikasjoner. Generelt ser det ikke ut til å foreligge utbyttebegrensninger på drift av asylmottak. UDI gjennomfører kontroll av driften av asylmottak for å kontrollere at den er i samsvar med kontrakten og regelverket som gjelder for drift av asylmottak. Rapporter fra kontrollene er også oppgitt på de samme nettsidene.

Når profitt kan utdeles som utbytte må private asylmottak vurderes som markedsrettede.

5 Næringsområde R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter

5.1 Oversikt

Næringshovedområdet omfatter følgende næringer og næringshovedgrupper:

R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter

90 - Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet

91 - Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

92 - Lotteri og totalisatorspill

93 - Sports- og fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablissemeter

93.1 - Sportsaktiviteter

93.11 - Drift av idrettsanlegg

93.12 - *Idrettslag og -klubber*

93.13 - Treningssentre

93.19 - Andre sportsaktiviteter

93.2 - Fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablissemeter

Tidligere vurdering av sektor innenfor næringsområde R er hovedsakelig basert på organisasjonsform.

5.2 Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (næring 90)

Hovedtyngden av enhetene er aksjeselskap og enkeltmannsforetak med en andel på 94 prosent. Stiftelser hadde en andel på 1 prosent.

Tabell 5.2.1 Juridiske enheter innen næringen 87, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007 Tekst	AS	ENK	STI	FLI	ANS/		IKS/		Sum
					DA	ORGL/KF	Andre		
90.011 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk	434	5 578	26	187	339	-	6	6 570	
90.012 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen scenekunst	173	1 504	19	18	34	2	1	1 751	
90.019 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet ikke nevnt annet sted	93	413	2	1	10	-	2	521	
90.020 Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet	742	1 332	65	63	57	5	19	2 283	
90.031 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen visuell kunst	198	2 493	7	12	38	-	9	2 757	
90.032 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk	58	615	2	8	23	-	1	707	
90.033 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen scenekunst	36	174		1	8	-	-	219	
90.034 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur	274	2 715	2	1	22	-	9	3 023	
90.035 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen blogging	44	161			3	-	-	208	
90.039 Selvstendig kunstnerisk virksomhet ikke nevnt annet sted	19	96	1	2	2	-	2	122	
90.040 Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet	49	15	6	2	4	7	-	83	
Sum	2 120	15 096	130	295	540	14	49	18 244	

5.2.1 Tilskuddsordninger for musikk- og scenekunstformål

Tilskudd til orkester- og musikkinstitusjoner og teaterinstitusjoner blir fordelt over samme kapittel i statsbudsjettet (kap. 323, post 70). Distrikts- og regionoperaene får også statlig tilskudd over samme post i statsbudsjettet siden enkelte lokale operavirksomheter er slått sammen med regionale orkestre. Musikk- og scenekunstinstitusjoner hadde til sammen 3,2 milliarder kroner i driftsinntekter

i 2020³². Av dette var 2,4 milliarder driftstilskudd fra staten, i underkant av 400 millioner regionale driftstilskudd og 433 millioner andre inntekter som inkluderer statlige ad-hoc midler. Det vil si at driftstilskuddet fra staten utgjorde 74 prosent, mens regionale driftsutgifter og andre inntekter utgjorde henholdsvis 12 og 13 prosent.

Ser vi på de enkelte institusjonene, hadde Den norske Opera & Ballett størst driftsinntekt på 720 millioner kroner. Deretter følger Nationaltheatret med en samla inntekt på 260 millioner kroner (2020). Statstilskuddet utgjorde 91 prosent av driftsinntektene til Den norske Opera & Ballett, mens Nationaltheatret dekket 81 prosent av driftsinntektene med statstilskudd. I 2019 utgjorde tilskudd 81% av driftsinntektene for enheter som mottar tilskudd over statsbudsjettet på post 70 og 75, mens det i 2020 og 2021 økte til hhv. 91 og 92 prosent³³. Økt tilskuddsandel henger sammen med fallende billettinntekter gjennom koronapandemien.

---

³² Kulturstatistikk 2020, SSB: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kulturstatistikk>

³³ Kilde: Kulturrådet

Tabell 5.7. Økonomiske nøkkeltal for musikk- og scenekunstinstitusjoner som mottok statlege pengar i 2020. 1 000 kroner

	Drifts- inntekter i alt	Drifts- tilskot frå staten	Regionale driftstilskot	Andre inntekter ¹	Andre inntekter i prosent av inntekter i alt	Drifts- kostnader	Års- verk
I alt	3 249 487	2 420 283	395 976	433 228	13,3	3 110 381	2 689
Det Norske Blåseensemble	39 604	26 420	11 322	1 862	4,7	38 962	33
Oslo Filharmonien	190 906	172 750	-	18 156	9,5	203 134	140
Arktisk Filharmoni	96 491	65 060	27 882	3 549	3,7	38 962	58
Stavanger Symfoniorkester	138 716	88 470	39 942	10 304	7,4	126 131	99
Musikkselskapet Harmonien	159 614	141 570	-	18 044	11,3	164 256	134
Trondheim Symfoniorkester & Opera	137 135	86 990	39 495	10 650	7,8	131 842	102
Dansens Hus	54 686	50 091	-	4 595	8,4	50 152	27
Den Nationale Scene	159 050	128 370	-	30 680	19,3	149 532	116
Den Norske Opera & Ballett	721 112	656 800	-	64 312	8,9	676 238	605
Det Norske Teatret ²	235 355	185 030	-	50 325	21,4	238 839	248
Nationaltheatret	259 749	209 300	-	50 449	19,4	264 235	218
Brageteatret	30 435	15 650	9 253	5 532	18,2	29 951	25
Carte Blanche A/S	42 566	29 220	12 499	847	2,0	43 382	32
Haugesund Teater	20 741	13 280	5 693	1 768	8,5	20 459	15
Det Vestnorske Teateret ²	32 911	15 052	8 957	8 902	27,0	34 005	23
Hålogaland Teater	80 874	53 310	22 847	4 717	5,8	83 829	74
Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet ⁴	230 209	126 420	54 186	49 603	21,5	223 957	237
Nordland Teater	48 194	29 010	12 433	6 751	14,0	45 886	31
Turnéteatret i Trøndelag	26 038	15 880	6 805	3 353	12,9	25 319	19
Rogaland Teater	113 714	64 490	29 500	19 724	17,3	104 919	111
Teater Vestland ³	30 435	15 650	9 253	5 532	18,2	29 951	25
Teater Ibsen - Telemark og Vestfold regionteater	43 548	28 200	12 310	3 038	7,0	41 976	26
Teater Innlandet	48 937	25 170	12 065	11 702	23,9	48 399	35
Teatret Vårt - Regionteateret i Møre og Romsdal	58 831	31 370	15 541	11 920	20,3	55 546	40
Trøndelag Teater	125 897	76 110	32 618	17 169	13,6	127 785	135
Bergen Nasjonale Opera	32 621	21 740	9 306	1 575	4,8	32 746	26
Opera Nordfjord	9 992	5 030	2 306	2 656	26,6	9 710	2
Opera Rogaland	3 812	1 610	1 844	358	9,4	3 183	1
Opera Trøndelag	9 521	4 825	2 066	2 630	27,6	9 569	9
Opera Østfold	13 037	6 250	6 237	550	4,2	6 239	6
Operaen i Kristiansund	37 355	16 690	7 854	12 811	34,3	37 056	24
Oscarsborg Operaen	7 682	4 185	1 798	1 699	22,1	4 423	2
Ringsakeroperaen	7 811	4 540	1 946	1 325	17,0	8 737	7

¹ Andre inntekter inkluderer òg statlege ad-hoc midlar til institusjonane som til dømes integreringsmidlar, tilleggstilskot og statstilskot til husleige.

² Hordaland.

³ Teater skiftet namn til Det Vestnorske Teateret frå 1.1.2020.

⁴ Sogn og Fjordane Teater skiftet namn til Teater Vestland frå 1.1.2020

Kjelde: Kulturdepartementet.

5.2.2 Indikasjon på at en enhet i næringsområdene skal inngå i sektoren ideelle organisasjoner

- Enheten er en stiftelse
- Et aksjeselskap er eid av en stiftelse³⁴. Slike foretak mottar oftare en høy andel tilskudd enn andre AS og er kandidater for plassering i ideell sektor.
- Enheten har ikke levert Næringsoppgave eller skattekostnaden er null fordi den er fritatt for skatteplikt. Dette gjelder ofte offentlig eide foretak eller AS eid av stiftelser³⁵.

³⁴ For eksempel Astrup Fearnley Museet AS (men høy andel billettinntekter o.l) og Dansens Hus AS.

³⁵ Det forekommer også at aksjeselskap som er eid av andre aksjeselskap er fritatt for skatt og mottar tilskudd grunnet ideell aktivitet, f.eks Vitensenteret innlandet AS.

- Høy andel tilskudd er alene en indikasjon på at enheten er skattefri med utbyttebegrensninger og også driver ikke-markedsrettet.

5.2.3 Konklusjon «Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet»

Koblinger følger organisasjonsform (tabell 2.1) når ikke andre kriterier som under er oppfylt. Det gir plassering i ideell sektor for STI og FLI, og foretakssektoren for AS (markedsrettet).

Offentlig kontrollerte foretak

Mange av de største enhetene som mottar tilskudd er AS eid og kontrollert av offentlig forvaltning. Disse har en høy andel av driftsinntektene som statstilskudd eller regionalt tilskudd. Offentlig kontrollerte foretak hvor hoveddelen av inntektene er tilskudd vurderes som ikke-markedsrettede og sektorkodes til offentlig forvaltning i tråd med tidligere vurderinger. En evaluering av hvilke institusjoner i næringen som burde klassifiseres i offentlig forvaltning ble foretatt i samband med Sektor 2014 og er løpende kvalitetssikret i ettertid.

Privatkontrollerte foretak

Privatkontrollerte AS som mottar mer enn 50% av driftsinntektene i tilskudd fra det offentlige eller private givere kodes som ideelle. Små enkeltmannsforetak sektorkodes som markedsprodusenter i husholdningssektoren.

5.3 Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet (næring 91)

Alle biblioteker i Norge er en del av offentlig forvaltning og omtales ikke videre. Museer o.l er hovedsakelig fordelt på AS og STI og kan være både ideelle og markedsrettede, men hvor STI ofte er ikke-markedsrettet. Undernæringen «Drift av botaniske og zoologiske hager og naturreservater» består for det meste av aksjeselskap som mottar lite offentlig støtte. Disse driver antatt markedsrettet med en høy andel billettinntekter og serveringsinntekter o.l.

5.3.1 Konklusjon «Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen underholdningsvirksomhet»

Automatisk kobling etter tabell 2.1 anbefales som utgangspunkt for å fordele populasjonen mellom foretakssektoren og ideell sektor. Deretter kan populasjonen inndeles etter tilleggsriterier:

- Aksjeselskap som er offentlig eide plasseres i offentlig forvaltning om tilskudd utgjør mer enn 50% av inntektene.
- Andre aksjeselskap plasseres i ideell sektor om tilskudd og gaver o.l utgjør mer enn 50% av inntektene.
- Stiftelser hvor tilskudd og gaver o.l utgjør mer enn 50% av inntektene plasseres i ideell sektor hvis de ikke vurderes som offentlig kontrollert.
- Større stiftelser plasseres i offentlig forvaltning når de vurderes som offentlig kontrollert og har en høy andel offentlige tilskudd*.
- For resterende stiftelser i næring 91 kan automatisk kobling for STI til ideell sektor være en god nok metode i praksis.

Enheter som mottar tilskudd vil også ofte oppgi at de ikke er skattepliktige.

*Følgende kriterier er vektlagt for å vurdere om et museum med stiftelse som organisasjonsform er offentlig kontrollert og skal plasseres i offentlig forvaltning:

- *Er det staten/kommunene/fylkeskommunene som har opprettet museet ev. skutt inn kapitalen?*
- *Er det staten/kommunene/fylkeskommunene som oppnevner styremedlemmer?*
- *Er en stor andel av inntektene offentlige tilskudd?*

- Er museet et konsolidert museum for kommunene i sin region (eksempelvis Ryfylkemuseet, Østfoldmuseet, osv)?
- Er det en stor virksomhet? En del av de minste enhetene er ikke vurdert grundig – eventuelt ikke vurdert i det hele tatt.

Hvis man kan svare ja på flere av disse spørsmålene, trekker det i retning av at museet bør flyttes til offentlig forvaltning. Er svaret nei, bør det forbli i sektoren for ideelle organisasjoner.

Tabell 5.2.1 Juridiske enheter innen næringen 91, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Antall enheter	IKS/							Sum	
		AS	ENK	STI	FLI	ANS/DA	ORGL/KF	Andre		
91.011	Drift av folkebiblioteker						0	1	0	1
91.012	Drift av fag- og forskningsbiblioteker			1			0	2	0	3
91.013	Drift av arkiver	1	1	3	1		0	10	1	17
91.021	Drift av kunst- og kunstindustrimuseer	8	1	31	1	2		1	0	44
91.022	Drift av kulturhistoriske museer	22	8	95	11		0	10	0	146
91.023	Drift av naturhistoriske museer	9	1	9			0	0	0	19
91.029	Drift av museer ikke nevnt annet sted	9	1	7	2		0	0	0	19
91.030	Drift av historiske steder og bygninger og lignende severdigheter	22	5	83	16		2	4	1	133
91.040	Drift av botaniske og zoologiske hager og naturreservater	20	7	6			0	0	0	33
Sum		91	24	235	31		4	28	2	415

5.4 Lotteri og totalisatorspill (SN2007 92)

Næringen domineres av Norsk Tipping AS som er et markedsrettet ikke-finansielt statsforetak. Foretaket omsatte for 43,7 milliarder kroner. Andre enheter er bingohaller o.l. som anses som markedsrettede.

5.4.1 Konklusjon Lotteri og totalisatorspill

Enhetene i næringen kan forenklet sektorkodes etter automatiske kriterier i tabell 2.1. Alle AS/ANS/DA og også STI vil da bli markedsrettede. ENK³⁶ plasseres i husholdningssektoren.

Tabell 5.4.1 Juridiske enheter innen næringen 92, fordelt på organisasjonsform og næringsundergruppe

SN2007	Tekst	IKS/							Sum
		AS	ENK	STI	FLI	ANS/DA	ORGL/KF	Andre	
92.000	Lotteri og totalisatorspill	124	13	1		3	0	1	142
Sum		124	13	1		3	0	1	142

5.5 Sport- og fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablissementer (93)

Det antas å være en sterk sammenheng mellom valg av organisasjonsformene FLI og STI og ikke-markedsrettet aktivitet innen næringen.

Enheter i en del undernæringer som omfatter treningsentre, drift av fornøyelsesparker og opplevelses og fritidsaktiviteter som har AS som organisasjonsform driver vanligvis markedsrettet aktivitet, og krever ingen videre gjennomgang. Utvalgte enkeltenheter kan vurderes spesielt om nødvendig. Siden utleie av eiendom etter hovedregelen regnes som skattepliktig næringsvirksomhet legger vi til grunn at opprettelse av AS i undernæringen «drift av idrettsanlegg» indikerer at det også drives markedsrettet aktivitet.

³⁶ Med færre enn 30 ansatte, jamfør avsnitt 2.5.2

SN2007	Tekst	IKS/							Sum
		AS	ENK	STI	FLI	ANS/DA	ORGL/KF	Andre	
93.110	Drift av idrettsanlegg	495	22	23	46	10	19	3	618
93.120	Idrettslag og -klubber	27	5		1 713	3	0	10	1 758
93.130	Treningssentre	748	72		2	20	0	3	845
93.190	Andre sportsaktiviteter	386	455	12	37	23	0	12	925
93.210	Drift av fornøyles- og temaparker	73	3	2		3	3	1	85
93.291	Opplevelsesaktiviteter	333	175		1	30	0	6	545
93.292	Fritidsetablisement	126	19	2	9	4	1	1	162
93.299	Fritidsvirksomhet ellers	57	75		18	20	0	23	193
Sum		2 245	826	39	1826	113	23	59	5 131

5.5.1 Spesielt om idrettslag- og klubber (næring 93.12)

Boks 5.1 Gjeldende sektorkoblinger i næring 93.12 etablert i samband med prosjektet Sektor 2014

Vanligste organisasjonsform i næringen er FLI og AS, men andre organisasjonsformer forekommer.

Enheter med organisasjonsformen FLI, STI og SA blir plassert i ideell sektor (S7000) uavhengig av om de er næringsdrivende (= registrert i FR) eller har momspliktig virksomhet (registrert i MVA-registret).

Aksjeselskap plasseres under ikke-finansielle foretak (S2100 mv.) etter generell regel som er uavhengig av næring.

Enheter med organisasjonsform ANNA uten mva-registrering plasseres i S7000, mens mva-registrerte plasseres i husholdningssektoren (S8200)

Mange idrettsklubber benytter organisasjonsformen FLI (forening/lag/innretting). Et FLI er en medlemsbasert organisasjonsform som må ha et formål, og medlemmene skal ikke ha økonomiske fordeler av medlemskapet som utbytte eller overskuddsdeling. Enhetene med denne organisasjonsformen er derfor *allmennyttige organisasjoner* uten profittformål³⁷. Slike enheter kan ha både markedsrettet og ikke-markedsrettet produksjon. Skatteplikt er mulig kjennetegn for markedsrettet aktivitet siden det henger sammen med at det drives næringsvirksomhet etter skatteloven. Skattereglene tillater imidlertid skattefritak for «gode» formål, som ikke nødvendigvis stemmer overens med statistiske prinsipper om ikke-markedsrettet aktivitet. Et FLI er normalt ikke skattepliktig siden det ikke har erverv til formål. Alle inntekter som i svært bred forstand kan vurderes som en integrert del av å oppnå det ideelle formålet er fritatt for beskatning, men sideaktiviteter som finansierer driften er i utgangspunktet skattepliktige.

Inntekter i tabellen under viser inntekter vi regner som markedsrettet.

For å vurdere om en enhet er markedsrettet kan vi legge til grunn at markedsrettet inntekt må utgjøre minst 50% av inntektene (utenom formuesinntekter).

Markedsrettet inntekt	Ikke markedsrettet inntekt	Kapitaltransaksjoner
Billettinntekter	Medlemsinntekter	Spillersalg (kontrakter)
Reklame- og sponsorinntekter	Tilskudd	
Inntekter fra forbund	Gaver	
Media-inntekter		
Utleie spillere		
Andre driftsinntekter		

Enkelte idrettslag kan også ha relativt betydelige inntekter fra salg av spillerkontrakter. Dette defineres imidlertid ikke som produksjonsinntekt i nasjonalregnskapet, men som salg av ikke-produsert ikke-finansiell kapital under kontrakter, leasing-kontrakter og lisenser (ESA 2010: §3.190). Ikke-produsert kapital kan benyttes i produksjon av varer eller tjenester (ESA 2010: §3.184).

³⁷ ESA 2010 non-profit institution, (NPI)

Spillerkontrakter er en enerett på fremtidige varer eller tjenester (ESA 2010: §3.190d). Transaksjonsverdien av kontraktene er en investering i immaterielle driftsmidler hos kjøper (anskaffelse av ikke-produsert ikke-finansiell kapital), mens selger har en inntekt fra salg av ikke-produsert ikke-finansiell kapital (kontraktene).

Hvis et FLI har mer enn 20 millioner i eiendeler og over 20 ansatte er det regnskapspliktig. Alle AS er også regnskapspliktige. Det er derimot vanskelig å lese ut fra årsregnskap hvilken type inntekter en idrettsklubb har utover eventuelle noteopplysninger. Det samme gjelder om Næringsoppgaven er levert, som kun inneholder generelle poster. Enheter som har registrert seg i Frivillighetsregisteret kan velge å sende inn aktivitetsregnskap som gir mer tilpasset informasjon om ideelle og frivillige organisasjoner etter oppstilling under:

- a. Medlemsinntekter
- b. Tilskudd
- c. Innsamlede midler, gaver mv.
- d. Inntekter fra operasjonelle aktiviteter
- e. Finansinntekter
- f. Andre inntekter

Postene om medlemsinntekter og innsamlede midler, gaver etc. kunne vært benyttet til å beregne en andel av inntektene som ganske sikkert ikke er markedsrettede. At det er frivillig å levere aktivitetsregnskapet gjør det derimot vanskelig å bruke kilden på hele populasjoner.

Markedsproduksjon innen idrett skal i prinsippet vurderes basert på aktiviteten i den enkelte enhet, som for alle andre enheter i økonomien. Men det vil i praksis ikke være mulig for SSB å vurdere alle idrettsforeninger enkeltvis da det ikke finnes detaljerte regnskapsopplysninger som kan behandles maskinelt på enhetsnivå. Enkelte idretter og ligaer er derfor gjennomgått for å forsøke å finne enheter som har markedsinntekter, og hvor en samlet gruppe av enheter med samme kjennetegn har relativt like inntekter. Innen toppseriefotball foreligger det regnskap med detaljerte noteopplysninger, og klubber med samme ligatilhørighet har samme type inntekter. Det gjør det mulig å kontrollere om ligatilhørighet treffer godt nok som indikator for om den enkelte enhet også driver markedsrettet aktivitet. For bl.a. ishockey og håndball viste det seg vanskelig å fremskaffe tilstrekkelig regnskapsinformasjon.

Innen næringen må det også tas hensyn til at det kan være flere enheter i tilknytning til samme idrettsaktivitet og som også kan ha ulik organisasjonsform, hvor vurdering av om enheten er markedsrettet eller ikke kan ha ulikt utfall. Noen idrettsklubber benytter AS, eller en kombinasjon med AS og FLI i samme foretaksgruppe. F.eks kan mor være FLI, eller at det er opprettet et FLI og et AS hvor aksjeselskapet gir kommersielle midler videre til et FLI. I en del tilfeller kan det være mer enn én foretaksgruppe som knytter seg til den idrettslige aktiviteten fordi et FLI ikke kan eies av et AS. Benyttes det AS er ikke kravene til utbyttenekt gitt av organisasjonsformen og det kreves mer informasjon for å vurdere enheten som allmennyttig ved at den ikke har erverv til formål. Som hovedregel legges det til grunn at enheter med organisasjonsform AS i næring 93.12 driver markedsrettet og kan kodes automatisk etter tabell 2.1 til foretakssektoren.

5.5.2 Konklusjon idrettslag- og klubber herunder toppfotball (næring 93.12)

Enheter med organisasjonsform som begrenser mulighet for å betale ut utbytte (f.eks FLI) klassifiseres som markedsrettede om andelen markedsrettet omsetning utgjør mer enn 50% av driftsinntektene, og dette er mulig å kontrollere maskinelt eller ved å behandle grupper av enheter med samme kjennetegn likt. Det er også noen idrettslag- og klubber som er organisert som AS eller har deler av aktiviteten i AS fordi det drives kommersielt hvor utbytte er en motivasjon. Disse vurderes som markedsrettede og vil fanges opp av automatisk kobling etter tabell 2.1.

Boks 5.2. Anbefalt skille mellom markedsrettede og ikke-markedsrettede FLI i næring 93.12

Enheter med organisasjonsform FLI klassifiseres som markedsrettede om andelen markedsrettet omsetning utgjør mer enn 50% av driftsinntektene, og dette enten er mulig å kontrollere maskinelt *eller* ved å behandle en gruppe av enheter med antatt høy andel markedsinntekter samlet.

SSB vil ha problemer med å vurdere markedsrettedhet for enheter i næringen enkeltvis når det ikke finnes regnskapsinformasjon som skiller mellom ulike typer inntekter. *Det anbefales at markedsrettethet vurderes samlet for grupper av enheter med like kjennetegn og som har relativt lik fordeling etter inntektsart.* Aktuelle kjennetegn indikerer type aktivitet og nivå. Idrettsgren og divisjonstilknytning er mulige indikatorer på hvilke inntekter en gruppe av enheter har, og om det er stor likhet mellom enhetene i samme gruppe.

Eliteseriefotball vurderes som markedsrettet aktivitet basert på andelen kommersielle inntekter. Det foreslås et stabilitetskriterium hvor enheter som har vært i eliteserien i løpet av siste fire år inkluderes i markedsrettet sektor. Inntektene til fotballklubbene består i stor grad av billettinntekter, medieinntekter og kommersielle og sportslige bidrag fra NTF og UEFA, mens medlemskontingenter og donasjoner utgjør en liten del av inntektene for toppserieklubber. En stor del av inntekten kommer fra enheter som selv har kommersielle interesser.

Enheter innenfor flere idretter og divisjoner kan flyttes til foretakssektoren på et senere tidspunkt om det foreligger god nok informasjon til å vurdere om inntektene er markedsrettede. Det må tas hensyn til at en gruppe av enheter må kunne vurderes samlet fordi inntektene er relativt like, og at flertallet av enhetene da får riktig sektorplassering.

6 Konklusjoner

6.1 Generelle konklusjoner – som gjelder for alle næringer innen næringshovedområdene P, Q og R

- Alle statlige, fylkeskommunale eller kommunale forvaltningsorganer med egenproduksjon av tjenester innenfor næringshovedområdene P, Q og R som tilbys husholdningene anses som ikke-markedsrettede og del av offentlig forvaltning - som tidligere. Dette gjelder også organisasjonsformene KF, FKF og IKS.
- For å kunne inngå i sektoren ideelle organisasjoner, er det en betingelse at den statistiske enheten ikke kan være en kilde til profitt for eiere eller stiftere gjennom for eksempel utbytte, men dette er ikke en tilstrekkelig betingelse. Betegnelsen *Non-profit organisations (NPI)* er i norsk oversettelse av ESA 2010 oversatt til *Privat allmennyttig organisasjon*. Dette er enheter som ikke kan avgi profitt, men det er ingen begrensning på at aktiviteten i enheten ikke skal være lønnsom. Det er en forholdsvis vanlig misforståelse at det kan settes likhetstegn mellom private allmennyttige organisasjoner og sektoren ideelle organisasjoner, men betingelsen for å defineres som en del av sektoren ideelle organisasjoner er altså strengere enn dette.
- Dette innebærer at stiftelser (STI) og foreninger (FLI) ikke nødvendigvis alltid hører hjemme i sektoren ideelle organisasjoner.
- Personlige næringsdrivende, i registeret registrert som enkeltmannsforetak (ENK) med færre enn 30 ansatte, tilhører husholdningssektoren. I henhold til prinsippene for nasjonalregnskap produserer husholdningssektoren enten markedsrettede tjenester eller varer til eget bruk. Det følger av dette at aktiviteten til personlige næringsdrivende må klassifiseres som markedsrettet.
- Generelt ligger det ingen begrensning i muligheten til å hente ut utbytte for juridiske enheter med organisasjonsformer som AS, ANS og DA. Som hovedregel vil slike enheter være markedsrettede. Men unntaksvis kan lovgrunnlag eller avtaleverk for å motta midler fra offentlig forvaltning innenfor spesifikke tjenesteområder likevel tilsa at slike enheter kan være ikke-markedsrettede. Det samme gjelder bestemmelser for driften i enkelte offentlig kontrollerte AS. Muligheten for å klassifisere slike enheter som markedsrettede i registeret utvides til flere næringer enn i dag.
- Det er egentlig institusjonell enhet som skal tilordnes en sektor, ikke juridisk enhet. I noen tilfeller er det relevant å slå sammen to eller flere juridiske enheter innen samme konsern for å oppnå en meningsfull økonomisk enhet. Dernest kan sektorplassering til den institusjonelle enheten bestemmes. Dette er relevant for flere av tjenesteområdene innen P, Q og R, som undervisningstjenester, barnehagetjenester, barnevernsinstitusjoner og asylinstitusjoner. Det er ikke gitt at det å slå sammen flere enheter vil endre sektorplassering, men det kan endre tolkning av økonomiske tallstørrelser i statistikken for en gitt næring.

6.2 Næringsspesifikke konklusjoner

6.2.1 Næringshovedområde P. Undervisning

- Privatskoler etter privatskoleloven anses som markedsrettet. I dette ligger det at betalingene fra det offentlige anses som volumavhengige.
- Privatskoler utenfor privatskolen anses også som markedsrettede.

- 13 privat eide fagskoler som av nasjonale hensyn mottar tilskudd uavhengig av aktivitet anses som del av sektoren ideelle organisasjoner. Ved eventuell endring i tildeling må klassifisering vurderes på nytt.
- For andre fagskoler nyttes en markedstest: Fagskoler der driftsinntektene dekker minst 50 prosent av driftskostnadene, og der inntekter fra tilskuddsordningen holdes utenfor, regnes som markedsrettede. I dette ligger det at tilskuddene samlet sett ikke anses som volumavhengige fordi det er en høy andel basistilskudd. Andre fagskoler anses som ideelle organisasjoner.
- For private høyskoler nyttes en markedstest: Om driftsinntektene utenom offentlig tilskudd dekker minst 50 prosent av driftskostnadene, anses høyskolen som markedsrettet. I dette ligger det at tilskuddene samlet sett ikke anses som volumavhengige fordi det er en høy andel basistilskudd.
- Når det gjelder annen undervisning anses aktiviteten i hovedsak som markedsrettet. Forenklet kan automatisk kobling, som i tabell 2.1 nyttes, der enheter som STI eller FLI eventuelt kan vurderes som markedsrettede etter en individuell vurdering.
- Når det gjelder trafikkskoleundervisning anses aktiviteten å være markedsrettet. Forenklet kan automatisk kobling, som i tabell 2.1 nyttes, der enheter som STI eller FLI eventuelt kan vurderes som markedsrettede etter en individuell vurdering.
- Folkehøgskolene anses som markedsrettede med den samme begrunnelse som for privatskoler.
- Studieforbund og friville organisasjoners kurs: Enheter der driftsinntekter dekker minimum 50 prosent av driftskostnadene, tilskudd holdt utenfor, anses markedsrettede. Andre enheter anses som ideelle organisasjoner.
- Tjenester tilknyttet undervisning og annen undervisning ikke omtalt nærmere: Enheter plasseres etter automatisk etter organisasjonsform, som i tabell 2.1.

6.2.2 Næringshovedområde Q. Helse og sosialtjenester

- Helseforetakene (RHF) med datterselskaper unntatt sykehusapoteker (gjelder 4 helseforetak (HF)) anses som del av offentlig forvaltning, det vil si ingen endring i klassifiseringen de har i dag.
- 12 privat eide sykehus med langsiktige driftsavtaler med overføringer bestemt gjennom årlige oppdrags- og bestiller dokumenter, anses som ikke-markedsrettede.
- Disse 12 enhetene er klassifisert som ideelle organisasjoner i VoF også i dag. De kunne imidlertid vært vurdert som offentlig kontrollert, siden avtalebestemmelsene langt på vei indikerer offentlig kontroll. En slik vurdering ble gjort som del av Sektor 2014, men det ble den gang besluttet ikke å flytte enhetene til offentlig forvaltning. En ny vurdering gjøres i forkant av neste hovedrevisjon av nasjonalregnskapet.
- For andre enheter innen spesialisthelsetjenesten nyttes opplysninger innhentet i skjema 39 i statistikk for spesialisthelsetjenesten, sammenholdt med regnskapsopplysninger for juridisk enhet, til å utføre en markedstest der tilskudd som er listet opp under hovedposteringen *34 Offentlig tilskudd/refusjon* i skjema 39..
- Fastleger, avtalespesialister, fysioterapeuter og tannleger anses markedsrettede, uansett organisasjonsform, gitt at det ikke dukker opp gitte enheter som etter en individuell vurdering tilsier at de er ikke-markedsrettede.
- Kontorfellesskap knyttet til eksempelvis fastleges, klassifiseres med samme sektor og næring som disse.
- For privat eide enheter som yter hjemmesykepleie eller hjemmehjelp og der størstedelen av inntektene er fra offentlig forvaltning (kommunene) gjøres det en vurdering av hvorvidt

avtalene med kommunene er kortsiktige og gjenstand for anbud eller forhandlinger, eller langsiktige avtaler. Ved kortsiktige avtaler eller kontrakter som har vært på anbud, anses driften som markedsrettet. Ved langsiktige avtaler der ytelsene fra det offentlige for eksempel er basert på kostnadsdekning, anses driften som ikke-markedsrettet. Aktører med størstedelen av inntektene fra private (fra husholdningene direkte, eller forsikringselskaper) anses markedsrettet.

- Syke- og aldershjem, omsorgsinstitusjoner: Avtaler inngått etter anskaffelsesregelverket vil typisk være tidsbegrenset og inneholde et element av konkurranse om avtalene, noe som innebærer at privat eide enheter som yter slike tjenester som hovedregel må anses som markedsrettede. Gitt kjennskap til langsiktige driftsavtaler, kan enheter vurderes som del av ideelle organisasjoner etter en individuell vurdering.
- Alle privat eide barnehager anses som markedsrettede, også STI og FLI.
- Barnevernsinstitusjoner: Enheter i i sektoren ideelle organisasjoner kan ikke drive profittmaksimering og hente ut utbytte. Mye peker på at private eiere av barnevernsinstitusjoner har denne muligheten. Ved tvil kan det utføres en markedstest. Da bør det i prinsippet kunne skilles mellom inntekter fra det offentlige gjennom rammeavtaler og enkeltkjøp av plasser. Hvis dette ikke er mulig, kan også inntekter fra rammeavtaler anses som markedsrettede.
- For barnevernstjenester og familieverntjenester foreligger det ikke noen begrensning i lovgrunnlag om at driften ikke kan legge opp til maksimering av profitt og at det ikke kan hentes ut utbytte. Dersom en enhet heller ikke har en organisasjonsform som tilsier at det *ikke* kan hentes ut utbytte, kan ikke enheten anses som en privat allmennyttig organisasjon i henhold til prinsippene for nasjonalregnskap, og dermed heller ikke plasseres i sektoren ideelle organisasjoner. Dette ser ut til å være tilfellet når det gjelder majoriteten av enheter som tilbyr barnevernstjenester. Kjøp fra kommunene kan anses som produktkjøp. Kun unntaksvis anses private barnevernstjenester som ikke-markedsrettede og det må skje etter en individuell vurdering.
- Asylmottak: Informasjon fra UDI nyttes for å gjøre en kvalitetssikring av sektorplasseringen av private asylmottak. For enheter uten utbyttemuligheter gjøres en markedstest der tilskudd i form av langsiktige rammeavtaler holdes utenfor inntektene. Enheter (der relevante juridiske enheter i samme konsern slås sammen og vurderes samlet) uten utbyttebegrensning klassifiseres som markedsrettede.

6.2.3 Næringsområde R. Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter

Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet (næring 91)

- Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet:
  - Aksjeselskap som er offentlig eide plasseres i offentlig forvaltning om tilskudd utgjør mer enn 50% av inntektene.
  - Andre aksjeselskap plasseres i ideell sektor om tilskudd og gaver o.l. utgjør mer enn 50% av inntektene, hvis ikke i foretakssektoren.
  - Stiftelser hvor tilskudd og gaver o.l. utgjør mer enn 50% av inntektene plasseres i ideell sektor hvis de ikke vurderes som offentlig kontrollert.
  - Større stiftelser plasseres i offentlig forvaltning når de vurderes som offentlig kontrollert og har en høy andel offentlige tilskudd.
  - For resterende stiftelser i næring 91 kan automatisk kobling for STI til ideell sektor være en god nok metode i praksis.
  - Enheter som mottar tilskudd, vil også ofte oppgi at de ikke er skattepliktige.

- Sport- og fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablissemeter (93), unntatt idrettslag og -klubber: Automatisk kobling etter tabell 2.1 anbefales som utgangspunkt for å fordele populasjonen mellom foretakssektoren og ideell sektor.
- Idrettslag og -klubber: Enheter med organisasjonsform FLI klassifiseres som markedsrettede om andelen markedsrettet omsetning utgjør mer enn 50% av driftsinntektene, og dette enten er mulig å kontrollere maskinelt *eller* ved å behandle en gruppe av enheter med antatt høy andel markedsinntekter samlet. Det siste gjøres for fotballklubber med organisasjonsformen FLI som har deltatt i eliteserien i løpet av siste fire år, som klassifiseres som markedsrettet aktivitet. Enheter innenfor flere idretter eller divisjoner kan flyttes til foretakssektoren på et senere tidspunkt om det foreligger god nok informasjon til å vurdere om inntektene er markedsrettede.

6.2.4 Oppdatert koblingstabell etter kriteriene i konklusjonene

Automatiske koblinger (I.) er som tidligere og basert på «Sektor 2014». Tilleggsriterier (II.) er kriterier hvor det kan legges til rette for maskinell kobling av kilder for å automatisere sektortildelingen. I en del tilfeller vil sektortildeling kun etter organisasjonsform være i tråd med konklusjonen for enhetene i en næring. Det henvises da ikke til spesifikke næringer. Tabell 6.2.1 viser da en oppdatert versjon av tidligere koding (vist i tabell 2.1).

Tabell 6. 2.1 Automatisk kobling (I.) mellom juridisk organisasjonsform og sektor, for enheter med næringskode innen næringshovedområde P, Q og R, samt tilleggsriterier (II.)

Organisasjonsform	Næringskriterium og eierskap (eierskap = privat hvis ikke annet er nevnt)	Hovedsektor, sektor	
ANNA	Ved kobling til næring 85, 88.91, 93	Ideelle organisasjoner (7000)	
	Ved kobling til næring 82, 86	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)	
ANS	Ved privat eie	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)	
	og næring 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)	
	Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert	
AS, ASA	I.	Ved privat eie Herav også: 85.2, 85.3 og «privatskoleloven» 85.591 + «folkehøyskoleloven» 88.911 + «barnehageloven»	Ikke finansielle foretak, herav private aksjeselskaper mv (2100)
		Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert
	II.	Ved privat eie og næring 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)
		Ved privat eie, gitt næring: 85.41 + «fagskoleloven» + >50% tilskudd 85.41 + egen liste over foretak (13 stk) 85.42 + «universitets og høyskoleloven» + >50% tilskudd 86.1 og <i>hvis</i> offentlig kontrollert (12 stk egen liste) Ved offentlig eie og næringskode 90.01,90.04 og >50% tilskudd	Ideelle organisasjoner (7000) Offentlig forvaltning (hvis konklusjon blir offentlig kontrollert) Offentlig forvaltning
DA	Ved privat eie	Ikke-finansielle foretak, herav personlige foretak (2300)	
	Og næring 86-88 og ikke-markedsrettet	Ideelle organisasjoner (7000)	

Organisasjonsform	Næringskriterium og eierskap (eierskap = privat hvis ikke annet er nevnt)	Hovedsektor, sektor
	Ved offentlig eie	Ikke-finansielle foretak, herav hhv statlig eller kommunalt kontrollert
ENK	Med antall ansatte inntil 30	Husholdningssektoren, herav personlige næringsdrivende
	Med antall ansatte mer enn 30	Ikke-finansielle foretak, herav Personlige foretak (2300)
FLI	I. Gitt næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.914 –88.999, 90, 91, 93.11, 93.12, 93.19?	Ideelle organisasjoner (7000)
	II. Gitt næring: 85.2, 85.3 + «privatskoleloven» 88.911 + «barnehageloven» 93.12 + «gruppevis markedstest» 93.19 + markedstest	Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
KF, FKF, IKS, ORGL		Offentlig forvaltning ¹ (kommunal, unntak ORGL som kan være enten statlig eller kommunal)
NUF		Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
SA	Gitt næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.913 –91, 93.11, 93.12,	Ideelle organisasjoner (7000)
	Gitt andre næringskoder innen P, Q og R	Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
STI	I. Gitt næring 85, 86.1, 87 –88.103, 88.914 –88.999, 91, 93.11, 93.12	Ideelle organisasjoner (7000)
		Gitt andre næringskoder innen P, Q og R
	II. Gitt næring: 85.2, 85.3 + «privatskoleloven» 85.41 + «fagskoleloven» + <50% tilskudd 85.42 + «universitets og høyskoleloven» + <50% tilskudd 85.591 + «folkehøyskoleloven» 85.593 + «voksenopplæringsloven» (=studieforbund i navnet) + <50% tilskudd	Ikke-finansielle foretak, herav Private aksjeselskaper mv (2100)
	II. Ved offentlig kontroll og næring 91.01,91.04 + >50% tilskudd næring 91 + >50% tilskudd	Offentlig forvaltning (6100, 6500)

¹ KF, FKF, IKS og ORGL kan unntaksvis også få tildelt markedsrettet sektor, dvs Ikke-finansielle foretak, offentlig kontrollert, men dette vil ikke være tilfellet for enheter innen næringshovedområdene P, Q og R.

Referanser

Claus, Gunnar og Hove, Ingrid Hatlebakk (2022): [Fastlegers inntekter og kostnader 2020](#), Notater 2022/14, Statistisk sentralbyrå.

Deloitte (2022): [Evaluering av fagskoleordningen. Andre delrapport – finansieringssystemet](#), Rapport utarbeidet for Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Evensen, Trude Nygård og Hedum, Andreas (2010): [Offentlig forvaltning. sektorinndeling og avgrensning mot andre sektorer](#), Notater 48/2010, Statistisk sentralbyrå.

Evensen, Trude Nygård og Hedum, Andreas (2012): [Offentlig forvaltning og avgrensning mot andre sektorer. Sektorinndeling på utvalgte næringsområder](#), Notater 7/2012, Statistisk sentralbyrå.

Hanson, Ann Kristin (2009): Bedrifts- og foretaksregisteret. Regler og rutiner for ajourhold av BoF, Notater 2009/20, Statistisk sentralbyrå.

Det finnes mer oppdaterte versjoner som ikke er publisert.

Hove, Ingrid Hatlebakk og Claus, Gunnar (2020): [Avtalespesialisters inntekter og kostnader](#), Notater 2022/13, Statistisk sentralbyrå.

MGDD 2019: Manual on government deficit and debt. Implementation of ESA 2010. 2019 Edition, Eurostat.

Moafi, Hossein, Bjørkli, Elin Såheim, Tuhus, Per T. (2022): [Utvikling i barnehagesektoren etter barnehageforliket](#), Statistisk sentralbyrå.

NOU 2020:13: Private aktører i velferdsstaten- Velferdsutvalgets delutredning I og II om offentlig finansierte velferdstjenester, Norsk Offentlig Utredning, Regjeringen.no

Regjeringen (2021): [Du er henta! Finansiering av private barnehager](#), Rapport til Kunnskapsdepartementet fra regjeringsoppnevnt utvalg som skulle utrede finansieringen av private barnehager.

SN2007: Standard for næringsinndeling 2007, Statistisk sentralbyrå.

Tangen, Anne Hege (2012): Sektor 2014. Ny institusjonell sektorgruppering. Rapport fra prosjektgruppen, Notater 5/2012, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A: Regelverk for organisasjonsformer

	Enkeltpersonforetak (ENK)
Regelverk	
Lowerk	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke regulert i egen lov • Enkeltpersonforetak med mer enn 30 ansatte er underlagt enkelte krav likt med ansvarlige selskaper vedrørende ansattes adgang til representasjon i selskapsmøter og eventuelt styre
Registreringsplikt i Foretaksregisteret	<p>Enkeltpersonforetak som</p> <ul style="list-style-type: none"> • driver handel med dertil innkjøpte varer, eller • sysselsetter mer enn fem fast ansatte i hovedstilling
Registreringsplikt i Enhetsregisteret	Enkeltpersonforetak som registreres i tilknyttede registre
Regnskapsplikt	<p>Enkeltpersonforetak som i året samlet har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.</p> <p>Begrenset regnskapsplikt om kravene i regnskapsloven § 1-6 for «små foretak» er oppfylt</p>
Bokføringsplikt	Alle som driver næringsvirksomhet unntatt de som omsetter for mindre enn 50 000 kr
Juridisk status	Ikke egen juridisk person – eier bestemmer alt og har alle forpliktelser
Skattestatus	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke eget skattesubjekt • Bruttobeskattes på eierens hender => forskuddspliktige
Rapportering	<p>Regnskapspliktige rapporterer</p> <ul style="list-style-type: none"> • årsregnskap til Brønnøysund • årlig næringsoppgave 2 til Skatteetaten <p>ENK som tilfredstiller reglene for «små foretak» har begrenset regnskapsplikt og kan leverer Næringsoppgave 5.</p> <p>Ikke regnskapspliktige som er bokføringspliktige skal levere næringsoppgave 1 sammen med eiers selvangivelse. Ikke bokføringspliktige skal levere regnskapsutdrag sammen med selvangivelsen.</p>

	ANS og DA – ansvarlige Selskaper	KS - kommandittselskaper
Regelverk		
Lowverk	Lov 1985-06-21 -83: Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper	Lov 1985-06-21 -83: Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper
Registreringsplikt	Foretaksregisteret	Foretaksregisteret
Regnskapsplikt	Selskaper med juridiske personer med begrenset ansvar som deltakere Selskaper uten juridiske personer med begrenset ansvar som deltakere, med <ul style="list-style-type: none"> • 5 eller flere deltakere eller • 5 fem millioner kroner eller mer i salgsinntekt eller • 5 årsverk eller mer 	Selskaper med juridiske personer med begrenset ansvar som deltakere Selskaper uten juridiske personer med begrenset ansvar som deltakere, med <ul style="list-style-type: none"> • 5 eller flere deltakere eller • 5 fem millioner kroner eller mer i salgsinntekt eller • 5 årsverk eller mer
Bokføringsplikt	Alle	Alle
Juridisk status	Deltakerne er ansvarlige for selskapets forpliktelser	Deltakerne er ansvarlige for selskapets forpliktelser
Skattestatus	Ikke egne skattesubjekt <ul style="list-style-type: none"> • Nettolignes på deltakernes hender => forskuddspliktige 	Ikke egne skattesubjekt <ul style="list-style-type: none"> • Nettolignes på deltakernes hender => forskuddspliktige
Rapportering	Regnskapspliktige rapporterer <ul style="list-style-type: none"> • årsregnskap til Brønnøysund • årlig næringsoppgave 2 til Skatteetaten <p>Selskap med begrenset regnskapsplikt kan levere næringsoppgave 5 i stedet for næringsoppgave 2.</p> <p>Ikke-regnskapspliktige leverer næringsoppgave 5 til Skatteetaten.</p>	Regnskapspliktige rapporterer <ul style="list-style-type: none"> • årsregnskap til Brønnøysund • årlig næringsoppgave 2 til Skatteetaten <p>Ikke-regnskapspliktige leverer næringsoppgave 5 til Skatteetaten</p>

Regelverk	STI – stiftelser	FLI – forening/lag/innretning
Lowverk	LOV-2001-06-15-59: Lov om stiftelser (stiftelsesloven)	Rettsforholdet til foreninger er ikke regulert i egen lov. Det er imidlertid, over tid, utviklet såkalte foreningsrettslige prinsipper som benyttes for å fastslå om man fyller kravene til å være registrert som forening.
Registreringsplikt	Stiftelsesregisteret Næringsdrivende stiftelser: Foretaksregisteret Frivillighetsregisteret: alminnelige stiftelser som ikke deler ut midler, eller som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet og næringsdrivende stiftelser som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet kan registreres.	Kan registreres i enhetsregisteret Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som ikke driver fortjenestebasert virksomhet kan registreres i Frivillighetsregisteret; gir rett på «Grasrotandelen» til Norsk tipping og kompensasjon for moms ved kjøp av varer og tjenester.
Regnskapsplikt	Alle	Regnskapsplikt for foreninger som i året har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.
Bokføringsplikt	Alle	Hvis regnskapspliktig, eller hvis det drives næringsvirksomhet med plikt til å levere skattemelding og/eller mva-melding
Juridisk status	Juridisk person, selveiende rettssubjekt	Selveiende sammenslutning med medlemmer, som skal fremme ett eller flere formål av ideell, politisk eller annen art.
Skattestatus	Skatteplikt for næringsdrivende stiftelser med «ervert til formål» En skattefri stiftelse vil være skattepliktig for inntekter fra fast eiendom og fra økonomisk virksomhet som ikke realiserer/virkeliggjør institusjonens ikke-ervertsmessige formål. Inntekter fra virksomhet som realiserer stiftelsens ikke-ervertsmessige formål, er imidlertid skattefrie Inntekter som finansierer stiftelsens formål, anses derimot som	Skattefritak for foreninger uten ervert som formål Foreningens overskudd, gjeld eller formue kan ikke deles ut til medlemmene. Skatteplikt for inntekter fra fast eiendom og fra økonomisk virksomhet som ikke realiserer/virkeliggjør institusjonens ikke-ervertsmessige formål. Inntekter fra virksomhet som <i>realiserer</i> foreningens ikke-ervertsmessige formål, er skattefrie.

	<p>økonomisk virksomhet og er følgelig skattepliktig (fritaksgrense på 140 000 kroner i året for veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner, og 70 000 kroner for andre skattefrie organisasjoner)</p>	<p>Inntekter som <i>finansierer</i> foreningens formål, anses derimot som økonomisk virksomhet og er følgelig skattepliktig (fritaksgrense på 140 000 kroner i året for veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner, og 70 000 kroner for andre skattefrie organisasjoner).</p> <p>Sponsor- og reklameinntekter i en skattefri organisasjon vil som hovedregel være skattefrie. Dette gjelder selv om slike inntekter er avgiftspliktige etter merverdiavgiftsloven.</p> <p>Dersom en institusjon eller organisasjon som "ikke har erverv til formål" omsetter varer fra kiosk eller kafé med fast, daglig åpningstid, regnes det som skattepliktig økonomisk virksomhet uavhengig av om kiosken eller kafeen er plassert på eller i tilknytning til, for eksempel, et idrettsanlegg.</p> <p>Kiosk- eller kafédrift regnes som hovedregel ikke som skattepliktig økonomisk virksomhet dersom kiosken eller kafeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • bare er åpen under organisasjonsarrangementer eller trening • har omsetning som retter seg mot tilskuere og deltakere • har et begrenset utvalg av typiske kiosk- eller kafévarer og • betjenes av ulønnet personale
<p>Rapportering</p>	<p>Årsregnskap til Brønnøysund</p> <p>Næringsdrivende stiftelser må levere næringsoppgave 2 til Skatteetaten.</p>	<p>Årsregnskap til Brønnøysund for foreninger som i året har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.</p> <p>Ikke plikt til næringsoppgave eller mva-melding når det ikke drives næringsvirksomhet</p>

Vedlegg B: Frivillighetsregisteret³⁸

Frivillighetsregisteret er et register over organisasjoner som driver frivillig virksomhet.

Det er gratis og valgfritt å registrere seg, men andre kan stille krav til registrering for å få status som frivillig organisasjon, og å kunne ta del i deres goder.

Frivillighetsregisteret skal forbedre og forenkle samhandlingen mellom frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter. Registeret skal sikre systematisk informasjon som kan styrke det rettslige grunnlaget til og kunnskapen om den frivillige aktiviteten, og legge til rette for den offentlige politikken overfor frivillig sektor.

Hva og hvem kan registreres?

Det er bare organisasjoner som driver frivillig virksomhet som kan registreres i Frivillighetsregisteret.

Som frivillig virksomhet regnes aktiviteter som ikke er fortjenestebasert. Dette er aktiviteter som blir drevet av:

- ikke-økonomiske (ideelle) foreninger
- alminnelige stiftelser som ikke deler ut midler, eller som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet
- næringsdrivende stiftelser som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet
- aksjeselskap som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet

Eksempel på aktiviteter som ikke regnes som frivillig virksomhet:

- aktiviteter organisert av det offentlige
- aktiviteter som er basert på samvirkeprinsipper, og som omfattes av samvirkeloven

Hva brukes informasjonen til?

Foreninger og organisasjoner som er registrerte i Frivillighetsregisteret, kan:

- delta i Grasrotandelen, en ordning som gjør det mulig for spillere hos Norsk Tipping å gi en bestemt andel av innsatsbeløpet direkte til en lokal frivillig organisasjon
- få momskompensasjon, det vil si at de kan søke om å få kompensasjon for moms de har betalt ved kjøp av varer og tjenester

Informasjonen brukes også til statistikk og forskning.

---

³⁸ <https://www.brreg.no/om-oss/registre-vare/om-frivillighetsregisteret/>

Vedlegg C: Statistikk for spesialisthelsetjenesten. Skjema 39, utdrag

Resultatregnskap		
Vennligst legg merke til (jf. veiledningen): * Inntekter skal oppgis med minus som fortegn * Alle beløpene skal oppgis i 1 000 kroner.		
Kontokodegruppe 3: Salgs- og driftsinntekter		
		Beløp (i 1000 kroner)
30 Salgsinntekt, avgiftspliktig		<input type="text"/>
31 Salgsinntekt, avgiftsfri		<input type="text"/>
32 Salgsinntekt, utenfor avgiftsområdet (Pasient- / behandlingsrelaterte inntekter)		<input type="text"/>
....Herav (vennligst spesifiser):		
.....ISF-inntekter - HF/RHF		<input type="text"/>
.....ISF-inntekter - kommune		<input type="text"/>
.....Gjestepasientinntekter		<input type="text"/>
.....Egenandelsinntekter innbetalt fra pasienter		<input type="text"/>
.....Selvbetalende pasienter		<input type="text"/>
.....Utskrivningsklare pasienter		<input type="text"/>
.....Andre pasient-/behandlingsrelaterte inntekter		<input type="text"/>
<hr/>		
33 Offentlig avgift vedr. omsetning		<input type="text"/>
34 Offentlig tilskudd/refusjon		<input type="text"/>
....Herav (vennligst spesifiser):		
.....Poliklinikkinntekter fra HELFO		<input type="text"/>
.....Laboratorieinntekter fra HELFO		<input type="text"/>
.....Basisramme		<input type="text"/>
.....Fritt behandlingsvalg		<input type="text"/>
.....Raskere tilbake		<input type="text"/>
.....Forskning		<input type="text"/>
.....Undervisning		<input type="text"/>
.....Særskilte funksjoner/ Funksjonstilskudd		<input type="text"/>
.....Tilskudd til helseregionalt samarbeid		<input type="text"/>
.....Tilskudd til kreftbehandling		<input type="text"/>
.....Tilskudd til styrking av psykisk helsevern		<input type="text"/>
.....Andre offentlig tilskudd: (spesifiser tilskuddet med navn og kontokodegruppe i tekstfeltet)		<input type="text"/>
	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Overføringer

Hvor mye utgjør totale overføringer fra helseforetak/regionalt helseforetak ?

(Overføringene kan inneholde driftstilskudd, gjestepasientinntekter, DRG-inntekter m.m. og kan være ført under ulike poster i det ovenfor rapporterte resultatregnskapet. Se veiledning for mer informasjon.)

Beløp (i 1000 kroner)

Herav (vennligst spesifiser)

Navn HF/RHF	Region	Basisramme	Aktivitetsbaserte inntekter	Gjestepasientinntekter	Andre tilskudd fra HF/RHF	Sum
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>